

NIEDRĪŠU VIDVUTS

jeb

VARENU VĪRU DARBI
LATVIJAS SENATNĒ

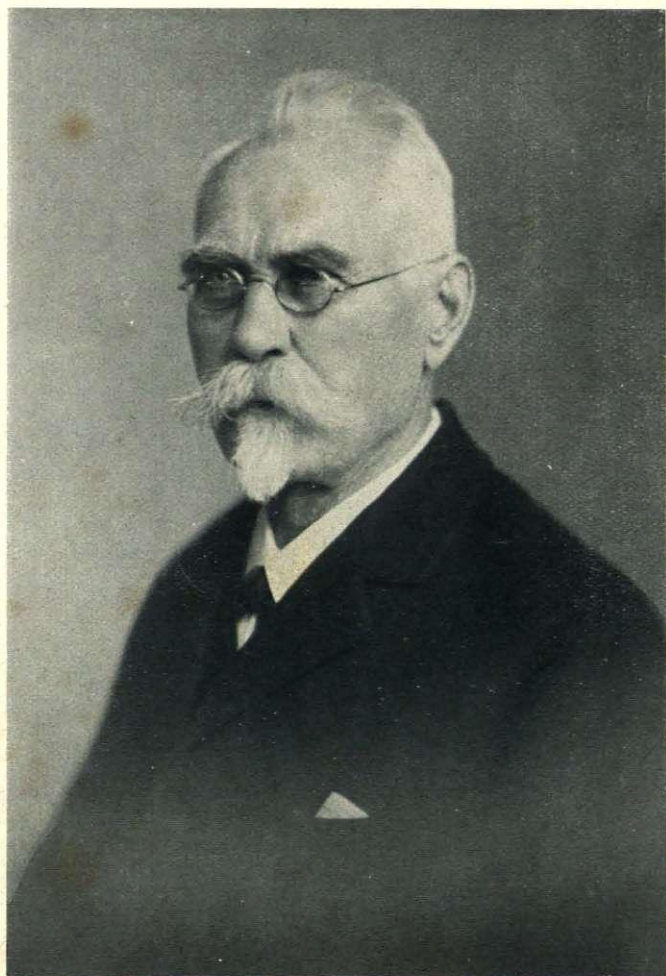
No

LAUTENBACH-JUSMIŅA

Rīgā, 1928.

Paju Sabiedrības «Zemnieka Domas» apgādībā.

1927
556

=====
Iespiests Latviešu Zemnieku
Savienības spiestuvē Rīgā,
Elizabetes ielā 14-a
=====

Viņa ekselencei
savam augsti cienītam draugam
PROFESORAM
E. ZEMMERIM

Sacerētājs

PIRMAIS DZIEDĀJUMS.

Saules vedības sudraba kalnā. Sprigactiņa — Ķilda. Visu-
koks zvejā. Nejaukie sāmi. No debesīm mests akmenis.
Sievalka audzina stipru dēlu. Lautiņi vajā Visukoku.
Sievalka — Ķilda. Radagaisu Stiprajs nolien mežu. Lau-
tiņu ķilda jūrmaalē. Vectēva sūtita meitiņa, Giediņa. Krito-
ša zvaigzne, laumiņa. Niedrīšu Vidvuds, brīnumu bērns,
piedzimst.

Pirmajā pavasarī Mēnesis veda
Saulīti, līgavu, debesu kalnā,
Dieva-dēli, Saulītes lielie vedēji,
Segloja godībām simt' kumeliņus;

5 Pērkonis panākstos nojādams, atjādams
Pie vārtiem nospēra zelt' ozoliņu.

Visa dieviņu cilts bija dzīrā.

Par visiem dieviņiem bij Jupis lielāks,
Tas pirmais nosēdās zeltītā krēslā,

10 Iedeva Saulītei dzeltenus kumeļus
Ar zelta iemauktiem, sudraba pakaviem, —
Bālajam Mēnesim zvaigžņu mētelīti.

Iegāja Saulīte Laimiņas istabā,

Laimiņas istaba trim kārtām pušķota :

15 Puķītēm, rozītēm, zaļajām palejām.

Un Laimas-māmiņa, Dieviņa meita,

Pacēla Saulītei sieviņas krēslu :

„Sēdies, Saulīte, sieviņas krēslā,

„Drīz būsi sieviņa ar sievas godu.“

20 Un pats Mēnesis, tecēdams gaisu,
Ar Sauli pārmija nu gredzentiņus.

Līgsmība valdīja debesu kalnā,

Līgājs uzpūta nu vara tauri,

Pērkonēdēls līdzēja āriņu trīcināt,

- 25 Mēnesis iesāka nu jandaliņu :
 Deja ar Saulīti sudraba kalnā,
 Saulītei kājās sudraba kurpes.
 Saulītes kalpones tekāja apkārt,
 Tekāja klādamas liepiņu galdus,
- 30 Uzlika likdamas Diev' mielastiņu,
 Labāki baudāmu, nekā redzāmu.
 Kāznieki mīlojās līgsmības pilni,
 Trīs dienas, trīs naktis vedības dzēra.
 Bet caur Likteni Saulītes kāzās
- 35 Bij arī ielūgta sprigace, Kilda.
 Pārāki modrīga dieviņa bija
 Un drīzi grozījās viss tik gar viņu.
 Neparedzama nemiera cēlēji,
 Naidīgi spēki tai bija acīs :
- 40 Kam viņa uzmeta labāju aci,
 Tie gan mierīgi palika visi ;
 Bet kam uzmeta kreisāju aci,
 Tie visi tūdaliņ kildīgi kļuva.
 Pēdīgi it visi varenie pēlās,
- 45 Divējos lielos pulkos šķēlās,
 Vienā pusē biedrojās Mēnesis, Jupis,
 Debesskalis, Velns, citi varēni milzi,
 Otrā pusē Pērkonis, Līgājs-Usiņš,
 Pērkoņa-tēva deviņi dēli.
- 50 Nemitīgs dumpis debesīs cēlās :
 Pērkoņa-tēva deviņi dēli
 Trīs rūca, trīs spēra, trīs zibināja ;
 Pērkonis gribēja sviest Kildu zemē,
 Tam Jupis pretojās, šā sacīdams :
- 55 „Tad jau starp cilvēkiem zemītes virsū
 „Izcelsies nemiers caur sprigacīti ;
 „Apdomā, cilvēki iraidas labi,
 „Kad kāpu kumeļā, šurp jāju godā,
 „Tie kāpsli turēja, deva baltas avis,

- 60 „Par kāpšļa turējumu tiem zemi devu,
 „Lai ar to mierīgi, dieviņiem ziedo,“
 Pērkonis vecājam atcirta pretim:
 „Pats esmu tiem nesis svētīgu gaisu.“
 Akmeņu kumeļa jājējs Usiņš
- 65 Pērkonim piekrizdams, tā bilda Jupim:
 „Vai es gan nenesu kokiem lapas?
 „Nenesu zemei zaļ' āboliņu?
 „Lai bites, aitiņas, lai kumeliņi,
 „Lai govīs dūmaļas, lai rakainītes
- 70 „Atdodas cilyēkiem par svētībiņu?“
 Stiprenieks, Velns, no Jupja pulka sauca:
 „Kas gan sacēla kalnus zemes virsū,
 „Kur tagad ganas lopiņu bari?
 „Kas gar upēm uzmetis dambjus,
- 75 „Ja es nebūtu to visu darījis?“
 Pērkonis uzrūca tam bārgu balsi:
 „Vai es pats Daugavu, melnaciņu, neraku?“
 Tagadiņ Debesskalis nemierīgs teica:
 „Kas gan tev rokamo ieroci kaļa,
- 80 „Sudraba šķipeli? — Es, lūk, tas biju!“
 Nevaldams Pērkonis citu starpā rūca:
 „Ja man kāds uzdrīkstas vēl pretīm runāt,
 „Tad to vai sviedišu, vai saķapāšu.“
 Aiz zvaigžņu mēteļa paslēpis Ķildu,
- 85 Mēnesis Pērkonim iemeta vārdus:
 „Pērkonī, ko tu jel bārgojies, piktojies?
 „Gan tiesa, Daugavu tu esi racis,
 „Bet es ūdeni no kalna laidu;
 „Tikmēr ūdenis tecēja, skrēja,
- 90 „Līdz kāmēr pieplūda Daugavas krasti.
 „Nu tad es neļaušu mest Ķildu zemē.“
 Pērkonis dusmās uguni spļāva.
 Nu teica Līgajs līdzinādams:
 „Nebēdā, Mēnesi, par zemes virsu,

- 95 „Es jāšu ikgadus cilvēkus raudzīt,
 „Vai ēda, vai dzēra, vai sēja druvas,
 „Neļaušu iet tiem caur Ķildu bojā,
 „Gādāšu tiem mieru caur lieliem svētkiem.“
 Bet, redzi, Mēnesis dieviņu, zvaigzni,
- 100 Sprigaci, Ķildiņu, mētelī slēpa ;
 Un tā nemiers dieviņos auga :
 Saulīte no rīta agri, agri cēlās,
 Mēnesis atšķīrās no viņas nost,
 Milēja Ķildiņu, spulgošu zvaigzni.
- 105 Nu tika Saule uz Mēnesi pikta,
 Bāļajam sudraba akmeni laida ;
 Nu arī Pērkonis uzbruka viņam,
 Ar asu zobenu to sakapāja.
 Jupis, Debesskalis, Velns gan stājās
- 110 Mēneša pusē Pērkonim pretim ;
 Bet nu Pērkoņa deviņi dēli
 Trīs rūca, trīs spēra, trīs zibināja :
 Jupī, Debesskali, pat stipro Velnu
 Nosvieda zemē no gaisu kalna,
- 115 Krizdami iestriga tie dziļi zemē.
 Vectēva jostu salocīt nevar,
 Nevar grozīt vectēva prātu :
 Tā uz Pērkoņa pavēli Ķildu
 Viesulis, Vējmātes dēls, meta jūrā.
- 120 Pērkonis ar dēliem aizjāja projām,
 Gaisiņu kalnā nometās valdīt.
 Dziļnieki bij visi izklīdināti.
 Mēnesis viens ar pāršķeltu vaigu,
 Pāršķeltu vaidziņu, skumīgu sirdi
- 125 Garās naksniņās klaidijās apkārt.
 Kad viņu Saulīte tamlabad rāja,
 Kam tas dienu nespīdēja —
 Tad tas atteica strupiem vārdiem :
 „Tev dieniņa, man naksniņ’.“

- 130 Iebrauca Saulīte ābeļu dārzā :
 Deviņi riteņi, simt' kumeliņi.
 Guli, guli, Saulīte, ābeļu dārzā,
 Pilnas tavas actiņas ābeļu ziedu.
 Ko tā Saulīte tik gauži raud ?
- 135 Jūrā noslīka sudraba laiviņa.
 Neraudi, Saulīte, Dievs dara citu
 No zelta, no vara, no sudrabiņa.
 Dzintara jūrmalē, Visukoku mājās
 Dzīvoja kāds vīrs, teicamas dabas :
- 140 Tas deva dodams dieviņiem, gariem
 No pirmā darījuma, no pirmiem augļiem.
 Par tam dieviņi Visukoku svētīja.
 Visukoks uzvilka sniegbaltas buras,
 Iet ošu laiviņa pavizēdama
- 145 Plašajā jūrā, rasmīgā zvejā.
 Bet divas dieniņas reiz no vietas
 Visukoka zvejiņa palika tukša.
 Gauži, gauži noskumis trešajā dienā
 Izbrauca tas jau lab' agri zvejā,
- 150 Bet arī šoreiz neviena zivtiņa.
 Visukoks noskuma nu vēl vairāk
 Un jau gribēja mājās doties,
 Bet vēl nolēma vilkt vienu lomu,
 Un nu dabūja kaut ko tīklā.
- 155 Kad to izvilka maliņā ārā,
 Redzēja tīklā stalt' augumiņu,
 Šķidrā zaļganā drāniņā tērptu.
 Sieviška bij, ko Visukoks glāba,
 Uzvalkā tīdams, no jūras vezdams.
- 160 Bet sāmi, ļaunīgi ūdeņa gari,
 Pus' zivs, pus' čūska, cilvēka galvu, —
 Dzīvoja ezaros, purvju bezdibeņos,
 Ar zemes gariņiem ienaidā bija ;
 Tie nu Visukoku samaitāt skrēja,

- 165 Bet koka zarā paragana, zilīte,
 žēli, žēli dziedādama drīz viņu nesa,
 Kas par briesmām Visukokam draudēja,
 Draudēja uzbrukt, sievišku glābjot.
 Visukoks ar viņu tecēdams, bēgdams,
- 170 Nonāca pie liela, liel' bezdibeņa,
 Kur pāri pārtikt tie nevarēja.
 Jau sāmi plātīja negantas rīkles,
 Bēdzėjus aprīt nu gribēdami.
 To pats vecais debesīs redzēja,
- 175 Tūdaliņ Visukokam palīgā nāca ;
 Pajēma tik lielu akmeni rokā,
 Ka pus' purva varēja apklāt,
 Nosvieda sāmiem to uz galvu.
 Kāmēr akmenis no augšas krita,
- 180 Tamēr, nelabu manīdami, sāmi
 Salīda bezdibeņa tumšā iekšā.
 Akmens taisni nokrita tur,
 Kur viņi salīda lindenā sliksnī.
 Bet zemes dieviņi nu lika, ātri
- 185 Purvam pāraugt ar cietu virzu,
 Lai vairs sāmi netaptu laukā
 No purva dziļuma saulītes gaismā.
 Drīz purvs palika par pļavu puķainu,
 Par pļavu puķainu, auglīgu lauku.
- 190 Tik tur, kur mests vecā akmens
 Purvā iegrimis, aug zāle bāla,
 Izskatās it tīri kā apdeguse.
 Karsts bij vecā mestais akmens,
 Nedzisis dedzina sāmiem galvas.
- 195 Visukoks tāī vietā, kur bija izglābts,
 Uzcēla turplikam sev koka pili,
 Un pili nosauca par Radagaisu,
 Kur viņam glābiņš caur gaisu radās,
 Kas viņa vaidniekiem sūtīja akmeni,

- 200 Sūtīja akmeni uz viņu galvām.
 Pils pagalmiņā stādīja ozolu,
 Pie ta ozola ielika likumu,
 No pirmiem augļiem, no pirmā viruma,
 No katra pirmā darījumiņa —
- 205 Un visu mūžu izticis bija.
 Zvejotā sieviška, spulgošām acīm,¹⁾
 Kā roze, magone būdama skaista,
 Nolika šķidro, zaļgano drāniņu,
 Apģērba kreklu, rinduku, borsti,
- 210 Visukokam palika par līgaviņu,
 Un par Sievalku nosauca viņu,
 Jo no ūdeņa izvilka sievu.
 Visukoks Sievalku mīlēja ļoti,
 Ugunī skrējis par viņu būtu.
- 215 Kad viņam Sievalka dzemdēja dēlu,
 Tad tik trūka tam putnu piens,
 Sievalka šo savu vienīgo dēlu
 Mīlēja kā savu dārgāko mantu,
 Zīdīja pie krūts septiņus gadus.
- 220 Dēls jau jo stipris palicis bija,
 Jau kā tēvs cirst varēja malku.
 Māmiņa redzot, ka viņai zīdot,
 Dēls tik spēcīgs palicis bija,
 Zīdīja to vēl septiņus gadus.
- 225 Dēls lika nokalt milzīgu cirvi
 Un gāja, vareņu ozolu cirta,
 Kurš bija trīs pēdas caurmērā resnis;
 Bet vis nevarēj' to gluži nocirst,
 Palika vesela vēl treša daļa.
- 230 Vēl māte zīdīja septiņus gadus.
 Nu dēls tādu pašu vareņu ozolu
 Nocirta ar tik vienu pašu cirtienu.
 Nu dēls Stiprais sacīja mātei:
 „Tagadiņ gan es tev, māmiņa mīlā,

- 235 „Varēšu atmaksāt tavu zīdījumu.“
 Un viņam atteica māmiņa mīļā :
 „Lai, lai, ko nu maksāsi, dēliņ ;
 „Vecāki var gan desmit bērņus
 „Izkopt un uz cinīša izvilkēt ;
- 240 „Bet tie bērņi negrib dienās
 „Ir par vienu vecāku gādāt.
 „Lai, lai, ko nu maksāsi, dēliņ,
 „Palieci dienās par krietnu vīru,
 „Tad jau vecākam atmaksāts gan.“
- 245 Nu gāja Stiprais sev laimi meklēt ;
 Tēvs un māmiņa palaida dēlu.
 Dēls, kāds Visukokam, nebij nevienam.
 Visukokam bij arī strādīga sieva,
 Nebija vis viņu skubināt vīram :
- 250 „Druviņā, druviņā, mana jaunā līgaviņ,
 „Negulēt, negulēt, šos gaŗos dienvīdus!“
 Pie kā vien viņa pielika rokas,
 Visur bagāta svētība rodās.
 Bet, ak, tavi pieci brīņumi bija !
- 255 Ir veci ļautiņi pabrīņijās :
 „Kur, bāliņ, tādu jēmi, kur tāda gadījās ?
 „Vai tādu iesmēli tekošā upē?“ —
 Kaut arī laiciņa kamolis rīsa,
 Visukoks pats jau palika vecs, vecs,
- 260 Visukoka sieviņa vecāka netika ;
 Bet arī diemžēl, kur tā vien gāja,
 Tur ķilda ļautiņus satracināja.
 Drīz visi kaimiņi ēdās, pēlās,
 Cits pret citu, cits pret citu kājās cēlās,
- 265 Visukoku ieŗrūda lielās drausmās.
 Paredzams nebija ar ne pavisam,
 Caur kam ļaunums novēršams būtu.
 Mežoņi, brammaņi, lasījās kopā,
 Draudēja veco Visukoku nosist

- 270 Un viņam skaisto sieviņu atjemt,
 Sieviņu, kas vis netika veca
 Un tik vareni strādīga bija.
 Paredzams nebija it ne pavisam,
 Caur kam ļaunums novēršams būtu :
- 275 Vecais Visukoks bija viens pats,
 Bij dēlu, Stipro, aizlaidis projām.
 Aizlaidis no kalna pret laimi projām.
 Nu tad Sievalka Visukoku sauca,
 Stāstīja vīriņam, teikdama šā :
- 280 „Lai gan tu mani vairi, mīli,
 „It kā savu paša acu zīli,
 „Tomēr nezini, kas es jel īsti ? —
 „Dieviņa, sprigace, citkārt biju,
 „Bet caur manām spridzīgām acīm
- 285 „Sanāca dieviņi lielā dumpī
 „Un par ķildu — pēc mana vārda —
 „Nosauca dumpi zilajā kalnā
 „Un uz Pērkoņa pavēli Viesuls
 „Tad mani nometa zemē jūrā,
- 290 „Kur par laumiņu tūdaliņ ķļuvu.
 „Tu no jūrīņas izvilki mani,
 „Un es sirsnīgi mīlēju tevi,
 „Bet manu spridzīgo acu labad
 „Ļautiņi ķildojas un tevi vajā.
- 295 „Nevaru ilgāki pie tevis palikt,
 „Man tagad jāaizbēg uz citu pusi;
 „Bet tavam dzimumam piešķiršu labu.
 „Sieviņām dzemdinot es būšu klātu,
 „Iedošu bērniņiem rātnīgu prātu ;
- 300 „Smaidīšu tiem ar labaju aci,
 „Tie būs prātīgi, tikuši, labi.
 „Bet citi, kam trūks smaidiņu manu,
 „Līdz tiem pavēršu kreisāju aci,
 „Tie būs ķildīgi, netikli, slikti.

- 305 „Man gan jāmaļas virs zemes apkārt,
 „Bet nekur es nebūšu ilgi.“
 Stāstīja. Un jau iesākās trimda,
 Kildīgie kaimiņi aplenca pili.
 Pērkoņa debeši apmācās tumši,
- 310 Trejdeviņi Pērkoņi nāca no jūras,
 Trejdeviņas dzelzslodes kratīja milnā,
 Apakš akmeņa pretnieku spert.
 Ar varu kaimiņi lauzās pilī,
 Vecais Visukoks nopūtās smagi :
- 315 „Balta ķēve, skaista sieva, ta bij vīra nelaimīt’,
 „Balta ķēve mazgājama, skaista sieva glabā-
 Nopūtās; bet viņa Sievalka jēma | jama.“
 Tagadiņ šķidro, zaļgano drāniņu,
 Kuŗā izvilka to no jūras,
- 320 Pārsedza drāniņu sev pār galvu ;
 Brīnišķa gaismiņa pildīja istabu
 Tā, ka Visukokam apzīlba acis ;
 Bet līdz spīdumiņš izgaisa, tūliņ
 Bij acu priekšā zudusi sieva,
- 325 Zuduse Sievalka, laumiņa Kilda.
 Pērkonis ieŗūcās, zibenis šāvās,
 Vectēvs debesu apjumā rājās
 Un trīs deviņas reizas spēra,
 Ka visi pamati trīcēja trīcot.
- 330 Visukoks piesauca Pērkoņa-tēvu :
 „Rūci, rūci, Pērkonī, dieviņi bārgo !
 Sasperi Radagaisu un mani pašu
 „Aizvedi Saules-mātes aplokā projām,
 „Lai jele kaimiņi paliekas mierā.“
- 335 Visukoka lūgšanu klausīja dieviņš,
 Vectēvs Pērkonis, sīvi, sīvi rūkdams,
 Nospēra Visukoku līdz ar ta pili.
 Radagaisa izgaisa Pērkoņa gaisā,
 Visukoku izglāba svētīta nāve

- 340 No ļaunu kaimiņu draudošām vaidām,
 Draudošām vaidām, vecuma nastas.
 Bet paši kaimiņi izklīda bēgšus,
 Kad bija uzbrucis Pērkoņa negaiss.
 Nu arī palika mierīgi atkal,
- 345 žēlojās tik par savādo sievu,
 Ka viņu nebija varēj'ši izglābt
 No Radagaisas uguņu liesmām,
 Jo viņi domāja, ka arī Sievalka
 Ugunī sadega Radagaisas pili.
- 350 Cīrulis debesīs uzkāpis redzēja:
 Vienu pili nodegam, citu pili uztaisam.
 Jau bija gabalā Radagaisu Stiprais,
 Patlaban notapis līdz lielam mežam,
 Kur skrēja milzīgs sumbris virsū;
- 355 Bet līdz Stiprajam tas bija klāt,
 Tūdaliņ noķēra to pie ragiem,
 Kā mazu kazlēnu sev vilka līdz
 Un viņu iesāka radināt rāmu.
 Sumbris drīz arī palika rāms,
- 360 Pēdīgi iesāka Stiprajam klausīt.
 Stiprais nojēmās nu mežu nolīst.
 Kā pats varenais nu tad tas strādāja.
 Necirta kokus ar cirvi zemē,
 Bet rāva visām saknēm laukā,
- 365 Tā, ka par mēnesi mežs bija izlīsts,
 Pataisīts, izkopts aŗamā zemē.
 Tā līdz jūrmalei Stiprais nāca,
 Notapa vietā, kam trūka vārda,
 Kur bija daudz aku, zvejnieku māju.
- 370 Dažāds ūdenis še bija akās,
 Kamlabad ķilda ļautiņos sākās:
 Kam bija labāks ūdenis akā,
 Neļāva kaimiņam smelt, kaut ar' smaka.
 Kā jau ķildīgi ļautiņu bari,

- 375 Nespēja vienoties še viņi arī,
 Kā jele nosaukt šo jūras malu,
 Šo būdu, šo aku apgabaliņu.
 Katris, cik tik bij viņa spējā,
 Uz tam vareni pastāvēja,
- 380 Lai jele pēc tam vietīņu nosauc,
 Kāds viņa akā ūdenis iraid.
 „Saldaka,“ tā viens vareni sauca,
 „Sālsaka,“ tā otris pretīgi kauca,
 „Tirāka,“ cits tagad starpā bilda,
- 385 „Ēģtaka,“ cits brēca, tā auga ķilda,
 Citam par citu brēcoti, saucot,
 Citam par citu klieudzoti, kaucot.
 Tur arī liels Velna akmenis bija
 Augstumā, gaŗumā kā laba ēka,
- 390 Aiz kuŗa pirmajā pavasarī slēpās
 Velnu-māte, kad Velnus Pērkonis dzina,
 Dziļi, dziļi zemē milzoņus mina.
 Nu savā liesmainā līdumā Stiprais
 Iesēja labību — plāva rudzus, miežus,
- 395 Uzcirta istabu strautiņa malā,
 Apkopa draviņu ozolu stumbros.
 Celmajā ganījās lopiņu bariņš,
 Kamēr kārkliņu svilpīti maucis
 Svilpoja ganiņš, šunelim kaucot.
- 400 Prātīgi rīkojās saimnieks Stiprais,
 Darīja alu, medīja putņus,
 Brīnījās par ļaužu daudz aku ķildu,
 Bet klāt nejaucās, domādams prātā :
 „Ne mana cūka, ne mana druva.“
- 405 Pērkonis redzēdams gaisiņu kalnā,
 Ka vis nerimsies daudz aku ķilda,
 Tas uz Ģiediņu, dievmeitu, griezies,
 Kas saules-māmiņas aplokā tekāja,
 Tur zelta rozīšu vaiņagu pina,

- 410 Sacīja meitiņai laipnīgos vārdus :
 „Meitiņa mīļā, puķīte, rozīte!
 „Tu esi vienīgā, kas māca kaunu.
 „Paraugies, tur tā daudz aku ķilda
 „Nevar, nevar ļautiņu starpā beigties.
- 415 „Drīz viņa izplensies pa visu zemi,
 „Ja viņu nerauga prātīgi novērst.
 „Ej pie Visukoka, Ķildiņas dēla,
 „Radagaisu Stiprā; tas lieti derēs;
 „Tam māci izšķirt daudz aku ķildu,
- 420 „Dzemdini tam arī raženu dēlu,
 „Kurš spēj uzvarēt ikkuru ķildu,
 „Likumus dot un tautiņu mācīt.“
 Ģiedīņa, vectēva klausīga meita,
 Prom pie Stiprā nolaidās zemē.
- 425 Gaiša, gaiša naksniņa apklāja zemi,
 Zvaigznītes mirdzēja zilājā kalnā;
 Stiprais gulēja uz koka lažas
 Savā istabā Miega-mātes klēpī.
 Spoža, spoža zvaigznīte nokrita zemē
- 430 Taisni pār Stiprā istabas jumtu.
 Stipro miegā mocīja dikti
 Jo skaista jaunekle, klāt guldamās.
 Tavu lielu brīnumu! viņš labi redzēja,
 Pa zara caurumu tā nāca iekšā,
- 435 Tam klāt piegulās, apkampa cieti
 Un kā lietuvēns to smagi spieda,
 Gaismiņai austot pa to pašu ceļu
 Nozuda atkal, kā bija nākuse.
 No rīta Stiprais no guļas cēlies,
- 440 Redzēja tiešām, — pie viņa lāvas
 Sienā atradās liels zara caurums.
 Otru naksniņu izgāja tāpat,
 Atkal jaunekle nāca, mocīja,
 Atkal nozuda, kā bija nākuse.

- 445 Tā tas notika ilgāku laiku.
 Stiprais iesāka jau tīri panīkt;
 Visādi raudzīja tas sev līdzēt,
 Bet tikai cīnas kā bads ar mēri,
 Līdz viņam kāds reiz padomu deva,
- 450 Kā tas varētu laumiņu noķert.
 Tam bija, protams, iet uz mežu,
 Tur cirst biezoknī ozolu jaunu,
 No tā taisīt varenu tapu,
 Kam bija augšgalā tievākam būt;
- 455 Ar to vajadzēj' caurumu aizbāzt,
 Līdz kā laumiņa ienāca iekšā;
 Tad trīs deviņus gabalus dzelža
 Vajadzēj' vienā āmarā sakalt,
 Āmaram ielikt liepiņas kātu,
- 460 Ar tādu āmaru ietriekt tapu.
 Tūdaliņ Stiprais priekš zara cauruma
 No jauna ozola taisīja tapu
 Un arī istenu āmaru kala,
 Ielika āmaram istenu kātu.
- 465 Vakarā likdamies uz lāvas gulēt,
 Tas jēma gulā sev tapu līdz,
 Sev tapu līdz, sev līdz āmariņu.
 Un tas neiemīga vis cietā miegā,
 Tik gulam likās, nomodā būdams.
- 470 Pret nakti manījīs ielieņam laumu,
 Tūdaliņ uzlēca no savas lažas,
 Tūdaliņ aizbāza tas zara caurumu.
 Šo nakti nemanīj' neko citu,
 Kā tik dzirdēja kaut ko skraidam,
- 475 Līdzīgi kaķei kasamies sienā.
 Kad rīta gaismiņa aususe bija,
 Stiprais redzēja sev kāju galā
 Jo skaistu meitiņu kaunīgi sēdam,
 Kaunīgi sēdām, gauži noskumušu.

- 480 Tas par Ģiedīņu*) nosauca viņu
 Un drīz iemīlēj' meitiņu skaisto,
 Pajēma jaunekli par līgaviņu.
 Laimīgi ar viņu dzīvoja Stiprajs,
 Mudīgi, raženi tā prata strādāt,
- 485 Tik neko viņa nevarēj' iesākt
 Un neko arī nevarēj' pabeigt.
 Dienām Ģiedīņa staigāja mežā,
 Staigāja mežā pa niedrājiņu,
 Kur trīs sudraba avoti bija :
- 490 Vienā govsnīņas, raibuļas, dzēra,
 Otrā dzēra sirmi kumeliņi,
 Trešajā mazgājās trīs mīlas Laimiņas.
 Tās tur Ģiedīņai dēliņu deva,
 Ko par Niedrišu Vidvutu sauca.
- 495 Tikko piedzima Niedrišu Vidvuts,
 Te arī tūdaliņ gadījās lācis,
 Gribēdams saplēst māti ar dēlu ;
 Bet dēls, dzimušais, sagraba lāci,
 Sagraba lēpuru aiz abām ausīm
- 500 Un viņu izrāva no biezas ādas,
 It kā no cimda izrauj roku, —
 Un ādu uzmeta uz ievu krūma,
 Kur tā palika saulē kalstam.

*) Ģiedīņa, ģieda, pa leitiski geda, ir tik daudz kā kaunība.

OTRAIS DZIEDĀJUMS.

Tēvs un māte, ar savu brīnuma bērnu gaŗ saviem laukiem
pastaigādamies, nonāk līdz Velna akmenim. Stiprajs to no-
veļ no vietas un atrod Dievdēla zobenu un Velna arklu.
Ģiedīņas skubināts, Stiprajs izar akas, caur ko izceļas Sakas-
leja un norimst ļautiņu ķilda. Putniņu dzīve. Niedrišu
Vidvuts, ražēnais puika, un milzis Ķente. Ģiedīņa, diev-
meitiņa, nozūd.

Reiz tēvs, māmiņa līdz ar dēliņu
Pastaigāt izgāja gaŗ savu lauku,
Lūkoties, kā viņu labība auga :
Rudzīši, rogaiņi, auziņas, baltskares,

5 Divkanšu miezīši, akotainīši, —
Te zēns ierauga to Velna akmeni.

Un bērns izsauca priecīgā prātā :
„Nākati, vedīšu uz viņu vidu!“

Tēvs un māmiņa tam gāja līdz,

10 Priecajās par savu raženu dēlu,
Ka Velna akmeni par vidu*) sauca.

Stiprais līgavai stāstīja ejot
Par viņu ļautiņu daudz aku ķildu.

Kad līdz akmenim nākuši bija,

15 Ģiedīņa, līgava, Stiprajam teica :
„Nosūnoj's akmenis, kustināt grūti ;

„Bet ja akmeni noveltu nost,

„Tad tur atrastu derīgas lietas.“

Stiprais tūdaliņ akmeni vēla

20 Un tur atrada brīniškas lietas :
Pērkoņa zobenu un Velna arklu.

Gan bija zobens vareni smags,

Stipraja dēls to varēja cilāt.

Un viņam māmiņa mācīja sacīt :

*) Vida apzīmē izloksnēs istabu.

- 25 „Jūras kuiļi, mālu trauki,
 „Kas tās putas riņķi griež ;
 „Dzelza vīri ceļu brauca,
 „Akmenimi mājas prasa,
 „Akmens mājas nedeva. —
- 30 „Pras' smalkami tēraudam.
 „Ūdens gāja ar akmeni
 „Svētu rītu kapāties,
 „Ūdens cirta akmenimi,
 „Akmens galvu purināj'.”
- 35 Puisēns sacīja, vecāki priecajās,
 Vecāki priecajās par dēla galvu,
 Par dēla galviņu, par dēla stiprumu,
 Par dēla stiprumu, par atradnīti.
 Vēl nu tā Ģiedīņa Stiprajam teica :
- 40 „Ja ar šo arklu izartu akas,
 „Tad ļaužu ķildai pienāktu gals.“
 Stiprais, gribēdams tūdaliņ zināt,
 Vai tas varētu būt arī tiesa,
 Iejūdza nu Velna arklā sumbru,
- 45 Izdzina caur akām milzīgu vagu
 Līdz pat dzintara jūriņas krastam.
 Nu aku ūdenis gāzās vagā,
 Tecēdams jūrā par Sakas upi.
 Nu rima ļautiņiem daudz aku ķilda ;
- 50 Tie sauca priecīgi : „Rau, sākās upe !
 „Nu varam pa viņu jūriņā braukt.“
 Radgaisu Stipro teikdami teica,
 Vietiņu nosauca par Sakas-leju ;
 Vārds „Saka“ liecina pārvērstas akas.
- 55 Nu bija ļautiņiem mierīga dzīve,
 Citi brauca jūrā dziedādami :
 „Silķīte dziedāja jūrītē,
 „Zvejnieku dēliņu gaidīdama.“
 Citi brauca jūrā, bet arī citi

- 60 Radgaisu Stiprajam pienāca-strādāt,
Ardami laukos, pļaudami pļavās,
Līdzdami lielākus līdumus mežā.
Un dēls, Niedrīšu Vidvuts, augs,
Izauga augdams par brangu zēnu,
- 65 Pie visa rādīdams manīgu prātu;
Pie darba jaukdamies meitiņu barā,
Līdzīgi putniņam dziedāja dziesmu:
„Pateikšu tēvam, pateikšu mātei,
„Ko dara meitiņas apiņu dārzā:
- 70 „Uguni kūra, rāceņus cepa,
„Apiņu vītītes sadedzināja.“
Radgaisu Stiprais medībās iedams,
Pajēma dažureiz dēlēnu līdz.
Zēns arī viens pats pa mežu malās,
- 75 Vējmeitu vilināts biezokņu tumsā
Krustim, šķērsam maldījās apkārt,
Kārīgi klausījās putniņu dziesmas:
Zilīte dziedāja, žubīte vilka,
Teteris rubināj', lakstīgala vizināj'.
- 80 Niedrīšu Vidvuts, raženais puika,
Ar pašiem putniņiem valodas veda:
„Padziedi, putniņi, pavitarā,
„Ielecis krūmā, tā tava muiža.
„Či, čī, zilīte, kur tavi bērniņi? —
- 85 „Augstā kalnā, liepiņas galā.
„Kas viņus šūpoja, kas viņus auklēja? —
„Vēja-māte šūpoja, Vēja-māte auklēja.
„Gadās Vēja-mātei aizmiegot, —
„Ko dara žagari nešūpoj'ši?
- 90 „Gadas žagariem nokalstot, —
„Ko dara nazītis nedarināj's?
„Gadas nazītim nolūstot, —
„Ko dara kumeliņi nevizināj'ši?
„Gadas kumeliņiem nokūstot, —

- 95 „Ko dara auziņas nebaroj’šas?
 „Gadas auziņām nobirstot, —
 „Ko dara meitiņas neplāvušas?
 „Gadas meitiņas lielas aizvedot,
 „Mazas vien, mazas vien pametot.
- 100 „Viču, viču, balodīti, kur kārsi šūpli? —
 „Kalniņā, lejiņā, luknajā bērziņā.
 „Cielava, baltgalve, daudz tavu bērniņu? —
 „Divi guļ, divi kuļ, seši brauca mežā;
 „Divi velk, divi stumj, divi tek pakaļ.“
- 105 Dižais meža balodis pūta:
 „Laudis muļķi kaisa zirņus;
 „Es bij gudrs, salasīju sarkanā kulītē.“
 Žagata, palaidne, tā sauca vilku,
 Ta sauca vilku, kur gani gana;
- 110 Zilīte, žubīte, tā laba māsiņa,
 Tā laba māsiņa, paraganiņa, —
 Tā lika ganiem sargāties.
 Zīle saka: „či, či!“ vālodzīte: „valu, valu!“
 Zīle saka: „tautas jāj!“ vālodzīte: „bāleliņi!“
- 115 Niedrišu Vidvuts maldamies mežā,
 Nonāca līdz pašas pūcītes pereklim,
 Kur bērnu mātīti zoboja tā:
 „Ak tu, pūcīte, tavu smuku bērniņu!“ —
 Lepnā pūcīte atteica zēnam:
- 120 „„Kur smuka māte, tur smuki bērni!““
 „Platām acīm, lielu galvu.“ —
 „„Tēvei-vellei piedzimuši!““
 Niedrišu Vidvuts, raženais puika,
 Līdz ar Meža-māti putniņus sauca:
- 125 „Zilīte, žubīte; balodīt, gudīte;
 „Dzenīti, kalējiņ; vāverīt, ķerstiņ!“
 Cīrulim prāsīja, pa lauku iedams:
 „Cīruli, cīruli, kad jemsi sievu?“
 Cīrulis vičērēj’, pacēlies gaisos:

- 130 „Pavasār, pavasar, cielavas meitu.“
 Sniedzīte alu dara cīruļa kāzām,
 Zīle cepa pīragu sarkanu bārzdiņu.
 Vaicā sniedzīte uz cīrulīti:
 „Cīruli, brālīti, kas būs vedējiņš?“
- 135 „Dzenītis, raibsvārcis, tas būs vedējiņš,
 „Zaķītis, kleinkājis, kamanu turētājs,
 „Izskrēja zaķītis ar kaulu segliem,
 „Ar kaulu segliem un lūku piešiem,
 „Kaņepju kauliņus par iemauktiņiem,
- 140 „Vistiņas spārniņus par mētelīti,
 „Kaķītes astīti par zobentiņu;
 „Kikuta, gaŗkājis, celiņa minējs,
 „Štrazdīņš, gudris vīrs, — vārītiņu vērējs,
 „Bezdelīg', uķelīt', ved viesu runas,
- 145 „Cielava, gludgalve, galdiņu slauka,
 „Vārniņa, melnsvārce, katliņu mazgā,
 „Krauklītis, lielknābis, gaļiņu kapā,
 „Vilciņš, lielmutis, stabules pūtējs.“
 „Seskam, meskam, ko nes kulē? —
- 510 Es to nerādu, tas koŗ rokās.
 „Silā dzimis, silā audzis, pa siekstām lēkā-
 „Pa siekstām lēkādamis kleinām kājām. [dams,
 „Simtiņš aiz kalna sīkaju putnu,
 „Norēja vēzīti upītes malā.
- 155 „Kīzi, kīzi, vēzīti, to tev vajaga!
 „Kam to ūdeni dūņām jauci.“
 Sacīja Vidvuts, raŗenais puika,
 No upes vēzīti nezdams mājās.
 Reiz tā staigādams pa meŗu apkārt,
- 160 Lūkodams, pētīdams putniņu dzīvi,
 Niedrīŗu Vidvuts, raŗenais puika,
 Satika ganiņu, kas gauŗi raudāja.
 Vidvuts jautāja: „Kamlabad raudi?“
 Ganiņš raudādams, stostījās, sacīja,

- 165 Ka viņam milzu-vīrs laupījis lopus.
 Kaut viņam lūdzis, kā vien tik pratis,
 Tas nava atdevis, atņurdēdams:
 „Ej tik uz mājām, ko velti lūdzies,
 „Pasaule pieder tam, kurš stiprāks.“
- 170 Vidvuts vaicāja: „Kas tas par milzu?
 „Kur viņa mājas? pasaki man.“
 Ganiņš stāstīja: „Tam vārdā Kentis;
 „Kur aiz krūmiem kūp zili dūmi,
 „Tur tas starp akmeņiem tup kā kaudze.“
- 175 Tūdaliņ Vidvuts pie milza gāja,
 Gribēdams redzēt vareno ērmu.
 Briesmonis milzonis akmeņus bija
 Kā bišu stropiņus salicis sētā,
 Kur bija lopiņus iedzinis iekšā,
- 180 Kā siena tupesis, nosēdis priekšā.
 Ieraugot ērmu ar ģīmi šķērmu,
 Šaušalas kauliem pārgāja tīri:
 Šķobīgs četrstūris tam bija ģimis
 Un pieres vidū bundula acs.
- 185 Tik karsti kvēloja tēviņa acs,
 Ka tīri aizdegās no viņas zāle.
 Kad reiz gulēja tas cietu miegu,
 Tad tam vilks bija kožalāj's kāju.
 Milzis, mozdamijs, izsauca tik:
- 190 „Bij jauka dusa! tik koda blusa!“
 Pelēki, veci tam bija svārki,
 Tik plati tie bija, kā vēja auts.
 Milzenim no lejas pret kalnu ejot,
 Kā migla svārki izplendās, cēlās.
- 195 Kas kaunu neprot, tas badu nemirst:
 Patlaban milzenis uguni kūra,
 Gribēja pusdienai izvārīt vērsi.
 Milzonis redzēdams Vidvudu nākām,
 Uzblāva zēnam briesmīgu balsi:

- 200 „Va tevīm, puisī, nemaz bail nava nākot?“
 Niedrīšu Vidvuts, izmanīgs puika,
 Atteica milzonim ar drošu sirdi:
 „Kamlabad sirdīgam puisēnam bīties,
 „Ka nava darījis nevienam ļauna?“
- 205 Milzonis, nelietis, tagadiņ sauca:
 „Puisī, tev ies slikti, kad tevi noķersu!“
 Tagadiņ izlēca no krūma zaķis.
 Vidvuts, manīgais, redzēdams zaķi,
 Uz milzu, tēviņu, sacīja tā:
- 210 „Tu mani noķersi, tūlīgais svampi?
 „Ej jele ar manu jaunāko brāli
 „Tur gar krūmiem papriekšu skrieties.
 „Ja viņu noskriesi, tad nāci šurpu,
 „Ja vēl patīkas, ar mani skrieties.“
- 215 Tūdaliņ milzonis pēc zaķa skrēja,
 Bet zaķis, izbījies no viņa skriešanas,
 Aizskrēja projām pa krūmu krūmiem.
 Gan vīrs, smagais, laidās pakaļ,
 Bet viņu koki aizķēra, plēsa,
- 220 Saplēsa svārkus, saplēsa ģīmi.
 Pūzdams, elzdams atpakaļ nāca
 Un uz Vidvutu dižīgi teica:
 „Lai arī skriet vari par mani ātrāk,
 „Bet taču nespēsi ar mani sviesties.“
- 225 Milzonis pakampa tik lielu akmeni,
 Ko seši vīri nebūtu cēlušī,
 Un viņu uzmeta tik augstu gaisos,
 Ka viņu saredzēt nebija spējams.
 Un tad akmenis atpakaļ krizdams,
- 230 Iegrīma dziļi, dziļi zemē iekšā.
 Vidvuts, manīgais, likās sviežām
 Ar' kādu akmeni, izgudrēm tad tas
 Uz kādu putnu, kas augstu, augstu
 Gaisos lidoja, rādīdams teica:

- 235 „Bet, redzi, es esmu tik augstu metis,
 „Ka vairs akmenis atpakaļ nenāk.
 „Tā arī domāju, ka tevīm klājas
 „Man tagad atdot lopiņu baru.“
 Bet arī Vidvutam milzonis ņūca :
- 240 „Ej tik uz mājām, ko velti prasi,
 „Pasaule pieder tam, kuŗš stiprāks.“
 Niedriŗu Vidvuts smīnēja, teica :
 „Labi, tūdaliņ to gribam redzēt,
 „Kuŗš no mums tas stiprākais būs.
- 245 „ŗe, redzi, akmeņi gul lielā pulkā,
 „Iesim sviesties ar viņiem tā vēl :
 „Kuŗš visu lielāko, kas kā kaudze
 „Starp citiem kā ciņiem stāv mūsu priekŗā,
 „Uzsviest gaisos var un vēl viņu
- 250 „Kad tas atpakaļ krīt, tad ar rokām
 „Noķert, tas lai tas stiprākais ir,
 „Tam lai paliekas lopiņu bars.“
 Ar tam milzonis bij ar' ar mieru,
 Tikai tagadiņ gribēja zināt,
- 255 Kuŗam piekrita pirmājam mest.
 Niedriŗu Vidvuts, gudrenieks, teica :
 „Tā ka par stiprāko tu pats teicies,
 „Citam lopiņus nolaupīt steidzies,
 „Tad tev aridzan papriekŗu nākas
- 260 „Pierādīt, cik stipris īsteni esi ;
 „Met, ka tu deviņos gabalos sasprāgtu !“
 Nu tad tūdaliņ pakampa milzis
 Milzīgo akmeni kā bērnu-paiju,
 To laida tik augstu gaisos augŗā,
- 265 Ka pat saredzēt nebija spējams ;
 Bet no gaisiem atpakaļ krizdams,
 Gāzās milzonim tik smagi virsū,
 Ka viņu nosita, ietrieca zemē,
 Par kāpa akmeni uzguldamies.

- 270 „Cūka ragu gribēja, kaza gudra nedod,
 Sacīja jautrais Niedrīšu Vidvuts,
 Manīgi izglābis ganiņa lopus,
 Ganiņa asaras nožāvēdams.
 Nu dzina dziedādams lopiņus ganiņš :
- 275 „Cep, māte, kukuli, es iešu ganos!
 „Cīrulis dziedāja, vasara laukā.
 „Cep, māte kukuli, es dzišu ganos!
 „Ja cepsi lielu, tad dzišu tālu,
 „Ja cepsi mazu, tad vārtu galā.“
- 280 Un tā sacīja pieniņa vārdus:
 „Mīļā Laimiņa, sedz samta apsegu!
 „Mīļā Laimiņa, brauc uz jūru
 „Sirmi zirgiem, vaska ratiem.
 „Jūras ūdenis miglot sāk,
- 285 „Manos vaska ratiņos nāk:
 „Pilni ratiņi, pilni zirdziņi.
 „Mīļā Laimiņa, brauc uz mājām,
 „Iedodi manām govsnīņām!
 „Jūras migliņa — rietēs pieniņš,
- 290 „Samta segītis — biezs būs kreimiņš,
 „Sirmi zirdziņi — labs būs pieniņš,
 „Vaska ratiņi — ciets būs sviestiņš.
 „Sabrauci nu manā laidarā, — rieti,
 „Riet jūras migliņa man govju tesmeņos.
- 295 „Jūras ūdenis ir mans pieniņš,
 „Jūras māliņš ir mans sviestiņš,
 Ganiņš sacīja. Niedrīšu Vidvuts
 Pie tēva, māmiņas pārgāja mājās.
 Stiprais dzirdēdams sav' dēla darbu,
- 300 Pricāt priecājās par savu dēlu;
 Gan arī priecājās Ģiediņa, māte,
 Līdz ar tēvu par savu dēlu;
 Bet nu saīga dien' pakaļ dienai
 Tā par caurumā ietriektu tapu

- 305 Un viņa nerima vīriņam lūgties,
Lai jele izrāva tapiņu ārā.
Tad tā varēšot iesākt darbu
Un arī darbiņu varēšot pabeigt.
Kad tā sieviņa mīlīgi lūdza,
- 310 Tad arī pēdīgi Radgaisu Stiprais
Izrāva no zara cauruma tapu.
Bet, tavu brīnumu! pirmājā naktī,
Pēc tam, kad bija izvilcis tapu,
Nozuda Ģiediņa, sieviņa daiļā,
- 315 Un nekad vairs nenāca atkal,
Atpakaļ nenāca pa zara caurumu,
Pa zara caurumu Stipraja gultā.
Žēloja Dievinis, žēloja Laimiņa,
Māmiņa vairāki nežēloja,
- 320 Tik katru piektvakar tā savam dēlam
Atnesa baltu liniņu kreklu,
Atnesa krekliņu visu cauru gadu,
Bet neviens viņu neredzēj' pašu.
Tik reiz rādījās Stiprajam sapnī,
- 325 Vīram, bēdulim, teikdama teica:
„Negaidi, vīriņ, atpakaļ mani,
„Bet dēlu, Niedrīšu Vidvutu, māci
„Tikuši tikumā, tikuši darbā,
„Lai tas dienās izdarīt spētu,
- 330 „Priekš kā piedzima manā klēpī.
„Dieviņa biju, dieviņa esmu,
„Vectēva, Pērkoņa, sūtīta meita,
„Lai ievu ziediņu laiciņā ietu,
„Kad pār jūriņu Pērkonis staigā,
- 335 („Rāmi, rāmi draudēdams, mākoņus vezdams,
„Netraucē ievu ziedus, ne arāj' gājumiņ', —
„Lai ievu ziediņu laiciņā ietu,
„Lai tevīm dāvātu raženu dēlu,
„Kas būtu Latvijas tautiņu glābējs,

- 340 „Tautiņu glābējs, tautiņu labdaris,
 „Tautiņu labdaris, tautiņu vads,
 „Vadītu tautiņas uz miera dzīvi.
 „Nu tevīm Vidvuts, raženais puika,
 „To māci tikuši tikumā, darbā,
 345 „Tad arī Dieviņis par viņu gādās;
 „Tad tas dienās ticīgi paliks
 „Par lielu labdari, par lielu glābēju,
 „Par lielu glābēju Latvijas tautām.“

TREŠAIS DZIEDĀJUMS.

Stiprā bēdas. Niedrišu Vidvuts uz rijas krāsns. Vecītis, kas stāsta Niedrišu Vidvutam par deviņiem tēva dēliem; par Klibā izmanību, siena kaudzes vaktējot, balto ķēvi noķerot, savus brāļus izglābjot no trim Jodu-mātēm; kā Klibājs, zirgu puisis būdams, jāj par savu ķēniņu uz precībām, top pats par ķēniņu. Niedrišu Vidvuts notop no krāsns zemē, dabū caur savu labsirdību no vecīša, kas pats Dieviņš, veselību, lielu spēku un labu padomu.

- Daudz to dieniņu cilvēku mūžā,
 „Cita šāda, cita tāda,
 „Citā jauki padziedām,
 „Citā gauži noraudam’“ —
 5 Sacīja noskumis Radgaisu Stiprais;
 Pirms ar līgavu dziedāja jauki,
 Pēc bez līgavas asaras bira,
 Asaras nobira Radgaisu Stiprajam.
 Kad bija zudusi, kā bija nākusi,
 10 Pa zara caurumu līgava daiļā,
 — Tad vēl dēlēns, Niedrišu Vidvuts,
 Rijiņā iedams dziedājis bija:
 „Sēd mūsu rijiņa, kā veca māte:
 „Tur teku rītā, tur teku vakarā,

- 15 „Tur teku salmiņus pačubināt ; —
 „Vakarā tecēju, pagaļu bikstīt,
 „No rīta tecēju, kūlējus celt.“
 Dziedāja, uzkāpa uz rijas krāsni,
 Bet, ak, uzkāpis uz rijas krāsni,
- 20 Bij tik noguris, nespēcīgs ticis,
 Ka no vietas nespēja kustēt
 Un tur sagulēj' septiņus gadus,
 Par lielu sirdēstu Stipraja-tēvam,
 Kam, ak, nevien līgava zuda,
- 25 Bet nu ar' dēlēns vārgulis tika,
 Dēlēns, no kuŗa cerējis bija,
 Cerējis bija tik lielas lietas,
 Kā bija dievmeita teikuse sapnī.
 Tad kādu jauku vasaras dienu,
- 30 Kad citi ļautiņi strādāja pļavā,
 Niedrīšu Vidvuts sēdēja viens pats, —
 Ienāca iekšā vecītis, ubags,
 Drebēdams, Diev' palīdzīņu dodams :
 „Dieviņis palīdz ! Niedrīte, dēliņ,
- 35 „Dod nabadziņam nuciņu maizes.“
 Jauneklis vecītim sacīja, teikdams :
 „Gan tevim dotu, nabadziņ mīļo,
 „No visas sirds, kas man tikai iraid,
 „Bet no krāsnes nevaru nokāpt ;
- 40 „Ieeji pats jele dibena galā,
 „Tur tu atrasi pladiņus, raušus,
 „Pienu, putru, ķenīti, sauti,
 „Pūтели, ķīseli, vēl citu barību —
 „Ēd un dzer, cik sirds tevim piejem.“
- 45 Ubadziņš iegāja dibena galā,
 Tur labu azaidu turēja vīriņš ;
 Pēc viņš atkal iegāja rijā
 Un uz Niedrīšu Vidvutu teica :
 „Paldies, dēliņi, par labu sirdi,

- 50 „Par visu labu, ko devis Dieviņš,
 „Paldies, dēliņi, ka devi paēst,
 „Ka devi paēst man izsalkušam.
 „Paldies par visu, paldies, dēliņ!
 „Bet, klau, dēliņ, ja tu gribētu,
- 55 „Es tevīm nu kādu pasaku teiktu.“
 Jauneklis izsauca priecīgu balsi:
 „Ak, tēvs, labprāt pasakas klausos;
 „Uz vietas sēdot septiņus gadus,
 „Tik caur pasakām kavēju laiku.
- 60 „Un mans lielākais labdaris iraid,
 „Kas man ko no pasaules stāsta;
 „Bet, ak, retumis, atgadās tādu,
 „Kas māc kaut kādu pasaku stāstīt.“
 Uz krāsns mūrīša vecītis sēdies,
- 65 Jauneklim klausoties, pasaku teica:
 Reiz vieni veci cilvēki dzīvoja
 Iekš mazu mājiņu lielā mežā.
 Viņiem nebija neviena bērna.
 Vecene gauzdāma vecājam teica:
- 70 „Vaj tu man nevari jēl kādu bildīti
 „Izcirst no kāda apšu koka?
 „Tad jēle ta būtu man bērna vietā.“
 Pēcāk pa mežu izgāja vecais;
 Tas bija mežsargs, sargāja mežu.
- 75 Te viņš satika kādu vecu vīriņu.
 Šis viņam prasīja: „Ko esi noskumis?“
 Mežsargs atteica: „Dievs devis citam
 „Par daudz bērnu, bet man nevienu,
 „Kas man līdzētu vecuma dienās.“
- 80 Vecais vīriņš mežsargam teica:
 „Uztaisi, mīlais, sev jaunu arklu;
 „Zirgs tev jauns jau izaudzis iraid,
 „Ar to ar tad jaunā zemē,
 „Tad tu uzarsi deviņus pautus;

- 85 „Tos nesi mājās, izperēt lieci,
 „Tad tevīm gadīsies deviņi dēli.“
 Tā arī darīja vecais mežsargs;
 Tas, redzi, ara, kā bija mācīts.
 Bet viņš izara tā vienu vagu,
- 90 Izara otru, izara trešu,
 Bet vēl nebija neviena pauta.
 Jau bija izaris astoņas vagas —
 Nebija atradis nevienu pautu.
 Nu ara vēl to devītu vagu,
- 95 Izdzinis līdz galam bij visu vagu,
 Neieraudzīja nevienu pautu.
 Tagadīņ vecais purināj' arklu
 Un nu — izbira deviņi pauti,
 Vecene pajēma tos, nesa mājās
- 100 Un nu perināj', kā bija mācīts.
 Kad nāca laiks, kā vajadzīgs būt,
 Tad arī gadījās deviņi dēli.
 Devītais, kā tāds vanckaris klibs bij.
 Nu bija kopt un audzināt gana.
- 105 Nu Dievs devis, devis par daudz.
 Kad viņi gadus astoņus nāca,
 Mācīja vecie tos, kā zināja.
 Pēc viņus vecie amatā deva,
 Kurā katrs vēlējās iet;
- 110 Tikai devītais palika mājās.
 Pēc pie tēva pārnāca visi.
 Tēvs teica : „Ko nu darīsim, dēli ?
 „Vajaga pļavai nocirst krūmus.“
 Kad bija izposis katris pļavu
- 115 Un arī Klibājs to bija darījis —
 Un, kad izauga tur brangs siens,
 Tad viņu nopļāva tēvs un dēli.
 Nevarot sienu nekur nolikt,
 Tie viņu sakrāva augstās kaudzēs,

- 120 Ik pa kaudzei katrā pļavā.
Pirmo gadu nozaga sienu,
Otru gadu notika tāpat,
Trešajā gadā gāja Klibājs,
Uzsēdās uz savas kaudzītes galu,
- 125 Sargāja sieniņu tumšās naktīs.
Un, redzi, piektnakti ap pašu pusnakti
Redzēja viņš baltu ķēvi nākam,
Aiznesam kaudzi pēc kaudzītes projām.
Kad pie Klibā kaudzītes nāca,
- 130 Klibājs uzlēca mugurā ķēvei.
Ta pa gaisiem vien tagad gāja,
Tas viņai sita, vaj acis, vaj galva.
Pēdīgi lūdzās ta, lai nesit,
Ta jau tik gādāj'se par saviem dēliem.
- 135 Bet viņa nu savus deviņus dēlus
Vedīšot Klibājam piektnakti šurp,
Lai tik uztaisa ērdājus staļļus.
Klibājs palaida nu viņu vaļam.
Mājās pārgājis, sacīja tēvam,
- 140 Ka nu jātaisa ērdāji staļļi,
Kur būtu deviņi stelingi iekšā.
Lai tēvs sakoti to viņa brāļiem,
Tie viņam — Klibājam — neklausīs.
Kad bija drīz vien uzcirsti staļļi,
- 145 Tad arī piektvakar, ap pašu pusnakti,
Kad citi jau bija gājuši gulēt
Un tik Klibājs vien bija kājās,
Norībēj' it visa Dieviņa zeme, —
Ķēvīte atskrēja ar saviem dēliem,
- 150 Kas katrs ieskrēja savā kūti.
Otrā rītā agri, agri cēla
Klibājs nu savus brāļus augšam,
Lai jele ceļoties, ko tie guļot?
Stelingi esoti jau pilni zirgu.

- 155 Brāļi dusmojās un viņam rājās:
 „Ko tu te, nerimša, caurām naktīm
 „Apkārt daudzies, neļaudams gulēt?“
 Nu arī tēvs teica, lai ceļas augšām.
 Un tie sacēlās un gāja raudzīt —
- 160 Tiem kā bildes astoņi zirgi;
 Bet pašam Klibājam zirgs guļ kraupains,
 Gul un ēd un ēd un gul.
 Kāds katram iegājis, tāds viņam ir.
 Nu visi astoņi bāliņi posās,
- 165 Jās uz vienu lielu pilsētu projam;
 Tie visi amatnieki, amatā ies.
 Klibājs, nabadziņš, arīdzān jātu,
 Bet viņa zirgs, redzi, necēlās augšām.
 Tā visi bāliņi aizgāja projam.
- 170 Klibājs izgāja noskumis mežā,
 Ko par tēvu gribēja sargāt.
 Te viņš satika kādu vecu vīriņu;
 Tas viņam prasīja laipniem vārdiem:
 „Kamlabad, dēls, tāds noskumis esi?“
- 175 Klibājs vecājam taisnību teica:
 „Visi mani bāliņi nojāja projām,
 „Viņiem visiem ir labi zirgi;
 „Bet man vienīgi tik tāds kraupains.“
 Vecais sacīja: „Pie jūsu mājām
- 180 „Ir viena liela mālu bedre,
 „Piekturīt agri, priekš saules lēkšanas
 „Tur zirgu izvelci trīs reizas cauri,
 „Tad tevīm radīsies labāks zirgs,
 „Nekā visi tavu bāliņu zirgi.“
- 185 Mājās pārgājis, tas ar tēvu
 Jēmās piekturīt vilkt kā mācīts;
 Abi ar tēvu izvilka viņi
 Divreiz zirgu caur bedri cauri,
 Trešreiz vilkdams, sacīja Klibājs:

- 190 „Kad tu palieci, palieci iekšā,
 „Ko gar maitu vēl tik daudz mocos.“
 Bet kad izrāva no bedres ārā,
 Tad bija zirgs tik skaists kā bilde,
 Smulganāks nekā visiem brāļiem.
- 195 Un viņa zirgs nu vēl iesāka runāt.
 Kumeliņš tagadiņ Klibājam teica :
 „Kāp man mugurā, jāj pakaļ brāļiem,
 „Tiem uz ceļa neizies lāga.“
 Un pa gaisiem vien nu jādams,
- 200 Panāca Klibājs drīz savus brāļus.
 Tie pa tādām gabalam teica :
 „Rau, kādu zirgu dabūjis Klibājs!“
 Nu viņi jāja it visi kopam,
 Uzjāja drīz vienu bīstamu namu,
- 205 Kam gāja apkārt stādāgu sēta,
 Uz sētas vārtiem stāvēja rakstīts :
 „Vaj jāj atpakaļ, vaj jāj gaŗām,
 „Viena pate alga, kaklis nost ;
 „Bet kad iekšā jāj, tad jauki,
- 210 „Dabū ēst un dzert par velti,
 „Meitas klāt gulēt, oderi zirgiem.“
 Tagadiņ bāliņi sarunāj' kopā.
 Nerimša, Klibājs, pēdīgi teica :
 „Bāliņi, tik tā gals kā tā,
- 215 „Jāsim labāki it visi iekšā.“
 Un viņi iejāja it visi iekšā.
 Kad viņi sakopa nu savus zirgus,
 Klibājam sacīja tad viņa kumelš :
 „Klau, tavi brāļi un viņu meitas
- 220 „Taps visi pušķoti vaiņagiem galvā ;
 „Bet kad es zviēgšu, tad tu nāc ārā.“
 Ēst un dzert bija, ko sirds gribēja
 Un tiem astoņiem klāt gulēt meitas,
 Tikai Klibājam nebija meita.

- 225 Misiņa vaiņagus uzlika brāļiem,
Meitām sudraba vaiņagus galvā. —
Ap pašu pusnakti kumeliņš zviedza.
Klibājs izgāja pie viņa ārā.
Kumeliņš sacīja: „Pārmiji vaiņagus,
- 230 „Sudraba vaiņagus uzlieci brāļiem,
„Bet tos misiņa uzlieci meitām.
„Tūdaliņ nāks no griestiem naži,
„Un viņi nogriezīs misiņa galvas.“
Tā arī notika, kā zirgs teica. —
- 235 Visām meitām nogrieza galvas.
Klibājs nu cēla bāliņus augšā:
„Celsimies, baliņi, jāsīm prom!“
Kad bija tie kādu gabalu jājuši,
Sacīja Klibājs tā saviem brāļiem:
- 240 „Mēs esam izjāj’ši kā no meža;
„Baliņi, es tagad atpakaļ jāšu,
„Jāš’, sievas-mātei labdienas atdot;
„Bet jūs steidzaties tālāku tikt.“
Kad bija Klibājs gabalu jājis,
- 245 Tad jau tam nāca Jodu-māte pretīm,
Pūzdama, elzdama, uguni sļaudama.
Klibājs nojēmis cepuri, teica:
„Paldies, sievas-māt’, par visu godu.“
Ta tikai skrēja Klibājam pakal,
- 250 Tie pa gaisiem vien abi gāja;
Bet kad nevarēj’ ta viņu panākt,
Tad ta pūzdama, elzdama sauca:
„Sen tevi dzirdēju, nu tevi redzēju.
„Mani tu piekrāpi, bet nu, paga,
- 255 „Manu otru māsu nepiekrāpsi vis.“
Klibājs panāca drīz savus brāļus,
Nu jāja atkal visu cauru dienu.
Kad nāca vakars, piejāja atkal
Tie pie tāda paša bīstama nama,

- 260 Kam gāja apkārt stādagu sēta,
 Uz sētas vārtiem stāvēja rakstīts :
 „Vai jāj atpakaļ, vai jāj gaŗām,
 „Viena pate alga, kaklis nost ;
 „Bet kad iekšā jāj, tad jauki,
- 265 „Dabū ēst un dzert par velti,
 „Meitas klāt gulēt, oderi zirgiem.“
 Atkal bāliņi sarunāj' kopam,
 Atkal iejāja tie visi iekšā.
 Kad viņi atkal sakopa zirgus,
- 270 Klibājam atkal kumeliņš teica :
 „Nu, tavus bāliņus un viņu meitas
 „Atkal puškos vaiņagiem galvā ;
 „Bet kad es zviegšu, tad tu nāc ārā,“
 Ēst un dzert bija, ko sirds gribēja,
- 275 Un tiem astoņiem klāt gulēja meitas,
 Tikai Klibājam iztrūka meitas.
 Sudraba vaiņagus uzlika brāļiem,
 Meitām bija zelta vaiņagi galvā. —
 Ap pašu pusnakti kumeliņš zviēda,
- 280 Klibājs izgāja pie viņa ārā.
 Kumeliņš sacīja : „Pārmaini vaiņākus,
 „Tos zelta vaiņagus uzlieci brāļiem,
 „Bet tos sudraba uzlieci meitām.
 „Tūdaliņ nāks no griestiem naži,
- 285 „Un viņi nogriezīs sudraba galvas.“
 Tā arī notika, kā zirgs teica.
 Visām meitām nogrieza galvas.
 Klibājs atkal sacēla brāļus :
 „Celsimies, bāliņi, nu jāsīm projām!“
- 290 Kad bija tie kādu gabalu jājuši,
 Atkal Klibājs sacīja brāļiem :
 „Mēs esam izjāj'ši kā no meža,
 „Bāliņi, es tagad atpakaļ jāšu,
 „Jāš' sievas-mātei labdienas atdot ;

- 295 „Bet jūs steidzaties tālāku tikt.“
 Kad bija Klibājs gabalu jājis,
 Tad jau tam skrēja Jodu-māte pretīm,
 Pūzdama, elzdama, uguni spļaudama,
 Klibājs nojēmis cepuri, teica :
- 300 „Paldies, sievas-māt', par visu godu!“
 Ta tik skrēja Klibājam pakal;
 Tie pa gaisiem vien abi gāja;
 Bet kad nevarēj' ta viņu panākt,
 Tad ta pūzdama, elzdama sauca :
- 305 „Sen tevi dzirdēju, nu tevi redzēju,
 „Mūs divas māsas gan tu piekrāpi,
 „Bet trešu māsu nepiekrāpsi vis.“
 Klibājs panāca drīz savus brāļus,
 Nu jāja atkal visu cauru dienu.
- 310 Kad nāca vakars, piejāja atkal
 Tie pie tāda paša bīstama nama,
 Kam gāja apkārt stādagu sēta.
 Uz sētas vārtiem stāvēja rakstīts :
- 315 „Vai jāj atpakaļ, vai jāj garām,
 „Viena pate alga, kaklis nost;
 „Bet kad iekšā jāj, tad jauki,
 „Dabū ēst un dzert par velti,
 „Meitas klāt gulēt, oderi zirgiem.“
 Bāliņi atkal sarunāj' kopam,
- 320 Atkal iejāja tie visi iekšā.
 Kad viņi sakopa atkal zirgus,
 Klibājam atkal kumeliņš teica :
- 325 „Nu tevi pašu līdz bāleliņiem,
 „Līdz ar meitām vainagiem puškos;
 „Bet kad es zviegšu, tad tu nāc ārā.“
 Ēst un dzert bija, ko sirds kāroja,
 Visiem bāliņiem klāt gulēt meitas, —
 Šoreiz bij arī Klibājam meita
 Klāt gulēt, ta visu skaistākā meita ;

- 330 Visiem bāliņiem bij zelta vaiņagi,
Dimanta vaiņagi meitiņām bija.
Ap pašu pusnakti kumeliņš zvedza,
Ka visas sienas trīcēja namam,
Līdz tad pēdīgi uzlēca Klibājs,
- 335 Kas nu arīdzān iemidzis bija,
Tūdaliņ izskrēja pie zirga ārā.
Kumeliņš sauca : „Skrej ātri iekšā,
„Skrej ātri iekšā, vaiņagus pārmīj !
„Tūdaliņ nāks no griestiem naži,
- 340 „Šoreizu griezīs tie zelta galvas.“
Kam tik Klibājs pārmīja vaiņagu,
Tam arī tūdaliņ nogrieza galvu ;
Kam tik Klibājs pārmīja vaiņagu,
Tam arī tūdaliņ nogrieza galvu.
- 345 Pēdīgi naži tik ātri grieza,
Ka pašam nogrieza maziņo pirkstu.
Nu sāka Klibājs modināt brāļus,
Ko nemaz nevarēj' šoreizu uzcelt.
Pēdīgi Klibājs uzrāva brāļus,
- 350 Un visi mudīgi steidzās projām.
Kad priekš gaismiņas nojāja jūdzes,
Sacīja Klibājs saviem brāļiem :
„Mēs visi izjājām kā no meža,
„Bijušas visiem klāt gulēt meitas,
- 355 „Un arī manim nu bija meita ;
„Jājāj atpakaļ man arī šoreiz,
„Šij sievas-mātei labdienas atdot ;
„Bet jūs, bāliņi, jādami knaši,
„Tālāku dodaties, ko vien varat.“
- 360 Jodu-māte jau bija gabalu lielu
Pūzdama, elzdama dzinusēs pakaļ.
Klibājs cepuri nojēmis teica :
„Paldies, sievas-māt', par visu godu.“
Uguni splaudama ta skrēja virsū,

- 365 Tie pa gaisiem vien'abi gāja ;
 Bet kad nevarēj' ta viņu panākt,
 Tad ta pūzdama, elzdama sauca :
 „Sen tevi dzirdēju, nu tevi redzēju.
 „Mūs trīs māsas gan tu piekrāpi,
- 370 „Bet tevīm, puisīti, vēl labi neies.“
 Klibājs panāca atkal brāļus.
 Nu viņi, mudīgi jādami tālāk,
 Sasniedza laimīgi kādu lielu pilsātu.
 Te nu bāliņi salīga katris
- 375 Kā kuŗu amatu ikkuŗš prata.
 Klibājs bez kāda amata būdams,
 Palika ķēniņam par zirgu puisī.
 Klibājs teicami uzkopa zirgus
 Un viņu ķēniņš turēja labi
- 380 Un viņu uzteica un viņu mīlēja,
 Bet to veco zirgpuisi mānēja.
 Vecais zirgpuisis palika dusmīgs,
 Kad pats ķēniņš iztura Klibo
 Labāki nekā viņu — to veco.
- 385 Un tas ienīda jauno puisī,
 Nojēmās Klibājam visur atriebt.
 Ķēniņam bij četri veci ērzeļi,
 Bij kaŗa ērzeļi, bet bija kŗaupaini.
 Vecais zirgpuisis ķēniņam teica,
- 390 Ka viņam esot lielījies Klibājs,
 Padarīt ērzeļus trīs gadus vecus.
 Nu lika ķēniņš atsaukt Klibo
 Un tam tūdaliņ prasīja strupi :
 „Vai vari izdarīt, ko esi teicies ?
- 395 „Ja ne, tad tevīm kaklis nost.“
 Klibājs noskumis ķēniņam teica :
 „Lūdzu dot manīm trīs dienas laika.“
 Ķēniņš tam deva trīs dienas laika.
 Klibājs nogāja pie sava zirga.

- 400 Zirgs viņam sacīja, ka aiz pilsāta
 Esot liela, liela mālu bedre;
 Lai tai vecājus kara ērzelus
 Piektrītu velkot trīs reizas cauri,
 Tad viņi palikšot atkal jauni;
- 405 Bet lai prasot priekš katra zirga
 Vīrus trīs, kas lai notura tos.
 Pēc trim dienām aizsauca ķēniņš
 Pie sevis Klibo un tam prasīja:
 „Vai tu nu esi apdomājies?”
- 410 Klibājs tagādiņ ķēniņam teica,
 Ka ar Dieviņa palīgu raudzīs,
 Raudzīs ērzelus jaunākus darīt.
 Piektrītu priekš saules lekšanas Klibājs
 Izvilka caur viņu mālu bedri
- 415 Tos kara ērzelus trīs reizas cauri,
 Un viņi palika nu tādi zirgi,
 Ka zviedza un mina cilvēkus kopā.
 Kad viņus noveda ķēniņa priekšā,
 Tad tas priecājās par tiem ļoti
- 420 Un nu vēl vairāki mīlēja Klibo,
 Veco nemaz vairs neieraudzīja.
 Bet savā prātā domāja vecais:
 „Pag, paga, puisīti, vēl es tev raudzīšu,
 „Vai tev pēdīgi nepieies gals.”
- 425 Un tas ķēniņam meloja atkal,
 Ka viņam Klibājs esot teicies,
 Ka to ķēniņa meitiņu varot
 Pārvest, ko sen ķēniņš gribēja,
 Bet kas, būdāma vareni skaista,
- 430 Pie šī nenāca, kas bija nesmuks.
 Atkal atsauca ķēniņš Klibo
 Un tam prasīja atkal strupi:
 „Vai vari izdarīt, ko esi teicies?”
 Klibājs noskumis lūdzās laiku,

- 435 Dabūja atkal trīs dienas laika,
 Atkal aizgāja pie sava zirga.
 Tas gan zināja, kādā zemē
 Skaistā ķēniņa meita iraid,
 Bet gauži tālu, trīssimts jūdzes.
- 440 Klibājs uzlēca savā zirgā,
 Kumeliņš pacēlās tūdaliņ gaisos
 Un drīzi noskrēja uz to vietu,
 Kur mita skaistāja ķēniņa meita.
 Te zirgs Klibājam sacīja tā :
- 445 „Palaidi nu mani vienu pašu vaļam
 „Un ej ķēniņa meitiņu raudzīt.“
 Klibājs palaida zirdziņu vaļam,
 Aizgāja uz pili, meitiņu raudzīt ;
 Skatījās, nevarēj' pietapt klāt
- 450 Un pie zirdziņa atpakaļ nāca,
 Zirgs teica : „Manā kreisajā ausī
 „Ir viena stabule, pajemi to.
 „Kad tu to pūtīsi, ta jauki skanēs, —
 „Tad nāks lejā ķēniņa meita.“
- 455 Klibājs nogāja, stabuli pūta,
 Ķēniņa meitiņa ar divām meitām
 Nonāca lejā, iesāka diet.
 Meitenes sadeīja līdz pašam vakaram,
 Bet visas trīs bija vienādu vaigu,
- 460 Vienādu vaidziņu, vienu daiļumiņu,
 Un tas nezināj', kuŗu bij jemt.
 Aizgāja atpakaļ pie kumeliņa.
 Tas teica : „Nu tu palieci rītu,
 „Kāmēr meitenes aiziet gulet.
- 465 „Ta, kuŗa pirmā ģērbsies zemē,
 „No tām divām sevišķi gulēs,
 „To jemi, ta tā ķēniņa meita ;
 „Bet vēl to tevīm piesaku stingri :
 „Cilvēkam ticību vajāga turēt.

- 470 „Kad viņu pajemi, tad tu pa lodu
 „Izkriti ārā, es būšu priekšā.“
 Klibājs nogāja atkal pili,
 Tur tas atkal stabulī pūta,
 Un tās meitenes atkal deija,
- 475 Sadeija nu līdz pusnaktei
 Un viņu paturēj' tur pa nakti.
 Kad bija meitenes apgūlušās,
 Kad viņas iemiga pirmajā miegā,
 Piegūlās tas pie ķēniņa meitas.
- 480 Kad viņš izkrita pēc pa logu
 Ar visu ķēniņa meitu ārā
 Un bija nu sava kumeļa virsū,
 Kumeliņš dusmīgi Klibājam sauca:
 „Ko es tev saciju, vai tu man klausīji? —
- 485 „Cilvēkam ticību vajaga turēt!
 „Tik — tik tevi vēl varēju panest.
 „Nolēci tagadiņ mudīgi zemē,
 „Te mazs avotiņš ielejā tek,
 „Tanī tūdaliņ mazgāties trauc,
- 490 „Tad būsi atkal, kā bijis, vieglis.“
 Ķēniņa meitiņa gulēja vēl,
 Gulēja cietā, saldā miegā.
 Kad bija mazgājies, uzvilcis drēbes,
 Tad jau dzirdēja pilskalnā troksni —
- 495 Kara-spēks devās bēgļiem pakaļ.
 Bet tagad Klibājs uzlēca zirgā,
 Aizskrēja prom ar ķēniņa meitu,
 Prom pa gaisiem vien tik jādams.
 Meitiņa gulēja cietā miegā.
- 500 Drīz viņš pārnesa meitiņu mājās.
 Tur viņa modusēs Klibājam teica:
 „Kas to krējumu iraidas jēmis,
 „Tam tās sūkalas arīdzan jāstrēbj.“
 Nu viņu ķēniņam nodeva Klibājs.

505 No rīta meitiņa ķēniņam teica :
„Tavs zirgu puisīts ira gan stalts ;
„Bet to vēl staltāku padarīt varu.“
Ķēniņš paļāva, lai viņa dara.
Ta lika ienest nu lielu kluci

510 Un turklāt lielu cērtāmu cirvi.
Nu reizi klājās Klibājam slikti, —
Tam bija kakliņu likt uz kluča,
Kur nu puisītim nocirta galvu.

515 Tad, ak, gabalos sakapāj' vīru,
Ienesa iekšā slauceni piena
Un visus gabalus mazgāja pienā ;
Salika tad visus gabalus kopā,
Dabūja zāles, ielēja mutē,

520 Tas tapa atkal dzīvs un vesels
Un nu nebija vairs klibs,
Bet bija stalts un vesels cilvēks.

Tā ko redzēdams, sacīja ķēniņš :
„Vai arī mani, sirsnīga mīlā,
525 „Nevari padarīt par tādu daiļu?“ —
Jo tas bija tāds melns un nesmuks. —
Meitiņa atteica : „Kamlabad ne?“
Tas lika galviņu nu uz kluča.
Galviņu nocirta, nosvieda nost.

530 Gan kāds skroderis piediedza viņu,
Bet nost bij, nost palika ķēniņš.
Nu laida ziņu pa zemi ļaudīm,
Esot vecais ķēniņš miris.

Pēc kad uzcēla lielā sārtā
535 Un tur sadega ķēniņa miesas,
Tad nu zagtā ķēniņa meita
Par savu ķēniņu paturēj' Klibo,
Klibājs nu savus astoņus brāļus
Iecēla it visus augstās vietās

- 540 Un par lielu kara-vedēju kļuva,
 Kaŗojot iekaŗoj' milzumu zemes
 Un tad dzīvoja lielā godā. —
 Kad tā vecītis pabeidza stāstīt,
 Niedrīšu Vidvuts modrīgi sauca :
- 545 „Kaut jele nebūtu nestipris, vājš!
 „Par savu priekšzīmi turētu Klibo,
 „Es arī plašājā pasaulē dotos,
 „Arīdzan negriestu cīņiņiem ceļu.“
 Vecītis Niedrīšu Vidvutam teica :
- 550 „Pasaki, dēliņ, kamlabad nekāp
 „Tu jēle reiz no krāsniētes zemē?“
 Niedrīšu Vidvuts noskumis teica :
 „Ak, mīlo tētiņi, septiņus gadus
 „Jau nu es sasēdu še šinī vietā ;
- 555 „Bet, ak, es nevaru no tās nokāpt,
 „Un neviens manīm nevar līdzēt.“
 Vecītis sacīja : „Paraugi, dēliņ,
 „Varbūt, ka tu notopi zemē!“
 Vecītim sacīja Niedrīšu Vidvuts :
- 560 „Kad tu pavēli, tad arī raudzīšu.“
 Un viņš raudzīja celties kājās —
 Un jau uztapa tas uz ceļiem ;
 Viņš nu raudzīja otru lāgu —
 Un viņš stāvēja jau uz kājām ;
- 565 Nu viņš raudzīja trešo lāgu —
 Un tas nokāpa no krāsns zemē
 Un pa plānu iesāka staigāt.
 Tie nu abi divi izgāja sētā,
 Niedrīšu Vidvutam vecītis teica :
- 570 „Paklausī, dēliņ, ko tevīm teikšu!
 „Uzcelsim tagādiņ šepat sētā
 „Dižanu, augstu akmeņa stabu.“
 Vecītim prasīja Niedrīšu Vidvuts :
 „Kam mums vajaga akmeņa staba?“

- 575 Vecītis atteica : „Cel tikai vien!
„Vēlāku redzēsi, kam viņa vajag.“
Un viņi abi divi jēmās celt —
Un viņi uzcēla akmeņa stabu.
Nu deva Niedrišu Vidvutam vecais
- 580 Ar zelta kausiņu patekas dzert.
Pēc tam vecītis jaunēklim teica :
„Jem to stabu, griez viņu apkārt.“
Sajēma stabu Niedrišu Vidvuts,
Sajēma tamlīdzī visu savu spēku
- 585 Un — tas apgriezta it visu pasauli.
„Ne, mans dēliņ,“ sacīja vecais,
„Tāds spēks tev būtu pārāk liels,
„Es došu tevīm tik tādu spēku,
„Kas virs zemes pārvara visu.
- 590 „Vēl tevīm es kādu padomu došu :
„Kad pa plašāju pasauli jāsi,
„Tad jā j vienūmēr baltā zirgā,
„Kas pa priekšu peldējis upē.
„Tikai tāds tevi laimīgi nesīs.“
- 595 Prieka pilns sacīja Niedrišu Vidvuts :
„Tencinu, mīlāju tētiņu, tencinu
„Par labu sirdi, ko manīm rādi.“ —
„Ko nu tencini, dēliņi mīļo,
„Tas par to, ka neatstum nabagu.
- 600 „Lai gan rādījos, nabadziņš esam,
„Tomēr nabadziņš neesmu vis,
„Bet pats Dieviņš, kas tevīm līdzēja.“
Vārdu sacījis, pazuda vecais.

CETURTAIS DZIEDĀJUMS.

Niedrīšu Vidvuts aiznes uz pļavu ļaudīm ēst. Iet pasaulē apskatīties. Apmaldas mežā; čūsku ķēniņiene, skrējēju kunga kāzas, skudras, meža-vecis, siltuma un aukstuma kungs; Sarkandarīšs. Satiekas ar varēniem tēviņiem, kā: Koku-Rāvēju, Kalnu Stumēju, milzi Gaŗbārzdi, kuŗus visus trīs pārvar un par saviem puīšiem pajem. Pārņāk atpakaļ pie tēva. Iziet ar tēvu, puīšiem un daudz citiem, Radagaisu Stiprā vesti, uz silto zemi.

Nu gāja Vidvuts pasauli redzēt.
Un kam netiktu tīrā gaisā
Pēc tik ilgas smakšanas elpot?
Bet, redzi, domāja Niedrīšu Vidvuts:

- 5 „Pag, paga, tukšām rokām iziet,
„Tas būtu tīri man par kaunu.
„Paldies Dieviņam, ka varu atkal
„Staigāt un nu ar darbu strādāt;
„Pag, paga, nesīšu azaidu pļavā.“
- 10 Kā viņš domāja, tā arī darīja.
Milzīgu stāveni vienā rokā
Pajēma, pildītu ar skābu putru,
Otrā rokā bundulu sviesta,
Padusē iespieda kukuli maizes
- 15 Un tā nonesa ļaudīm pļavā.
Stiprais, redzēdams nākam dēlu,
Nākam dēliņu, azaidu nesam,
Tecēja tūdaliņ dēliņam pretim.
It visi pārjemti no liela prieka,
- 20 Ieraugot nu reizi jaunekli ejam
Un vēl tik lielu nesamo nesam.
Ļautiņi vaicāja cits pa citu:
„Kā tiki vesels, Niedrīšu Vidvut?“
Niedrīšu Vidvuts stāstīja visu

- 25 No paša sākuma līdz pat beigām
 Un tad pēdīgi izsauca līgsmi:
 „Ēdati azaidu, bet es nu iešu
 „Drusciņu plašo pasauli redzēt!“
 Niedrišu Vidvuts devies ceļā,
- 30 Gāja vien, gāja vien, kur acis redzēja.
 Ietapa pārāki lielā mežā,
 Kurā pēdīgi apmaldījās.
 Niedrišu Vidvuts nezināj', kur nu
 Un kā izklūtu no meža ārā.
- 35 Pienāca naksniņa, Niedrišu Vidvuts
 Nolikās gulēt zem kādas egles.
 No lielas iešanas noguris būdams,
 Tūdaliņ iemīga cietā miegā.
 Gulēdams Niedrišu Vidvuts krāca,
- 40 Ka viss sils kā skanēt skanēja.
 Pusnaktī uzmodies no miega augšā,
 Dzirdēja brīnišķas vaimanas mežā.
 Niedrišu Vidvuts uzcēlās kājās,
 Drošiem soļiem aizgāja redzēt,
- 45 Kas tik žēlīgi vaimanā vaidās?
 Aizgāja un viņš redzēja tūliņ:
 Viss sila mežs bija pilnīgi piegāzts
 Nolauztiem, no saknes izrautiem kokiem;
 Zem kāda varena, nogāzta koka
- 50 Gul liela čūska, bet viņas galva
 Tā kā jaunekles, meitiņas galva
 Un skaists kronītis čūskai galvā.
 Šī pate čūskiņa vaidēja vaidās, —
 Lielais koks viņu vareni spieda
- 55 Un viņai tikko nebija beigas.
 Čūskiņa sacīja žēlīgu balsi:
 „Es pate čūsku ķēniņiene esmu,
 „Izpesti jel mani no šām mokām,
 „Es tevīm mūžīgi klausīga būšu.

- 60 „Un šie koki krituši iraid
 „No tavas krākšanas cietā miegā.“
 Niedrīšu Vidvuts atteica čūskai:
 „Labi, labi, ja tu, čūsku ķēniņien,
 „Caur manu vainu nākuse briesmās,
- 65 „Tad es tūdaliņ līdzēšu tevim.“
 Un arī līdzēja tas ķēniņienei,
 No viņas novēla lielo koku.
 „Bet nu dod manim vedēju līdz,
 „Es gribu iztapt no šā meža,
- 70 „Diemžēl, nevaru uziet ceļu,“ —
 Sacīja Niedrīšu Vidvuts čūskai.
 Un čūsku ķēniņiene tūdaliņ lika
 Lielai sarkanai čūskai vadīt
 Niedrīšu Vidvutu no meža ārā.
- 75 žibīgi lida vedēja čūska
 Un drīz izveda Vidvutu ārā.
 No meža ārā veduse teica:
 „Ja tev vajadzīgs ķēniņienes palīgs,
 „Tad tik piesiti pie kāda koka,
- 80 „Piesiti saukdams: „Klau, sila dēls!,
 „Tūdaliņ palīgā būs sila dēli.“
 Niedrīšu Vidvuts staigāja tālāk,
 Un tas iekļuva atkal mežā.
 To brīdi svinēja skrējēju kungs
- 85 Turpat mežā lieliskas kāzas.
 Gadījās, ka visa kāznieku vēza
 Satika kalnā pie lielas priedes
 Ar mūsu Niedrīšu Vidvutu kopā.
 Niedrīšu Vidvuts negrieza ceļu,
- 90 Bet ar kāzniekiem iesāka bārties.
 Bārās, rājās, tikmēr rājās,
 Līdz kāds skrējēju kunga sulainis
 Niedrīšu Vidvutam iekņāba sānos;
 Bet nu Niedrīšu Vidvuts tūliņ

- 95 Piesita kalnā pie lielās priedes,
 Piesita, izsauca: „Klau, sila dēls!“
 Uz tām pēdām izskrēja ārā
 No kāda tuvēja purvienu čūskas,
 Saskrēja čūskas pārliedā pūli.
- 100 Putni aizmirsa spārnus mājās,
 Un viņi nevarēj' pacelties gaisos.
 Pirmo knābēju sakoda čūskas
 Nāvīgi, jau bruka citiem virsū.
 Tagadīņ redzēja skrējēju kungs,
- 105 Ka šinī knādā neizies lāga,
 Tas nu ar labu iesāka runāt:
 „Tev varu kādreiz noderīgs būt,
 „Izsauci tikai: „Nāc, gaisu kungs!“
 Nu lika Niedrišu Vidvuts čūskām
- 115 Atpakaļ griesties savā purvā,
 Un pats staigāja atkal tālāk.
 Nonāca, kur kāda uguns kūrās,
 Kur bija skudru milzīgi pūžņi.
 Pašulaik gribēja strādnieki aizkurt
- 115 To visu lielāko, brangāko pūžni,
 Te skudru ķēniņš iesāka lūgties,
 Iesāka tā tik žēlīgi lūgties,
 Ka mūsu Niedrišu Vidvuts neļāva,
 Neļāva tīrīt tīrumā mežu.
- 120 Strādnieki negribēj' Vidvutam klausīt,
 Bet viņš izsauca: „Nāc, gaisu kungs!“
 Tūdaliņ saskrēja visādi putni,
 Un viņi aizsvieda strādniekus projam,
 Strādniekus prom uz visām pusēm,
- 125 Kur nu jebkuŗam gadījās krist.
 Niedrišu Vidvuts skrējēju kungam
 Pieteica nolikt skudriņām sargus,
 Un pats staigāja atkal tālāk.
 Par tam solīja ir skudru ķēniņš

- 130 Niedrīšu Vidvutam palīgu dot:
 „Kad tevīm vajaga reiz palīdzīņa,
 „Tad tik piesperi pie zemes kāju,
 „Izsauci, saukdams: „Izglābtais, šurp!” —
 „Tev uz tām pēdām palīgā būšu.“
- 135 Niedrīšu Vidvuts staigāja tālāk,
 Un viņš sastapa nu lāču kungu,
 Ko patlaban gribēja vilki
 Pilnīgi gabalu gabalos saplēst.
 Niedrīšu Vidvuts izglāba viņu,
- 140 Kas arī solīja palīgu dot:
 „Bildini tikai: „Ē, meža veci!” —
 „Tūdaliņ tev ar palīgu nākšu.“
 Kaimiņos dzīvoja to pašu laiku
 Varens zavetājs, briesmīgs burvis,
- 145 Tas bija siltuma, aukstuma kungs.
 Dzirdējis Niedrīšu Vidvuta spēku
 Ļautiņos daudzīnam gan tuvu, tālu,
 Atnāca ar viņu cīnīties burvis.
 To bija paredzēj's Niedrīšu Vidvuts
- 150 Un savus palīgus sasauca kopā,
 Pieteica visiem gataviem būt,
 Tūdaliņ tam ar palīgu steigties,
 Līdz tas izsauktu vienīgi: „nu!”
 Atskrēja burvis kā pats negaiss,
- 155 Sagrāba Vidvutu abām rokām,
 Turēdams siltumu vienā rokā,
 Aukstumu turēdams otrā rokā.
 Burvis caur savu palīgu spēku,
 Jau būtu Vidvutu gar zemi gāzis
- 160 Te sauca Vidvuts spēcīgi: „nu!”
 Tūdaliņ saskrēja palīgi viņam,
 Apstrādāt iesāka vareno burvi:
 Skudriņas salīda degunā viņam,
 Salīda acīs, ausīs, mutē;

- 165 Čūskas sažņaudza, sakoda kājas ;
Putni knābjiem kapāja galvu,
Kapāja tam galvu, izknāba acis.
Zavētājs nespēja vairāki glābties,
Iesāka lūgties, ar labu runāt,
- 170 Solīja arīdzan palīgu dot :
„Iemini tikai : „Gāle un liesma !”
„Un es tūdaliņ palīgā būšu.“
Un nu palīgiem Niedrišu Vidvuts
Vēlēja palaist vareno burvi ;
- 175 Bet pats staigāja atkal tālāk,
Līdz lielu pilskalnu uzgāja mežā.
Sarkandars dzīvoja šā meža pilī,
Kurš gan medniekus, gan ceļa vīrus
Laupīja, apkāva lielajā mežā :
- 180 Negēlis nolieca divi lielus kokus
Un, ko noķēra, piesēja tūliņ
Tam rokas, kājas pie abi koki
Un tad palaida galotnes vaļam,
Kas nu piesieto pārrāva pušu
- 185 Un, Dievs zin, kur aizsvieda projam.
Jau no Niedrišu Vidvuta dzirdējis,
Dzirdējis no viņa varena spēka,
Sarkandars negribēj' taisnīgā cīņā
Ar mūsu Niedrišu Vidvutu doties ;
- 190 Bet viņu aplinkus domāja nobeigt :
Tas par kalpu salīga viņu,
Solīdams Vidvutam trīs lāpstas zelta,
Ar ko tas bija pilnīgi mierā.
Sarkandar's deva visgrūtākos darbus :
- 195 Tas lika Niedrišu Vidvutam izkult
Trīs rijas labības vienā naktī,
Arīdzan vienā pašā dienā
Tūkstoti asu sacirst malku
Un divu dieniņu laikā izrakt

- 200 Tik lielu linnērci, ka vari tanī
 Tūkstoti vezumu iemērkot linu.
 Kā bija padarīt gan tādu darbu? —
 Niedrīšu Vidvuts palīgus sauca,
 Katru nolika pie sava darba :
- 205 Skrējēju kungu — labību savest,
 Siltuma, aukstuma kungu — kaltēt ;
 Labību izkult bij meža vecim,
 Skudriņām graudus samest kaudzē
 Un no pelavām atšķirt nost ;
- 210 Pēdīgi čūskām bij siet salmus.
 No rīta nodeva Niedrīšu Vidvuts
 Sarkandarim tā ar lāgumu darbu.
 Tagadiņ iekrita sacirst malku.
 Niedrīšu Vidvuts sūtīja mežā
- 215 Spēkoto mežveci izraut kokus,
 Siltuma, aukstuma kungam bija
 Izrautos kokus saskaldīt malkā,
 Skrējēju kungam vest malku mājās.
 Vakarā nodeva Niedrīšu Vidvuts
- 220 Sarkandarim tā ar lāgumu darbu.
 Pēdīgi vajadzēj' linnērci izrakt.
 Te skudru ķēniņš apvilka grāvi
 Ap pašu rokamo linnērci apkārt,
 Zavētājs pildīja to ar ledu,
- 225 Verdošā ūdenī pārvērta ledu,
 Ielaida ūdeni dziļi, dziļi zemē,
 Ūdenis izrāva milzīgu bedri.
 Otrajā dienā nodeva Vidvuts
 Sarkandarim tā ar lāgumu darbu.
- 230 Niedrīšu Vidvuta vareno spēku
 Redzēdams, Sarkandar's domāja slepen :
 „Pagaidi, atjemšu tev tavu spēku!“
 Un tas Vidvutu klausināt sāka,
 Kā jele dabūjis tas tādu spēku!“

- 235 Vai arī cits tādu nespēja dabūt?
 Mīlēdams taisnību, Niedrīšu Vidvuts
 Sacīja, kas bija patiesi tiesa:
 Stāstīja, kā viņš dabūja spēku
 Un kā vajaga palīgus saukt.
- 240 Sarkandar's domāja Vidvutu nosist,
 Iedabūt rokā tad viņa spēkus.
 Kā blēdis domāja, tā blēdis darija.
 Sarkandar's Niedrīšu Vidvutam lika,
 Iet pie vērpeles, dzērienu ielaist,
- 245 Kad nu Niedrīšu Vidvuts gāja,
 Noliecās zemē, dzērienu ielaist,
 Te, redzi, Sarkandar's pakampis rokā
 Varenu, milzīgu ozola rungu,
 Niedrīšu Vidvutam ar to zvēla,
- 250 Ka tas pakrita it gar zemi,
 Bet viņa palīgi saskrēja tūliņ,
 Samala Sarkandari pīšļos, pelnos.
 Niedrīšu Vidvuts staigāja tālāk.
 Nu viņš gāja, gāja nepiekuzdams,
- 255 Dziedādams dziedāja tas graznu dziesmu:
 „Piedzimu dzelzsbērns tērauda mātei,
 „Apģērbu dzelzssvīti, tērauda kažoku,
 „Aizgāju tīrelī, ziemeli spēlētis;
 „Lielaji, mazaji pa malām glūnēja, —
- 260 „Izdzinu Vella-māti pa mazām durvītiņām.“
 Niedrīšu Vidvuts dziedāja iedams,
 Atminēj' mīļā Dieviņa vārdus,
 Kas deva jauneklīm lielo spēku.
 Atrpaties par savu lielo spēku,
- 265 Nonāca pēdīgi līdz lielam tēviņam.
 Šis spēka-vīrs ar visām saknēm
 Izrāva veselu priežu mežu ārā.
 Lielais spēka-vīrs, zvērošas acis
 Niedrīšu Vidvutam uzmetis, sauca:

- 270 „Ko tu te meklē? ko tevīm vajag?
 „Kā drīksti nākt starp lieliem ļaudīm?“
 Niedrīšu Vidvuts atteica taisni:
 „Iznācu plašo pasauli redzēt,
 „Drusciņu paelpot tīrāju gaisu.“
- 275 Spēka-vīrs Niedrīšu Vidvutam teica:
 „Nu, labi gan, ka tu esi nācis!
 „Bet vai zini, ko nu tev teikšu?
 „Metīsim gaisā manu dzelzs milnu.
 „Kas no mums viņu augstāki metīs,
- 280 „Tas būs saimnieks, otris puisis;
 „Bet es pirmais metīšu milnu.“
 Niedrīšu Vidvuts atteica taisni:
 „Labi, metīsim, man viena alga,
 „Kurš no mums lai pirmais met.“
- 285 Lielais spēka-vīrs met savu milnu.
 Pēc kāda laiciņa ta nāca zemē,
 Krizdama drusciņ saliecās līka.
 Bet kad Niedrīšu Vidvuts meta,
 Ta nāca pēc daudz ilgāka laika
- 290 Atpakaļ zemē jo smagi krizdama,
 Jo smagi krizdama, pa vidu lūzdama,
 Abiem galiem durdamās zemē.
 Lielājam tēviņam žēl tapa milnas:
 „Vai, kur tagadiņ kalēju jemšu,
- 295 „Kur lai sakaļu nu savu milnu?
 „It nekur še nav kalēja tuvu!“
 Niedrīšu Vidvuts sacīja taisni:
 „Kam mums maz jele kalēja vajag?
 „Dod tikai pieci podi dzelža šurpu!
- 300 „Zini ar’, ka nu pēc mūsu norunas
 „Tu esi palicis par manu puisī
 „Un tava milna man tagad pieder.
 „Es pats arīdzan sakalšu viņu.“
 Lielais spēka-vīrs padeva dzelzi.

- 305 Vidvuts uzlika uz viena ceļa
 Desmit podu smagāju milnu
 Līdz ar pieciem podiem dzelža,
 Sakala tā abas milnas daļas
 Bez kāda vesera, bez kādas uguns
- 310 Aukstas, tik ar dūri vien kopā.
 Sakala; lielajam tēviņam teica:
 „Tu nu mans puisis, iesim tālāk.“
 Un viņi gāja abi divi tālāk.
 Gāj', gāja, līdz viņi pedīgi nāca
- 315 Līdz kādam otram lielam spēka-vīram,
 Kas ar krūti vien tik kalnus stūma.
 Drausmīgi skatījās tas uz jaunekli,
 Bet tas Vidvutam bij viena alga.
 Un Kalnu-Stūmējam uzsauca Vidvuts:
- 320 „Klau, tu bez šaubām ar' mans puisis,
 „Taisies, nāc arī tu man līdz!“
 Bet Kalnu-Stūmējs dusmīgi blāva:
 „Kas ta par valodu, ko tu te runā?
 „Lai es gan tāda vazaņķa puisis?
- 325 „Pielūko, zēniņ, to tevīm saku,
 „Ka tu tik nekrīti manos nagos!“
 Niedršu Vidvuts atteica taisni:
 „Palēni, palēni! Ko tu tā lielies?
 „Nāc jele, iesim pirms uz spēkiem!
- 330 „Še tevīm, jem manu dzelzaini, milnu,
 „Sajemies, met viņu gaisos augšam:
 „Ja ta tev ilgāki paliksies gaisos
 „Nekā man, tad jau tūdaliņ zini,
 „Tu būsi saimnieks, es tavs puisis;
- 335 „Bet ja ilgāki paliksies man viņa
 „Nekā tev, tad ir otrādi lieta —
 „Es būšu saimnieks, tu mans puisis.“
 Nu Kalnu-Stūmējs, lielīgais tēviņš,
 Sagrāba Niedrīšu Vidvuta milnu

- 340 Un viņu atvēzis uzsvieda gaisos.
Pagāja ilgs, ilgs laiks, līdz milna,
Smagāja dzelzaine, atpakaļ krita,
Nokrita zemē saliekdamās.
Pēc tam Niedrišu Vidvuts meta, —
- 345 Divi lomus ilgāki palika gaisos
Dzelzaine, nekā ta Kalnu-Stūmējam;
Tad viņa atpakaļ krizdama zemē
Pārlūza atkal pa vidu pušu.
Atkal pielika piec' podus dzelža.
- 350 Uz celi uzlika Niedrišu Vidvuts
Piecpadsmiit podu smagāju milnu
Līdz ar piec' podi metekļa dzelža,
Sakala tā abas milnas daļas
Bez kāda vesera, bez kādas uguns
- 355 Aukstas, tik ar dūri vien kopā.
Sakala un Kalnu-Stūmējam teica:
„Nu tu mans puisis, iesim tālāk!“
Un vis trīs viņi staigāja tālāk.
Gāj', gāja, līdz viņi pēdīgi nāca,
- 360 Pēdīgi nonāca līdz pat jūrai;
Redz guļam jūrā briesmīgu tēviņu,
Viscauri ūdenī, galva vien ārā,
Bārzda sešdesmit olekšu gaŗa.
Izbailēs cēlās, tēviņu redzot.
- 365 Niedrišu Vidvuts atminēj' labi
Vecā vīriņa, Dieviņa vārdus,
Kas deva jauneklīm lielo spēku —
Jauneklis jēmās modināt milzu;
Piegāja lielajam tēviņam klātu,
- 370 Saķēra to pie gaŗās bārzdas
Un viņam uzsauca drošā balsī:
„Ehē! milzoni! ko tu te guli?
„Laiks jau ir, tagadiņ celties augšam!“
Atmodās milzonis, un nu tas redz:

- 375 Punduris tik tāds modināj's viņu ;
 Berzēdams miegu miglainās acīs,
 Iesāka kaukt tas kā melnais lācis
 Jeb kā pats sīvais pērkons rūca :
- 380 „Kā tu gan, blusa, iedrīkstejies
 „Spēkota vīra bārzdu aiztikt
 „Un vēl par manu miegu smieties ?
 „Es tevi, nebēdni, mācīšu gan !
 „Visus tavus kauliņus pišļos, pelnos
 „Samalšu un viņus izbēršu vējā !“
- 385 Niedrīšu Vidvuts sacīja taisni :
 „Palēni, palēni, stipreniek lielo !
 „Paraugi pirms mest man dzelzs milnu,
 „Tad jau tūdaliņ varēsīm redzēt,
 „Vai tu stiprāks esi, vai es esmu.
- 390 „Mazs, mazs cinītis gāž lielu vezumu.“
 Sacīja ; lielīgais milzonis meta
 Un pēc divreiz tik ilga laika
 Kā Koku-Rāvējam un Kalnu-Stūmējam
 Smagā dzelzaine atpakaļ krita,
- 395 Nokrita zemē saliekdamās ;
 Bet kad Niedrīšu Vidvuts meta,
 Ta pēc trīs reiz tik ilga laika
 No gaisa atpakaļ nonāca zemē,
 Pārlūza krizdama pa vidu pušu.
- 400 Šoreiz pajēma desmit podu dzelža,
 Ar ko salaistu pārлаusto milnu ;
 Uzlika atkal uz vienu celi
 Divdesmit podu smagaju milnu
 Līdz ar desmit podu metekļa dzelža,
- 405 Sakala tā abas dzelzaines daļas
 Bez kāda vesera, bez kādas uguns
 Tik ar dūri vien aukstas kopā.
 Nu bija Niedrīšu Vidvuts saimnieks,
 Tam bija tagadiņ trīs lieli puisi.

- 410 Ko nu ar tādiem puisiem darīt?
 Tas tagad aizveda šos savus puisius
 Pie sava tēva uz Sakas-leju.
 Gan bija priecīgs Radagaisu Stiprajs
 Par savu dēlu, Niedrišu Vidvutu,
- 415 Par viņa vareniem, stipriem puisiem;
 Bet pilns nemiera, kopš bija zaudejis
 Tas savu mīlotu sieviņu, Ģiediņu;
 Un nu tagadiņ, kur dēls vesels
 Un pa pasauli varēja staigāt, —
- 420 Taisījās tas ar visiem ļaudīm,
 Līdz ar Vidvutu un ta puisiem
 Iziet plašo pasauli redzēt:
 Kur pa zienu vasara piemīt
 Un kur vasaru uzturas ziema?
- 425 Kur pa rudeni pavasars līgsmo
 Un kur pavasar' rudenis mājō?
 To daudz ļautiņi vēlejš zināt,
 Būdami gatavi, Stiprājam līdz iet.
 Tā, redzi, pulcējās ap viņu pulks
- 430 Ar vālēm, ar āviem, ar gaŗiem šķēpiem.
 Un vēl daudz citus piespieda līdz iet;
 Aukstākam laikmetam nākot zemē,
 Domāja aiztapt uz siltu zemi.
 Plūzdamš saplūda liels ļaužu pulks.
- 435 Stiprājs, Pērkoņa zobenu jozies, —
 Ko reiz debeskalis Pērkonim kala, —
 Stājies kaŗa-vīru pirmājā galā,
 Niedrišu Vidvuts atvēzis milnu,
 Pavadīts no saviem trījiem puisiem:
- 440 No Koku-Rāvēja, no Kalnu-Stūmēja
 Un no Gaŗbārzdā, milzīgā vīra, —
 Līdzīgi pieciem Pērkoņa dēliem
 Rūkdami, spērdami un zibinādami
 Rādīja pulciņa cieto serdi,

- 445 Gatavi ikkuŗu negaisu panest.
 „Kaŗa vīri bēdājās, asiņaina gaisma aust;
 „Snīga sniegi, putināj’, stalti gāja kaŗa vīri,
 „Tālu gāja, nepazinu, vai tie mani bāleliņ’.
 „Nu sala, nu sala, nu sīvi sala,
 450 „Sasala jūriņa līdz dibenam.
 „Nu laba braukšana dzintaru zemē:
 „Pārvedu brālim dzintaru sievu,
 „Apsedzu māti dzintaru sagšām,
 „Viss māsas pūriņš dzintaru vizē.
 455 „Uzkāru brālim dzintaru dvieļus,
 „Iedevu tēvam dzintaru kreklus.“
 Dziedāja iedamis kaŗa vīru pulks;
 Radagaisu Stiprais, Niedrīšu Vidvuts
 Dūšīgo kaŗa-vīru vadoņi bija,
 460 Vezdami ļautiņus ar drošu sirdi
 Caur zemju zemēm, caur tautu tautām
 Nāvīgos cīņos uz dienvidiem.

PIEKTAIS DZIEDĀJUMS.

Laimīgs kunigs Odus Ruģenu salā. Meita bez mūŗa pave-
 dienu. Odus pārved pili lielo vērpēju. Trīs laumas. Vēr-
 pējas laime, Smaidiņa. Uz medībām ziemeļa ragā. Dien-
 vidus. Piepēja auka. Sadragāts kuģis. Mucas jājējs. No
 jūŗas negantuma izglābies Niedrīšu Vidvuts. Odus labprātība.
 Medības. Meŗa baloŗi. Brīnums.

- Austruma jūŗas dienvidus galā
 Paceļas koŗā Ruģenu sala.
 Viļņi gar viņas sienām veļas,
 Bangas pret viņas krāstiem ūķeļas,
 5 Tomēr saliņas krastiņi turas
 Titīgi draudekļiem, kas no jūŗas
 Tiem pa laikam vareni uzbrūk,
 Krastiņus grauzdami briesmīgi draga.
 Sen senu laiku dzīvoja salā

- 10 Maza, maza tautiņa savā vaļā.
Pār viņu valdīja kunigs Odus.
Tēvu-tēvu piešķirtu mantojumiņu,
Putošu vilnīšu aplenkto zemi
Līdz ar mērenu ļautiņu saimi
- 15 Valdīja tautiņas valdnieks Odus.
Ļautiņi pārtika no zemes augļiem,
Pārtika no zvejas, no medībīņas.
Odus dzīvoja Kuprenes pilī,
Kur tas sargāja kā acu zīli,
- 20 Sargāja, mīlēja savu ligaviņu,
Ko reiz savādi pārveda pilī.
No paša dzimuma vienai meitai
Nebija mūža pavedienu sauļā
Un nabadzītei vienīgi tamdēļ
- 25 Nevedās, nešķirās neviens darbiņš:
Lai viņa iesāka, ko iesākdama,
Nekad nespēja kārtīgi pabeigt,
Ļautiņi turēja to par sliņķi,
Bet tā īsteni nemaz nebija.
- 30 Totiesu meitiņa dziedāja skaņi:
„Laimiņa, Laimiņa, dod man tiesu,
„Dod maizes arāju, mīl’ dzīvošanu. —
„Māmiņa mīlā, laid meitu gulēt.“
„Māmiņa gan laida, pūriņis nelaida:
- 35 Pūriņis nelaida, grib piedarinams;
Guli, guli, meitiņa, maigo miedziņ’,
Klaudzēs pūriņis caur silu vedot.
Meitiņa, lētaudze, žākstījās, lūdzās:
„Māmiņa, māmiņa, laid meitu gulēt!
- 40 „Sietiņš ligoja launaga laikā.“
Māmiņa norāja lētaudzi, meitu:
„Dižana meitiņa, gludena galviņa,
„Pate gul krāsne, galviņa ārā.
„Tautiņas pie vārtu: prrr, kumeliņi!

- 45 „Meitiņa no krāsns putejas.“
 „Māmiņa, māmiņa, kur mani rinduki?“
 „Meitiņa, rinduki krāsns dibenā.“
 „Māmiņa miļā, nedari kaunu!“
 „Meitiņa miļā, slēp pate kaunu!“ —
- 50 Pēdīgi māmiņa apnika tīri,
 Aizveda meitiņu uz ceļa jūtīm
 Un kūla kuldama māmiņa meitu.
 Tām klāt piebrauca kunigs Odus.
 Prasīja : „Kam kuli, māmiņa, meitu?“
- 55 Māmiņa kunigam manīgi atbild :
 „Ak, manu kundziņu, tā tāda vērpēja,
 „Ka ta pat sienas sūniņas savērpj.“
 Tautiņas valdnieks māmiņai teica :
 „Tad dodī, māmuļīt, man viņu līdz,
- 60 Man ira pilskalnā vērpjamā diezgan,
 Ja viņa tiešam būs tāda vērpēja,
 „Pajemšu sev viņu par līgaviņu.“
 Māmiņa, no prieka pārsteigta, sauca :
 „Jem viņu, kundziņi, jem viņu, jem,
- 65 „Es viņu negribu ilgāki turet!“
 Ar tādu brīnuma vērpēju meitu
 Odus pārbraucis Kuprenes pilī,
 Piebāza pirmajā vakarā tūliņ
 Milzīgu tīni pakulu pilnu,
- 70 Ielika to ar vērpēju meitu
 Tad vienu pašu pretistabiņā.
 Tagadiņ meitiņai palika bail,
 Ta rūgtas asaras raudāja, teikdama :
 „Laimiņa, Laimiņa, dar' manu tiesu,
- 75 „Vērpt es nevaru, neg' arī vīžoju.“
 Tā nu meitiņa raudāt raudāja,
 Līdz trīs laumiņas ienāca iekšā.
 Laumiņas sacīja raudošai meitai :
 „Ja tu mūs aicini savās kāzās,

- 80 „Tad tevīm līdzēsim pakulas savērpt.“
 Lētaudze atteica : „Vērpjati, vērpjati!
 „Visas trīs es lūgt ielūgšu kāzās.“
 Nu pie vērpšanas laumiņas stājās,
 Lētaudze priecīga aizgāja gulēt ;
- 85 Meitiņa gulēja, laumiņas vērpa,
 Līdz tās izvērpa tīnīti tukšu.
 No rīta ienāca kunigs raudzīt :
 Meitene gulēja ; istabas sienas
 It visas karajās dzījiņu pilnas.
- 90 Kunigs nelaida nevienu iekšā,
 Lai jēle meitiņa izguļās labi
 No tik milzīga vērpējas darba.
 Otrajā dienā piebāza atkal
 Tikpat milzīgu tīni liniem.
- 95 Visas trīs laumiņas atnāca atkal
 Un viņas savērpa arīdzān linus.
 Nu vairs kunigam vērpjamā nebij
 Un tas laimīgai meitiņai teica :
 „Nu tevi precēšu, meitiņa mīļā,
- 100 „Jo tu varena strādniece esi.“
 Laimes-mātes lutekle no prieka leca,
 Un viņa dieniņu priekš savām kāzām
 Tautiņas valdniekam lūgdama, teica :
 „Man trīs māmiņas lūdzamas kāzās,
- 105 „Laid mani, iet viņas aicināt.“
 Un viņu palaida kunigs Odus,
 Iet savas māmiņas aicināt kāzās.
 Kad viņas atnāca meitiņas kāzās,
 Tad visas trīs viņas aizkrāsnē sēdās.
- 110 Ienāca kunigs, māmiņas redzēt.
 Redzēdams nesmukās aizkrāsnē sēdam,
 Sacija uz savu meitiņu Odus :
 „Dūmaļas, dūmaļas tās svešas sievas!
 „Aiz galda raidamas aizkrāsnē līda ; —

- 115 „Bet arī māmiņas nesmukas gauži.“
 Un tas vaicāja vienai laumai,
 Kamlabad tai tāds gaŗš — gaŗš deguns.
 Laumiņa atteica: „Tas jau man, kundziņ,
 „Tāds no pārļiekas vērpšanas radies;
- 120 „Allažiņ vērpjoti, galviņu liecot,
 „Deguntiņš tādā gaŗumā stiepjās.“
 Nu viņš jautāja otrai laumai,
 Kamlabad tai tik resnas lūpas.
 Laumiņa atteica: „Tās jau man, kundziņ,
- 125 „No lielum lielas vērpšanas tādas;
 „Allažiņ vērpjoti, slapinot vienmēr,
 „Lūpiņas tad tādu resnumu dabū.“
 Pēdīgi jautāja trešo laumu,
 Kamlabad tai tik pārplatas gūžas.
- 130 Laumiņa atteica: „Tās jau man, kundziņ,
 No lielum lielas vērpšanas tādas;
 Allažiņ vērpjoti, allažiņ sēdot,
 Paliekas gūžiņas pārāki platas.“
 Ta bija īsteni meitiņas laime,
- 135 Ka šās māmiņas ielūdza kāzās, —
 Par viņām, nesmukām, nekaunējās.
 Redzoti, dzirdoti, nesmukās sievas,
 Kunigam uznāca varenas bailes,
 Ka viņa laulāta draudzene varētu
- 140 Vērpdama ar' tāda nesmuka palikt.
 Un viņš pajēma ratiņu, vārpstu
 Un viņus tūdaliņ iesvieda krāsni.
 Bet Laimas meitiņa, ko Odus jēma,
 Kam nu vairs nebija turplikam vērpst,
- 145 Allažiņ mīlīgi smaidīja viņam,
 Tamlabad Smaidiņu iesauca to;
 Dzīvoja ar viņu priecīgi, līgsmi,
 Daudz baltu dieniņu izlutināts.
 Laimiņa, laidēja, meitiņas lūgta,

- 150 Lai Laimas-māmiņa dod viņas tiesu,
 Dod maizes arāju, mīļ' dzīvošanu,
 Laimiņa, laidēja, ielaida meitu
 Tā laba tēvdēla labajā sētā,
 Vezdama meitiņu no lejas kalnā.
- 155 Saliņai apkārt ūdenis gāja,
 Sargāja to pret sausas zemes ļaudīm,
 Kas pa ūdeni maz prata braukt.
 Valdenieks bij no teicamas dabas,
 Ar labu sirdi, lēnīgu prātu.
- 160 Lautiņus vārdzināt, asarām dzirdīt,
 Priekš tam nebija kunigam sirds;
 Bet Dievam žēl tas nelika vērā,
 Kas jēle notika citās zemēs, —
 Ta bija valdnieka lielākā vaina,
- 165 Kas viņam turplikam atnesa postu;
 Bet nu bij tautiņas valdnieks laimīgs,
 Nebaltas dieniņas vēl bija tālu.
 Jaukākais laika kaveklis Odum
 Gan bija medības, gan arī zveja.
- 170 Smaidiņu apkampis, skūpstījis mīļi,
 Aizdevās prom tas klajumā ārā,
 Kur kalni, kur grāvas, kur mežs, kur jūra
 Sveicināj' laimīgo kunigu Odu,
 Kuŗš gan kumeļā, gan oša laivā
- 175 Pēc baltu dieniņu jaukuma dzinās.
 Reiz jauku dieniņu ziemeļu ragā,
 Pavādīts no maza ļautiņu bara,
 It pašā jūrmalē medīja Odus.
 Ilgi, ilgi jau bija jājuši apkārt,
- 180 Kad pats nokusis, uz kādu laiciņu
 Turēja dienvīdu vēsmiņā lēnā
 Kāda kupla priediena vēsmiņā ēnā.
 Tīkami pārredzēt bij jūras lāmu:
 Gludena rādījās jūriņa, zilā,

- 185 Jebkuŗš lielāks vējš bija nogulis.
 Tik lēna vēsmaņa, maza, maza dvēsmaņa
 Žūžoja kokos, šūpoja zarus,
 Medniekus spirdzinot, midzinot dusā.
 Bet, ak, piepeši viss drīzi mijās,
- 190 Ka visi dzīvnieki iztraukti bijās:
 Auka sacēla drīz savus spārnus,
 Negantīgs Viesulis cauri gaisu griezās!
 Kā piere cilvēkam dusmīgā brīdī
 Saraujas kŗunkās, negaisu rāda,
- 195 Tā jūras virsus sarāvās vilņos.
 Sacēlās, gāzās milzīgas bangas,
 Veldamās šķēlās cita pēc citas,
 Pret klinšu sienām šļākdamas, šķīzdamas;
 Kā milzu katlā putoša vira,
- 200 Tā jūras ūdenis mutuļos ira —
 Dziļumi izvēma pienainas putas;
 Viesulis, Auka pa jūru brauca
 Un jūras dziļumi briesmīgi kauca.
 Viesulis, Auka, Vējmātes bērni,
- 205 Vēja-mātes perēti lielā kokā, —
 Trakumā sacēla rāmāju jūru.
 Tur nu tādā trakainā jūrā
 Kuģīti redzēja bez kāda stūra
 Cīnamiēs ūdenī niknājiem vējiem,
- 210 Mētātu no vilņu grūdieniem spējiem.
 Kā par apsmieklu drīz šurpu, turpu
 Varenie milzoņi kuģīti svaida,
 To ar briesmīgu nedienu baida.
 Droši redzēja jau viņa galu,
- 215 Ka sveiks nenasniegs Ruģenu salu,
 Nespējnieks uzskrēja pēdīgi seklā,
 Kur bangu spēks viņu nu sadragāja.
 Zinādams, ka pats drošā vietā,
 Tikami cilvēks noskatās briesmās,

- 220 Kur citu dūšīgi cīnāties redz ;
 Tomēr tūdaliņ žēl viņam paliek,
 Līdz kā pārlietu stiprākais vājo
 Nomāca, nomoca, nogalina.
 Tas tad iet gatavs vājājam talkā,
- 225 Palīgu nest tam ir jūras valkā.
 Tā arī, modināts no lielā vēja,
 Odus ar ļaudīm jūrmaalē skrēja,
 Gribēdams kuģniekiem palīgu sniegt.
 „Puse tam no Ruģenu salas,
- 230 „Kas spēj slīcējus glābt pie malas!“
 Odus spēcīgā balsī sauca,
 Kāmēr jūras rīkle briesmīgi kauca,
 Bet, ak, veltīgas it visas pūles,
 Slīcēji jau jūras dziļumā gulēs,
- 235 Aprīti caur bangu briesmīgu rīkli,
 Par jūras, badmires, barības daļu ; —
 Slīcēji badkāša vēderā gulēs,
 Iekams kuniga ļaužu laiviņa, —
 Gan viegli peldēdam' kā jūras kaiviņa, —
- 240 Kaudamās niknām, krācošām bangām,
 Šaudamās caur viļņu putošām lankām,
 Kur vēl vienumēr Viesulis dvēsa, —
 Slīcējiem briesmās palīgu nesīs.
 Veltīgi! Kuģnieki jau dzīti dzīlē,
- 245 No jūras- nesaņķes, neganti rīti. —
 Tik viens vienīgs cilvēks glābās,
 Kā uz mācītā kumeļa muguras,
 Pa jūras virsu uz mucas jādams,
 No viļņu niknuma šurpu turpu mētāts,
- 250 Līdz nu kāds vilnis augstāku cēlās,
 Ar mucu — jātnieku sausumā vēlās,
 Izmeta malā pie Odus kājām.
 Žēlīgi kuģnieku sajēma Odus,
 To lika pārgērbt sausās drēbēs,

- 255 Tad viņam uz kodu, dzērienu deva.
 Pats Odus svešniekam laipnīgi sniedza
 Savu daiļi gražnotu dzeramu kausu,
 Caur tam rādīdams, ka nav vis kritis
 Vērdzībā svešnieks salīņas kungam.
- 260 Odum netika to jūras likumu,
 Kas malā mesto vērdzībā grūda,
 Pie šā svešnieka uzturēt spēkā.
 Viņš šo sajēma kā savu viesu,
 Kuŗš bauda visur brīvības tiesu.
- 265 Svešnieks sirsnīgi pateicās Odum,
 Kuŗš viņam novērsis vērdzības sodu,
 Pacēla nu augstu dzeramo kausu,
 Uzdzēra laipnīgā kuniga laimei,
 Līdz arī kuniga klausīgai saimei,
- 270 Gan bija kuģītis pavisam grimis,
 Svešniekam nebija izmisis ģimis,
 Rādījās, tas drīzi aizmisis bija,
 Ko viņam jūra, nesankē, rija.
 Vīrs, kas spēj mirt ar mierīgu sirdi.
- 275 Kunigam īsteni bija pa prātam.
 Un nu gribēdams izzināt dabūt,
 Kas tas par cilvēku īsteni iraid,
 Uzsāka svešniekam bildināt Odus:
 „Pasaki, ciemiņ, kādu ļaužu esi?
- 280 „Pasaki aridzān, kas tevīm vārdā?
 „Kur jele īsteni gribēji tikt?“
 Svešnieks sacīja valdniekam Odum:
 „Niedrīšu Vidvuts ir man vārdā,
 „Uz Sakas-leju, dzintara krastos,
- 285 „Gribēju aizbraukt ar saviem ļaudim.
 „Bet mani ļaudis dabūja galu.
 „Visiem cilvēkiem stāv nāve priekšā,
 „Bet jūras braucējiem vēl kaps klātu.“
 Kunigam patika svešnieka seja

- 290 Un tas gribēja vēl daudz zināt;
 Bet labi zināja Niedrīšu Vidvuts
 Liekām atbildēm izvairīties.
 Odus aridzān nu devās mierā,
 Cerēdams vēlāki izzināt visu,
- 295 Izlobīt kodolu no čaumaliņas.
 Viesulis tagadiņ nostājies bija,
 Salnieki vēlējās iet atkal medīt.
 Un nu laipnīgais saliņas valdnieks
 Skubināj' Niedrīšu Vidvutu līdz iet.
- 300 Noguris nebūdams, Niedrīšu Vidvuts
 Taisījās tūdaliņ medībās līdz iet;
 Bet pirms uzkāpa kādā zirgā,
 Ko viņam atveda saliņas vīri,
 Tas mucu, ar kuŗu malā glābās,
- 305 Sadauzīt sīkos gabalos jēmās.
 Un mazu gaŗenu šķērpeli, tīri
 Kā kādu piemiņu no liela svara,
 Aizbāza cepurei aiz platas malas.
 Medlīgot varēja drīz visi noprast,
- 310 Ka bija svešnieks veiklākais mednieks,
 Kas gan ar stopu, ar bultu prata
 Rikoties kā visu labākais mednieks.
 Tas velti nešāva nevienu bultu,
 Ar kuŗu nebūtu kaut ko trāpījis.
- 315 Kad Odus, medīt pabeidzis, jāja
 No meža ārā, dodamies mājās,
 Tad meža baloži izskrēja, laidās.
 Redzēdams tos pa šāvienam skrējam,
 Kunigs žēlojās, ka trūka bultu;
- 320 Tas bija it visas izšāvis mežā.
 Tikko Vidvuts to bija dzirdējis,
 Tas par brīnumu jau bija līdzējis.
 Citiem neredzot pajēma tūliņ
 No savas cepures mucīņas-šķērpeli,

- 325 Ar kreiso roku uzsvieda gaisos.
Te skrēja vanadziņš ar vaska spārniem,
Tūdaliņ nospēra baložus zemē,
Baložus nospēris tūdaliņ zemē,
Pēdīgi svešniekam ielaidās rokā;
- 330 Kur bijis, nebijis nozuda atkal.
Odu brīnījās ar saviem ļaudim.
Pie tādas savādas svešnieka lomas
Ikkuram nu bija savādas domas:
Citi to turēja par jūras dieviņu,
- 335 Cerēja vēl jaunus brīnumus redzēt;
Citi turpretim par tiem smējās,
Turēja svešnieku par lielu burvi
Un sev domāja pestēļus taisīt.
Bet pats Odus ielika vērā,
- 340 Ka viņam gadījies cienījams viesis.

SESTAIS DZIEDĀJUMS.

Kuprenes pilī. Smaidiņas laipnība. Niedrišu Vidvuts stāsta no saviem kara piedzīvojumiem: Kaŗš ar spārnaiņiem krūpīšiem, ar daudzroku un daudzkāju milziem; ar ikšķīšu tautiņu, kam cepures, kas dara neredzāmu; kaŗš ar trim kaŗa kāriģām tautām. Līdz Romai. Meklētās gadskārtas. Radagaisu Stiprājs nomirst. Atpakaļ līdz Vislas grīvai. Uz kuģa, ko Bangputis sadragā. Neuzticība. Izskaidrojums.

- Kuprenē, kuniga sentēvu pilī
Palaida Vidvuts dažu baltu dieniņu.
Smaidiņa, kuniga mīļota pate,
Stalto Vidvutu uzjēma laipni —
- 5 Papriekšu ciemiņi, pēc pašu ļaudis —
Godāja ciemiņu, kā tik prazdama,
Ēdieniem, dzērieniem, laipnīgiem vārdiem,
Atvēra Niedrišu Vidvuta sirdi,
Ka tas, sirsnīgi no viņas vaicāts,

- 10 Par sevi stāstīja lielu gaŗu stāstu:
 Radagaisu Stiprā dēls es esmu,
 Jau agri mācīts ciest kaŗa briesmas.
 Palaidis bērniņu, jaunības gadus
 Līdz ar baltajām, nebaltām dienām, —
- 15 No Sakas-lejas dzintara krāstiem
 Ar tēvu, ar lielu ļautiņu pulku
 Izgājām plašo pasauli redzēt:
 Kur pa ziemu vasara piemīt
 Un kur vasara uzturas ziemu?
- 20 Kur pa rudeni pavasars līgsmo
 Un kur pavasar' rudenis mājō?
 Caur zemju zemēm, caur tautu tautām
 Cirtamies, lauzamies uz siltu zemi.
 Gājuši gar daŗu ezaru gaŗām,
- 25 Gājuši pāri pār ielejām, upēm,
 Gājuši, iedami daŗu labu mēnesi,
 Nonācam līdz kādam milzīgā kalnam.
 Un tikai pēc lielu pūliņu gadiem
 Pārtapam pār kalnu milzeni pāri.
- 30 Nu bijām pilnīgi svešatnes zemē:
 Tur mita cilvēki ne daudz lielāki
 Kā laba vīra elkoņa delbs;
 Tie bija dzelzaini, dzīvoja zemē,
 Bij ļoti gudri, bij lieli burvji,
- 35 Spārniņiem, kas bija tiem pie pleciem,
 Spēdami pacelties jo augstu gaisos,
 Tie bija vairīgi pretnieki mums,
 Un kaŗa sākumā ietikām briesmās,
 Kad viņi pa gaisu mums bruka virsū.
- 40 Raizēs piesaucam Pērkoņa-tēvu:
 „Rūci, rūci, Pērkoni, zobenu cilā,
 „Izklaidi pretniekus, iztīri gaisu!“
 Piesaucam. Tūdaliņ līdzēja Dieviņš, —
 Kāds vecs vīriņš padomu deva,

- 45 Lai jele sakurot mēs lielu uguni,
Caur kuŗu spārnaiņi dabūšot galu.
Sakūrām uguni sevīm visapkārt,
Piesaucām Uguns-māmiņu, Vaslu :
- „Uguns-māmiņa, jaunekle Vasla,
50 „Ar zelta vamzīšiem, vara slotu rokā!
„Celies kā žigla pelīte augšā,
„Apauni kājiņas, saceli spārniņus!
„Jem vara slotiņu, sit un vēsini
„Trejdeviņas dzirksteles pret saules lēkšanu!
- 55 „Sarkans gailītis, uguns plēnītes!
„Lai spožas dzirksteles midzeni taisa,
„Lai ceļas celdamās uguņu jūra!“
Piesaucam. Ugunis sacēlās liesmās.
Ozoli iedegās, plēnītes bira,
- 60 Un nu spārnaiņiem mums skrejot virsū,
Nosvila spārniņi uguņu kvēlē,
Un viņu dzelzsāda palika mīksta, —
Tie bija pilnīgi nu mūsu varā.
Vīriņi par savu dzīvību lūdzās,
- 65 Solījās mums arī burvību mācīt.
Un pie dzīvības atstājām viņus,
Lai mūsu ļautiņiem mācītu zintes;
Bet tad tiem bija ieiet zemē,
Nebija virs zemes rādīties vairs.
- 70 Un mūsu ļautiņos tie prata zintes,
Kas viņu mācību paturēt spēja.
Ar' zeltu, sudrabu krūpīši solīja,
Ja viņiem atļautu virs zemes nākt;
Bet zeltu, sudrabu netikām jēmuši —
- 75 Un dzelza ļautiņi palika zemē.
Nu gājām tāļāku caur kādu zemi,
Kur tik iemita nejauki milzi,
Kas tiklab cilvēkus, kā arī kustoņus,
Dabūnot rokā, apēda dzīvus,

- 80 Tiem bija bundula acs pieres vidū
 Un maza maziņa pakausī otra.
 Nakti tiem uz vēdera gulot,
 Aizmīga lielaja bundula acs;
 Kad dienu tie uz muguru likās,
- 85 Tad viņi aizvēra pakauša aci.
 Tā viņi redzēja dienu, nakti
 It visu, kas tur notika tuvu.
 Ne pieci pirksti tiem bija rokām,
 Ne, pirkstu vietā bij piecas rokas,
- 90 Kas bija augušas pie liela delba,
 Un tām katrai bij pieci pirksti.
 Tā arī radītas bij viņu kājas.
 Tie par laimi tad bija alā,
 Uz kādu mielastu pulcēti kalnā,
- 95 Kad mūsu ceļš gāja caur viņu zemi.
 Un mums nebija itin ne jausmas,
 Ka bijām to brīdi dzīvības briesmās.
 Gājuši gabalu aiz milzu zemes,
 Nonācām pie tik maziņiem ļaudīm,
- 100 Kas bija tik vīra īkšķa lielumu,
 Bet viņiem sprīdi gaŗa bārzdiņa auga,
 Un viņi dzīvoja pa zemes alām.
 Bet arī īkšķīši briesmīgi bija:
 Kad mūsu ļaudis nolikās gulēt,
- 105 Tūdaliņ īkšķīši no zemes alām
 Izlīda, darīja mums pulka posta.
 Krupīši milēja vareni medu. —
 Mans tēvs pajēma nu medus trauku,
 Nolika vakarā to sevim blakus
- 110 Un tad likās iemidzis esām.
 Tagadiņ bij pats īkšķīšu ķēniņš
 No zemes aliņas iznācis ārā.
 Tikko manīja tas medus trauku,
 Ko bij tīšām nolīcis mans tēvs,

- 115 Tūdaliņ piešāvās pie medus trauka ;
 Bet arī tūdaliņ tēvs viņu noķēra,
 Noķēra ikšķīšu ķēniņu pašu.
 Kamēr nonācām ikšķīšu zemē
 Un tur noķērām ikšķīšu kungu,
- 120 Tamēr beiguši mielastu, milzi
 Noprata no mūsu iemītām pēdām,
 Ka pūlis ļaužu bij ceļu jēmis,
 Bij ceļu pajēmis caur viņu zemi.
 Tūdaliņ tēviņi devās pakaļ
- 125 Un mūs panāca ikšķīšu zemē.
 Nu bija gan kaŗa negaisa briesmas,
 Nu arī gals mums pienācis būtu,
 Daudz būtu beigušies milzoņu riklē, —
 Ja arī ikšķīši ar šiem milziem
- 130 Nebūtu bijuši mūžīgā naidā.
 Bet tā solīja ikšķīšu ķēniņš,
 Tiklabi nīzdams nejaukos milzus,
 Kā arī cenzdamies brīvību dabūt,
 Solīja palīgu ikšķīšu ķēniņš
- 135 Mums šo nejauku milzoņu kaŗā.
 Ikšķīšiem bija dažas brīnišķas lietas :
 Tā tādas cepures, kas katru slēpa,
 Līdz viņas tik sevim uzlika galvā.
 Kad viņu ķēniņu palaidām vaļam,
- 140 ikšķīši cepures iedeva mums
 Un paši salīda zemē alās.
 Nu ar ikšķīšu cepurēm galvā
 Mūs' ļaudis nozuda kā pa miglu
 Negantu milzoņu bundulu acīm,
- 145 Milzoņi nebija bīstami vairs.
 Nu arī iesākām briesmīgu kaŗu.
 Sākumā nevienam negāja slikti,
 Kaut arī kāvamies kā meža zvēri.
 Mūs' ļaudis milzoņi nevarēj' redzēt

- 150 Un tā palika ļautiņi sveiki :
 Bet arī milziem negāja slikti
 Tamlabad, ka bija tiem kaula āda.
 Nevarot sakapat to kaulu ādu,
 Piesaucam saukdami Pērkoņa-tēvu :
- 155 „Rūci, rūci, Pērkoni, zobenu cilā,
 „Šaskaldi pretniekus kā Vellu-māti!“
 Piesaucām. Atkal vecais vīriņš,
 Kur bijis, nebijis, mūs' vidū radās,
 Iegrūda šķēpu milzoņa acī,
- 160 Tā vienu tēviņu gar zemi stiepdams,
 Mācija lēzēt milzoņu acīs.
 Nu tik lēzējām milzoņu acīs
 Un tā nogāzām pēc smagas ciņas
 Nejaukos pretniekus gar zemi visus.
- 165 Bet caur milzoņu asiņu straumēm,
 Kas tagad tecēja pa zemes virsu,
 Sūkdamās visos caurumos iekšā,
 Dabūja aridzan ikšķīši galu,
 Slikdami milzoņu asiņu strāvās. —
- 170 Tamlīdz ikšķīšu cepures zuda ;
 Bet mūsu pulciņi staigāja tālāk.
 Te nāca trīs kaŗa kārīgas tautas
 Pret mūsu pulciņu vienā reizā.
 Nu bija paredzams liels kaŗa posts.
- 175 Gan mans tēvs un daži citi vīri —
 Tā Kalnu-Stūmējs un Koku-Rāvējs —
 Kaŗoja kā paši melnie lāči,
 Tomēr pretnieku pulks bija liels,
 Mēs visi kaŗā krituši būtum,
- 180 Krituši pretnieku pārsvara trācī. —
 Sprungās piesaucām Pērkoņa-tēvu :
 „Rūci, rūci, Pērkoni, zobenu cilā,
 „Šaskaldi pretniekus kā Jodu-māti!“
 Piesaucām ; gadījās vecais vīriņš,

- 185 Trīs reizas uzpūta tas stabulīti,
 Un mūsu pretnieki palika kurli.
 Nevarot dzirdēt karaļu vārdus,
 Izcēlās pretnieku tautiņu jukas.
 Karaļot priekšgalā mums ar tēvu,
- 190 Ar Koku-Rāvēju, ar Kalnu-Stūmēju,
 Ar lielo Garbārzdi, ar daudz citiem, —
 Iesāka pēdīgi pretnieki klīst
 Aiz mūsu karaļvīru dūšīga spēka.
 Nu bija pilnīgi ceļš mums vaļam.
- 195 Tādiem pūliņiem, nāvīgām briesmām
 Nu bija ārdēti mana tēva ļaudis,
 Ārdēti ar' mani varenie puīši,
 Un nu staigājām tāļāku atkal.
 Nu līdz brīnumu pilsātām nācām,
- 200 Ko par Romu ļautiņi sauca.
 Sašļucis caur kara cīņiņiem bija
 Par mazu pulciņu mūs' ļaužu bars.
 Mans tēvs saslima, taisījās mirt;
 Klāt mani piesaucis, sacīja tēvs:
- 205 „Nu, dēls, pēdīgi es labi zinu,
 „Kur pa ziemu vasara piemīt
 „Un kur vasaru uzturās ziema;
 „Kur pa rudeni pavasars ligsmo
 „Un kur pavasar' rudenis mājo.
- 210 „Puslīdzi nomodā, puslīdzi sapnī
 „Redzēju, mūs vecu vīriņu vedam.
 „Kad labi ilgi gājuši bijām,
 „Iegājām pēdīgi dziļā tumsā,
 „Tiešām kā zemes dibena dzelmē;
- 215 „Pēcāki iznācām atkal gaisā,
 „Kur nu vienumēr pa miglu gāja,
 „Līdz paši mākoņi sasniegti bija.
 „Tur nu uzgājām varenu pili,
 „Kas viscaur bija vienā miglā.

- 220 „Šās pils pagalma trijos stūros
 „Stāvēja trīs jo vareni milzi.
 „Pagalma vidū sēdēja Dieviņš,
 „Vareno milzoņu varenais valdnieks,
 „Sēdēja liesmaiņa zeltiņa krēslā.
- 225 „Un tie milzoņi pagalma stūros
 „Lūk, bija: Pavasars, Vasara, Rudens;
 „Pavasars, — jauneklis ziediņu vaiņagu,
 „Vasara, — sieva pilnām krūtīm,
 „Rudenis, — vīrs ar padomu krājumu.
- 230 „Ziema tagadiņ nebija mājās,
 „Tā bija sūtīta uz zemes virsu.
 „Skatoties mums uz vareniem milziem,
 „Ienāca tagadiņ pagalmā Ziema,
 „Varena vecene, ledaiņām acīm.
- 235 „Tai lika Dieviņš stāties kaktā,
 „Bet nu sūtīja Pavasari projām,
 „Sūtīja projām cilvēku zemē.
 „Pavasars atstāja pagalmu tūliņ.
 „No miglu pils, no mākoņu kalna
- 240 „Aizveda mūs prom vecais vīriņš.“
 Tā tēvs stāstīja. Pēdīgi mirdams
 Man šo zobenu, vienīgo mantu,
 Iedeva dodams, vārdiņus dvēzdam:
 „Še, dēls, vienīgā vecāku manta,
- 245 „Kas tevi pēdīgi pacels vīrā. —
 „Kad būšu nomiris, roc mani upē,
 „Lai nava vajadzīgs tev kapu sargāt.
 „Bet pats dodies dzimtenē projām,
 „Apkopi, sargā tēvu-tēvu zemi,
- 250 „Izpildi, priekš kā tu dzimis, audzis, —
 „Tēvam, mātei par godu dzīvo.“ —
 Nu Veļu-māmiņa izdzēsa uguni —
 Mans tēvs nomira siltājā zemē. —
 Ne tā zvaigzne visu nakti, kas uzleca vakarā,

- 255 Uz pusnakti ieligoja dvēselišu namiņā. —
 Mironi ieracis upītes līcī,
 Atstāto zobenu apjozis gurniem,
 Nu par karvīru karali tiku,
 Atpakaļ vezdams tos Sakas-lejā.
- 260 Gan arī tagadiņ dažlaba tauta,
 Cēļā stādamās, kaņoja pretim;
 Bet līdz Pērkoņa zobenu redzēja,
 Ko bija cilājis Radgaisu Stiprais,
 Bet nu zibēja tā dēla rokās,
- 265 Tūdaliņ bīdamās pie malas gāja,
 Griezdamā ceļu bīstamam pulkam.
 Tā mēs septītu vasaru nācām
 Laimīgi līdz upes, Vislas, grīvai.
 Te jau juzdamies savā zemē,
- 270 Dabūjām atpūtu no gaŗa ceļa. —
 Laiviņas taisījām, pa jūŗu braucām,
 Pārtikām no zvejas, no meŗa gaitām:
 No Jūŗas-māmiņas zivtiņu tiesas,
 No Meŗa-tēva putniņu bara.
- 275 Un mūsu ļautiņi lielākā daļa
 Nometās upmalē uz cietu dzīvi.
 Es vien ar saviem trijiem puīšiem,
 Ar Koku-Rāvēju, ar Kalnu-Stūmēju,
 Gaŗbārzdi, lielo, un vēl citiem
- 280 Uzcirtu kuģi, braukt Sakas-lejā,
 Braukt Sakas-lejiņā ar saviem puīšiem.
 Ar vēju braukdami, izmetām tīklus,
 Zvejojām dažādas zivtiņas jūŗā,
 Divus jūŗas vēršelus noķērām tīklā.
- 285 Brīnījās ļautiņi, cits citu vaicāja:
 „Ai, draugi, draugi, ceļbiedri mani,
 „Kas tās par tādām brīnuma zivīm?“
 Ai, nu sapīka bangu dievaitis,
 Sacēla nikno Ziemeļi kājās,

- 290 Ziemeli, stiprāko Vēja-mātes dēlu,
 Ko trīs nedēļas bij Vēja-māte
 Perēj'se, loloj'se lielā priedē.
 „Ai, draugi, draugi, ceļbiedri mani,
 „Izmetat nu jele zelt' enkurīti!
- 295 „Lai guļ, rimstās Bangputa dusmas,
 „Caur zelta enkuri vēl apturamas.“
 Tā saucu ļaudīm, bet bija velti.
 Nerima, nerima Bangputa dusmas,
 Ziemeļis briesmīgi svaidīja kuģi,
- 300 Uz citu pusi aizdzina projām.
 Pēdīgi salauza, gremdēja dzelmē
 Kuģīti līdz ar visiem biedriem,
 Bet mani pašu izmeta ārā,
 Un tā nonācu Kuprenes pilī.“
- 305 Smaidiņa, klausoties Vidvuta stāstā,
 Saspieda acīs daž' asariņu,
 Un viņa Niedrišu Vidvutu žēloj':
 „Aizmirsti, brālīti, nu ļaunu dienu,
 „Lai tagad Laimiņai pa priekšu iet,
- 310 „Lai viņa Nelaimi ūdenī grūž.“ —
 Sākumā palaida Niedrišu Vidvuts
 Līgsmīgas dieniņas Kuprenes pilī,
 Paļāva Laimiņai papriekšu staigāt,
 Ļaunu dienu, Nelaimi ūdenī gremdēt.
- 315 Sākumā līgsmoja Niedrišu Vidvuts,
 Ar Odu, Smaidiņu tērzēdams jautri;
 Bet tad pārvērtās pēc kādām dienām,
 Rādīdams bēdīgu, skumīgu vaigu,
 Palīkdams kluss, maz runādams vārdu.
320. Kad nu pār Smaidiņu nemiers nāca,
 Domāja Odus, ka viņa viesis
 Pa dziļi skatījies Smaidiņas acīs
 Un nu tamlabād noskumis, bēdīgs,
 Tā viņam maksādams par labu ļaunu,

- 325 Kas pašam atnesot vienīgi kaunu.
 Un nu noslēpa tas savas jūsmas,
 Lai jele nedotu kunigam dusmas,
 Caur ko svešnieks uz tām pēdām
 Par ļaunu nodomu aizietu bojā.
- 330 Aplamas domas domāja kunigs,
 Un tā kaisīja nemiera dīgli
 Auglīgā vietinā, mānītā sirdī.
 Graudiņš tūdaliņ bij arī knitis,
 Kur tik drēgnā zemītē kritis;
- 335 Bet drīzi iznīka kā sniega pārsla,
 Kad viņu sniedz karsti saulītes stari.
 Reiz Odum, Vidvutam medībās esot,
 No citiem atklīstot divatiem nost,
 Sacīja kunigam Niedrišu Vidvuts:
- 340 „Sirsnīgi, kunig, pateicos tevim,
 „Ka pret svešnieku žēlsirdīgs biji;
 „Izmestam no nikna ūdeņa bangām
 „Še tavas zemītes sausajā malā,
 „Bij droši palikties man tavam vērgam,
- 345 „Bet tu atdevi man brīvestību.
 „Sirsnīgi tencinu, pateicos tevim.
 „Bet tevim mīļi tagadiņ lūdzu:
 „Ak, jel uz dzimteni laid mani projām,
 „Klajot pa dzimtenes mežiem un laukiem,
- 350 „Kur mīļa, savāda saulīte spīd.“
 Sļepenā preekā atteica Odus:
 „Tev, draugs, pilnīgi tava paša vaļa,
 „Man nava gar tevi nekādas daļas.
 „Tik man ir brīnums, ka jau tik ātri,
- 355 „Pilnīgi negaidot, prom gribi doties.
 „Draugs, jel pasaki, kas tevi dzen?“
 Kunigam sacīja Niedrišu Vidvuts:
 „Abi cieti akmeņi labi nemaļ —
 „Tu, draugs, vairs manim neuzticies,

- 360 „Esi caur niekiem mānīties licies,
 „Lai gan es esmu bez kādas vainas.
 „Redzēdams, ka es tāds noskumis tiku
 „Un, ka Smaidiņai par mani rūp,
 „Tu drīz iejēmi aplamas domas
- 365 „Un tā paliki citā prātā. —
 „Pilnīgi cits kas, nekā tu vēro,
 „Skumdināt skumdina vēl manu sirdi.“
 Odus brīnījās: Tavi pieci brīnumi!
 Kā tik pilnīgi svešnieks spēja
- 370 Izzināt otra slepenas domas;
 Niedrišu Vidvutam tagadiņ teica:
 „Daudzreiz maldīgas cilvēka domas.
 „Par savu maldību priecājos šoreiz;
 „Bet tu vislabāki attaisnosies,
- 375 „Ja tu man sacīsi, kamlabad īsti
 „Iesāki turēt skumīgu sirdi?“
 Niedrišu Vidvuts iesāka stāstīt:
 „Nevis dziļi, dziļi Smaidiņas acīs
 „Lūkodams, to esmu iemīlēt sācis
- 380 „Pārāki, nekā pieklātos draugam,
 „Bet gan zvaigznītēm zilajā kalnā
 „Esmu dziļi, dziļi lūkojies acīs.
 „Tās man stāstīja par tavu laimi,
 „Stāstīja, ka tavu Laimīti Nelaime
- 385 „Ūdenī grūdīs pēc kāda laika!
 „Tās man stāstīja, ja tu vēl klausies . . .“
 Bet Odus, sen jau klausīties beidzis,
 Ātriem vārdiņiem Vidvutam teica:
 „Lai jele paliekas dieviņu rokās!
- 390 „Kamlabad priekš laika sev darīt mokas?
 „Diezgan lasījis tavā vaigā, —
 „Tas, ko paredzi nav nekas labs.“
 Kā tāds pareģons, kam sieta mēle,
 Nu cieta Niedrišu Vidvuts klusu.

- 395 Nostāja kunigam tālāku stāstīt,
 Ko par priekšdienām zināja pateikt.
 Un uz salas-pili, Kupreni, šoreiz
 Negriezās atpakaļ Niedrīšu Vidvuts,
 Draudzīgi medīja gan vēl ar Odu,
- 400 Bet tad ar' tūdaliņ nozuda mežā.
 Smaidiņa gaidīja Kuprenes pili, —
 Vakarā pārnāca viens pats kunigs,
 Prom bija — palika Niedrīšu Vidvuts.

SEPTĪTAIS DZIEDĀJUMS.

Jūrā. Dziesmu vara. Laumiņa Niece. Niedrīšu Vidvuts
 mīlestības māņu valgos. Salkšu ķēniņa, ta ligavaiņas un viņu
 abu bērnu liktenis. Niedrīšu Vidvuts uzmin laumiņas mīklas
 un aizbrauc no māņu salas projam. Laumas atriebība.

Ievās pogāja lakstīgaliņas,
 Jauku ziedu laiciņu apsveicinādamas,
 Niedrīšu Vidvutam prom no salas
 Ar mazu laiviņu pa jūru braucot.

- 5 Jau labu gabalu tas bija jūrā
 Prom no salas-pils ugunskura,
 Kad tam pamazīt brīnišķas skaņas
 Iesāka notālēm atskanēt ausīs.
 It kā Smaidiņa raudāja, smējās, —
- 10 Dziedāja tad kādu skumju pilnu dziesmiņu.
 Neviļus Vidvuts pielika roku
 Pie savas sirds; tam patika gauži
 Klausīties, kā viņa sauca tik mīli,
 It kā tā būtu grimuse dziļi

- 15 Karstas, jo karstas mīlestības svelmē,
 Itin kā jūras dziļākā dzelmē.
 Un to pārjēma savādas sēras,
 Sirds tam palika vareni smaga,
 Ar varu dziļumā to vilka iekšā.
- 20 Tik salda nelaime to ķēra rokā,
 Notvēra spēcīgos mānekļu valgos,
 Ka tam dzīvība rādījās nieks būt.
 Aiz šā trakuma leca viņš jūrā
 Tur, kur tikamā balss viņu sauca.
- 25 Bet viņu tā pate balsīte glāba,
 Kā no ūdeņa izkāpa ārā.
 Balsīte, kas viņu tā vilināja,
 Ka tai vienīgi maldījās pakal,
 Skanēja nu no kādas mazas kalviņas,
- 30 Kā no zeltspārnu lakstīgaliņas.
 Niedrišu Vidvuts kalviņā glābās,
 Uzkāpa augšā pa klinšu sienu.
 Bet tavu brīnumu šeit bez gala! —
 Nebija vis kāda lakstīgaliņa
- 35 Zeltītiem spārniņiem, kas tā dziedāja, —
 Tā bija puišu daiļa līgaviņa,
 Puišiem gultiņu taisītājiņa,
 Mīļu, mīļu vārdiņu runātājiņa.
 Ābeļu dārzā, kuplos krūmos,
- 40 Miglaini viņņojot ziediņu dūmiem,
 Uz zaļas zālītes apaļa ciņa
 Sēdēja zeltaine, ziedēja koši
 Kā puķe, rozīte, kā magonīte.
 Bij maza meitiņa lielām krūtīm,
- 45 Vidvuts lūkoja aiz lagzdu krūma.
 Puķītes lasot lūduma malā,
 Izlaisti bij tās krūzaiņi mati;
 Ugunij līdzīgas actiņas mirdzēja,
 Iedega Niedrišu Vidvuta sirdi,

- 50 Izcēla kvēlošu jūsmiņu strāvas,
 Kas viņam tūdaliņ krūtīs lējās,
 Līdz kā skaistā zeltaine smējās.
 Skumīgi saldas bij viņas smaidas,
 Brītiņu asaras nolija acīm,
- 55 Brītiņu ābeļu ziediņi bira;
 Tad viņa dziedāja skumjīgu dziesmiņu:
 „Es maza meitiņa, man tāda laime:
 „Trīs reiz dienā precnieki nāca;
 „Bet viņi it visi dzelmītē grima,
- 60 „Un neviens mani vēl nava jēmis.
 „Ak, līdzī puķītei janozied man —
 „Vientuļā vietīnā bez mīla drauga!“
 Dziedāja dziesmiņu, ziediņiem birstot,
 Ziediņiem birstotī, asarām listot.
- 65 Sacēla puisītim kaisluma jūsmas,
 Ka viņa sirds tvīka no mīlestības,
 Un sirds balsīte sacīja stipri:
 „Puķīte, meitiņa par lauku tek.
 „Tec, tec, brālīti, ķer viņu rokā;
- 70 „Ķer viņu rokā, būs līgaviņa!“ —
 Tas pie kājām zeltainei slika.
 Un viņa kvēlošu jūsmiņu strāvās
 Puisītim mīlīgi apķerties ļāvās,
 Un pie sirds tas zeltaini spieda,
- 75 Kuŗai sirsnīņa nebija cieta.
 Pus viņa dziedāja, pus viņa runāja:
 „Puķītes lasot līduma malā,
 „Atnāca tautietis, nomauca gredzenu;
 „Kur liksi, tautieti, man' gredzeniņu?
- 80 „Maģa mana rociņa, maģis gredzeniņis!“
 Puisītim samaņa, gars tīri zuda,
 Kad viņas saldās mutītes juta.
 Pārītis sirsnīgi iesāka tērzēt;
 Skaistā meitiņa vaicāja, smaidot:

- 85 „Kur iesi, puisīti, kur pārgulēsi;
 „Kur šādu naksniņu pavadīsi?
 „Vai jemsi atraitni, vai mīlēsi?
 „Vai dosi maizīti atraitnes bērniem?“
 Niedrīšu Vidvuts, puisītis, teica:
- 90 „Nejemšu atraitni, nemīlēšu,
 „Nedošu maizīti atraitnes bērniem!
 „Atraitnes gultiņa sen izgulēta,
 „Ir mīļi vārdiņi sen izrunāti.“
 Meitiņa, rotaļa, taujāja puisi:
- 95 „Vai jemsi meitiņu, vai mīlēsi?
 „Vai meitas vaiņagu paglabāsi?“
 Niedrīšu Vidvuts, puisītis, teica:
 „Ir jemšu meitiņu, ir mīlēšu,
 „Ir meitas vaiņagu paglabāšu.“
- 100 Meitiņa taisīja nu mīkstu guļu,
 Un pate mīļīgi klāt gulēt gāja;
 Tai pilnas actiņas ābeļu ziedu.
 Nu guli, puisīti, ābeļu dārzā,
 Tur tevi ziediņiem apbirdinās.
- 105 Meitiņu guldinot, puisītis teica:
 „Guli, guli, mana mīļa līgaviņ, guli
 „Maigo miedziņu uz manām rokām,
 „Kad manas rociņas tu nogulēsi,
 „Tad tevi, līgaviņ, es modināšu.“ —
- 110 Puisītis modies, ceļ līgaviņu:
 „Celies, mana mīļa līgaviņ, celies!
 „Nu manas rociņas ir nogulētas.
 „Celies, līgaviņ, actiņu mazgāt;
 „Laimiņa atnesa skaidr' ūdentiņu,
- 115 „Zeltīts divielis actiņu slaucīt.“
 Gauži raud līgava ābeļu dārzā,
 Ābelei nokritis zelt' ābolītis.
 „Neraudi, līgaviņ, Dievs dara citu
 „No zelta, no vara, no sudrabiņa.“

- 120 Un nu ar' puisītis, Niedrīšu Vidvuts,
 Dabūja izzināt patiesību,
 Kam šī meitiņa, dzeltani mati;
 Kas tā par zeltaini, par līgaviņu,
 Ka drīzi raudāja un drīzi smējās,
- 125 Pie kuŗas puisīša sirds stipri sējās.
 No puķu ziedīņiem taisītas gultas,
 No maiga miedzīņa uzceldamās,
 Par zelta āboli asaras liedama,
 Niedrīšu Vidvutam mierinot mīli,
- 130 Stāstīja meitiņa asaru smaidās:
 „Neesmu, puisīti, vis ciema meita,
 „Kuŗai jaunēklis pietaptu klātu,
 „Nezaudot tūdaliņ pilnīgi prātu.
 „Ak, manu dziesmiņu mīlīgās skaņas
- 135 „Ikkatru puisīti bez kādas maņas
 „Aiz stipras kaislības, aiz mīlestības
 „Ievada tūdaliņ ūdeņa dzelmē.
 „Tās vēl neviens nebij klausīties spējis,
 „Kuŗš tad ar' nebūtu ieskrējis nāvē.
- 140 „Un, ak, vietīņa visnāvīgākā
 „Ir manas mīlestības ziedīņu gulta.
 „Līdz tai nebija vēl neviens ticis,
 „Kuŗš arī nebūtu tūdaliņ slīcis;
 „Bet nu es nezīnu, kas tevīm licis
- 145 „Iegulties gultiņā un nu vēl dzīvam,
 „Pilnīgi veselam izcelties ārā.
 „Tik viens puisītis virs zemes dzīvo,
 „Kam vienam vienīgam Liktenis lēmis,
 „Nemirstot jūriņas meitiņu apķert.
- 150 „Vai esi, puisīti, Niedrīšu Vidvuts,
 „Radgaisu Stiprā, Ģiedīņas dēls?“
 Smiedamies atteica Niedrīšu Vidvuts:
 „Gan tas es esmu, bet jele saki,
 „Meitiņa, kas mani dziesmiņām vīli,

- 155 „Vai tu gan neesi tik kāda laumiņa,
 „Kas vien viltībā tik ļoti glaumiņa?
 „Pasaki, meitiņa, kur tāda cēlies,
 „Ka tik briesmīgi, vareni vēlies
 „Ikkurā jauneklā ūdeņa nāvi?“
- 160 Meitiņa stāstīja asaru smaidās:
 „Cilvēka bērns mana māmiņa bija,
 „Dzirciema meitiņa, ko jūras valdnieks,
 „Kam bija pārziņa par jūras zveju,
 „No ciema apjēma par ligaviņu.
- 165 „Sen dienas Liktenis bij viņam lēmis
 „Tik zalkša izskatā virs zemes iznākt,
 „Kur tad tas precēja Dzirciema meitu
 „Un ar graznumu aizveda jūrā.
 „Dzīvojot jūriņas dzintara pilī,
- 170 „Pagāja tiem drīz Laimiņas gadi,
 „Aizritot kā zelta Saulītes rati.
 „Pa tam dzemdēja Zalkš' ligaviņa
 „Tam divus bērniņus, dēliņu, meitu.
 „Māmiņai bij dzīve laimīga, droša
- 175 „Austruma jūriņas dzintara pilī.
 „Staltā cilvēka izskatā viņu, —
 „Kā zelta rozīti, kā acu zīlīti, —
 „Mīlēja dzelmaiņās jūriņas valdnieks,
 „Darīdams it visu pēc viņas prāta.
- 180 „Ak, viņš palaida reiz ligaviņu
 „Virs zemes apmeklēt tēvu un māti.
 „Bet tas valdniekam atnesa postu,
 „Atvēra mīļajiem nelaimes ostu,
 „Kas rija it visu laimītes dzīvi,
- 185 „Kāda tik vien bija dzintara pilī.
 „Lūk, abus bērniņus jēmuse līdzī,
 „Sēdusēs glītos gliemeža ratos,
 „Ko divi bruņoti rupuči vilka,
 „Aizbrauca ciemā sērst ligaviņa.

- 190 „Bet ciema ļautiņi izbijās dikti,
 „Vēroja, domāja, ka varbūt slikti,
 „Ja tā cilvēku bērns rauga dzīvot —
 „Kā ar cilvēku — ar jūras zalkti,
 „Dzemdinot savādu, sajauktu cilti.
- 195 „Kas par ļaunumu gan nevar rasties?
 „Var visi cilvēki postā gāzties,
 „Ja tie no priekšdienām negrib būties,
 „Bet vēl turplikam vēlās pīties
 „Ar jūras negantu šņācēju sugu.
- 200 „Un, ak, caur pašu Zalkš' līgaviņu
 „Cilvēki izvilka, dabūja ziņu,
 „Ka viņai tad pretim steigšoties Zalktis,
 „Līdz zemes virsū sērst viņa beigšot.
 „Un viņi nosprieda pret Zalkti kaŗu.
- 205 „Bruņoti stopiņām, bultām, āviem,
 „Vesti no Antvara diviem dēliem,
 „Kas bija tik stipri kā melni lāči, —
 „Aizgāja ļautiņi jūrmalē gaidīt,
 „Nogaidīt no jūras ķēniņu nākām.
- 210 „Kad Zalkša līgava saviem bērniem
 „Daiļos gliemeža ratos brauca,
 „Ko vilka vakarā divi lieli zalkši,
 „Divi lieli zalkši uguņu galvām,
 „Nezdami gaišumu vakara tumsā,
- 215 „Vadīti no zalkšu bruņota bara,
 „Nākdami jūriņas dzintara krastā, —
 „Te zalkšu ķēniņš no jūras cēlās,
 „Tuvojās mudīgi gliemeža ratiem,
 „Kuŗos sēdēja tā ģimenīte;
- 220 „Bet, ak, to brīdi Antvara dēli,
 „Kā melni lāči, būdami stipri,
 „Dzelmīšu valdniekam uzmācās virsū.
 „Ak, nu izcēlās asinains cīniņš! —
 „Ķēniņu sargāja bruņoti zalkši.

- 225 „Briesmīgas kaušanās nejaukā ņugā
 „Cīniņa uzvara šaubījās ilgi.
 „Pēdīgi izdevās Antvara dēliem,
 „Abiem stipriem kā melniem lāčiem,
 „Ar savu dūšīgu karvīru baru
- 230 „Ķēniņu, kam trūka sausumā spēka,
 „Atšķirt no jūras no viņa zalkšiem.
 „Ķēniņam paredzams gals bija klātu ;
 „Bet neba nošāva, nokāva viņu ?
 „Nomāktam laimējās bēgšanā laisties,
- 235 „Ugunī šauties, ko bija kūruši
 „Antvaru ļaudis priediena malā.
 „Liktenis Zalktim vēl bija lēmis
 „No nāves briesmām ugunī glābties.
 „Bet savu dzintara jūriņas laimi,
- 240 „Līdz ar visu savu mīlotu saimi,
 „Zaudēja Zalktis nu ar' pavisam.
 „Ak, bez ķēniņa nu nevarēja
 „Līgava jūriņas dziļumā tverties,
 „Nebija gādnieka, pie kā ķerties.
- 245 „Zalkša līgava to pašu brīdi,
 „Kad Zalkšu ķēniņš ugunī glābās,
 „Par egli palika jūriņas kāpās ;
 „Bet viņas bērniņi ieleca jūrā.
 „Un nu, kamēr slaikanā egle,
- 250 „Pēc Zalkša šņākdama, to sauc, meklē, —
 „Bērniņi, tikuši jūriņas laumas,
 „Dzīdamies nu savus vecākus atriebt,
 „Cilvēku dzimumu vilina jūrā.
 „Ikkuru cilvēku dziļākā dzelmē
- 255 „Vildami vilina kā mīlestībā,
 „Vilina dibenā dziesmiņu skaņām,
 „Notvērtos raudami ūdeņa nāvē.
 „Nieks un Niece vaidniekiem vārdā,
 „Kas ļaužu augumus dziļumos vārta.

- 260 „Ar jo mīlīgu, tīkamu ģīmi —
 „Iedzīmtu daiļās māmiņas zīmi —
 „Viltīgi cilvēkus labina viņi,
 „Pēcgalā pazudinādami nāvē.
 „Daudz jaunu sieviešu dabūj'šas galu,
- 265 „No Nieka ierautas jūriņas dzīlē;
 „Bet jaunus vīriešus Niecīte vajā,
 „Caur kuŗu daudz, daudz gājuši bojā.
 „Un šī viltiece — es esmu, Niece,
 „Kas dažu puisīti vīluse nāvē.
- 270 „Caur pašu Dieviņu vienīgi tevīm
 „Padota esmu par līgaviņu
 „Un tevīm nespēju padarīt galu,
 „Lai tevi aprītu dziļākā dzelme,
 „Kā dažu jaunekli rijuse jūra.“
- 275 Līdz to dzirdēja Niedrišu Vidvuts,
 Un arī zīlīte, paragana, kokā
 Lēkdama, dziedāja skanīgu balsi:
 „Vai, vai, brālīti! nav tavas vērtes;
 „Vēl bija savādu lūkoties,“ —
- 280 Tūdaļiņ iznīka laumiņas māņi,
 Ka pate Niecīte nedz vairs ar dziesmām,
 Nedz vairs ar smaidiņām, nedz asariņām
 Nespēja ilgāki Vidvutu vilināt,
 It visu lakstīgalu laiciņu mīlināt.
- 285 Taču vēl laumiņa, miglace, puisī
 Valdzināt valdzināj' dedzīgu prātu,
 Dedzīgu prātiņu, tapīgām zintēm,
 Dodama Vidvutam atminēt mīklas:
 „Kas gan trijiem pasaulē trūka?“
- 290 Vidvuts minēja: „Putnam piena,
 Kokam asiņu, akmenim valodas.“
 — „Atmini, puisīti: Kādi koki aiz upītes?“ —
 „Sīki koki, melni alkšņi, lakstīgala trīcināja.“
 — „Atmini, puisīti: Kas gul kaula kažokā?“ —

- 295 „Riekstiņš kaula kažokā sēd zaļā krēsliņā.“
 — „Atmini, puisīti: Kas sēd kalna galiņā?“ —
 „Akmens sēd galiņā pelēkiem svārkjiem.“
 — „Atmini, puisīti, vēl šādas mīklas:
 „Maza, maza mucīņa, divejāds alutiņš?“ —
- 300 Vidvuts minēja: „Putniņa pauts.“
 — „Desmit aitiņas ēd pie vienas siena kau-
 „Tie ir pirkstiņi vārpstiņu vārpjot.“ [dzes?“ —
 — „Maza, maza kūtiņa, pilna baltu visti-
 „Tā tava mutīte, pilna baltu zobīņu.“ [ņu?“ —
- 305 — „Maza, maza sieviņa, simtu autu galvi-
 „Tā ir kāpostu galviņa dārzā.“ [ņā?“ —
 — „Maza, maza pilīte, pilna sprungulišiem?“
 „Tas skudru pūznis, laumiņa, mīlā.“
 — „Mazs, mazs zirdziņš, dienu nakti jā-
- 310 „Tas ir, meitiņa, istabas sliegsnis.“ [jams?“ —
 — „Tēvs vēl nav piedzimis, dēls jau jum-
 „Tie ir dūmi uguņa radīti, [tā?“ —
 „Uguņa radīti pirms pašas liesmas.“
 — „Vērsītis kūti, radziņi ārā?“ —
- 315 „Tas mans zobentiņš slēpdamies makstīs.“
 — „Nu vēl, puisīti, grūtāko mīklu: —
 „Puisīti, dēliņi, kāp man virsū,
 „Loci mani, krati mani, tev būs saldums,
 „Tev būs saldumiņš, man būs vieglums?“ —
- 320 „Ta jav ābele gataviem augļiem,
 „Kas tā dažudien uzrunā puiku.“
 Minēja mīkliņas Niedrišu Vidvuts;
 Pietrūka padoma miglacei, laumai, —
 Nebija noturams tīkamais puisis.
- 325 Kad nu tā raisījās Niedrišu Vidvuts
 Nost no skaistās laumiņas, Nieces,
 Dodamies ar oša laiviņu jūrā,
 Solīja laumiņa to viņam atriebt,
 Aizdzīt to burvju ķēniņa krastā. —

- 330 Tiešām Bangputis, Niecītes skubināts,
 Sacēla trakošas, putošas bangas,
 Kas viņa laiviņu šurp, turp svaidīja,
 Aizpeldēt raidīja uz citu pusi.
 Niedrīšu Vidvuts trakajās bangās
- 335 Dzirdēja laumiņu, vīlēju, dziedam :
 „Es par to puisīti daudz nebēdāju,
 „Man pašai stallī bērs kumeliņš.
 „To jāšu, to braukšu, to dancināšu,
 Tam došu auziņas pasijādama.
- 340 „No purva sieniņa lapiņas lasīšu,
 „No siena lapiņām tiltiņu taisīšu.
 „Tur jās kundziņi, tur kaŗa-vīri,
 „Tur mani bāliņi māsīņas vedīs.“
 Dziedāja, nevīla Vidvutu vairs.
- 345 Bet kad laiks jau pret naksniņu nāca,
 Kad zelta gailītis uzkāpis luktī,
 Uu kuŗa dziesmiņu Saules-meitas ceļās,
 Zelt' diegu šķetināt, liep' galdu mazgāt,
 Bangputis, paļaudams miglacei vaļu,
- 350 Aizdzina uz niknas laumiņas gribu
 Pār melnu čūsku, kas vidū jūŗas
 Uz milzu akmeņa miltus mala,
 Vidvuta laiviņu apburtā malā.

ASTOTAIS DZIEDĀJUMS.

Pie burvja kēniņa. Ta ļaudis. Ta trīs meitas. Paredzamas briesmas. Vecīša padoms. Trīs jaunekļi ragaiņām galvām. Velnu mājoklis. Niedrīšu Vidvuts iet pēc naudas šķirsta, ko sargā Rojas atvarā pūķis ar trim galvām. Trīs laimes. Dieva laists ezers.

Niedrīšu Vidvuts nonāca zemē,
 Kas bija mānekļu, burvekļu pilna.
 Tur bija ganam savāda taure
 Ar neizsakami brīnišķu skaņu,

- 5 Ar kuŗu sapūta visādu kaŗa-spēku,
 Kājniekus, jātniekus lielā pulkā;
 Tur arī redzēja tulcīti, vīreli,
 Mežmalē stāvām, malku nākam ārā,
 Vezumā kŗaujames paŗu no sevis.
- 10 Vīrelim, tulcītim, bij tāds cirvis,
 Kas visu strādāja, ka vien gribēja,
 Pat īsā laiciņā uzcirta pili.
 Vēl citam vīrelim bij tāda iskapts,
 Kas pate no sevis nokoda zāli. —
- 15 Par šiem valdīja zintnieku ķēniņš,
 Tālu, tālu pazīstams par lielu burvi,
 Par lielu zintnieku, par negantnieku.
 Šim pašam ķēniņam bija trīs meitas,
 Kas katru naksniņu noplēsa kurpes.
- 20 Nespēdams saprast, caur ko tas notiek,
 Nolika ķēniņš meitiņas vaktēt,
 Meitiņas vaktēt ikkuŗu nakti,
 Ikkuŗu naksniņu ikkuŗam svešniekam,
 Kas bija neviļus attapis zemē.
- 25 Daudz, daudz naksniņu glūnēja, vaktēja,
 Izzināt cenzdamies, ko viņas dara,
 Bet vēl neviens viņas nenovaktēja.
 Un daudz zaudēja tā savu galvu.
 Negantnieks cieti noteicis bija,
- 30 Tam galvu nocirst, kas nenovaktē.
 Nu lika Vidvutam iet meitas vaktēt. —
 Dziļi, dziļi noskumis Vidvuts gāja,
 Te veco vīriņu satika ceļā,
 Ko reizi laipnīgi uzjēmis bija,
- 35 Laipnīgi uzjēmis vēlā naktī,
 Sava paŗa guļā guldījis būdā,
 Guldījis būdiņā pie Vislas upes.
 Tas bija Vidvutam gredzenu devis,
 Kas viņu no daŗas nelaimes glāba —

- 40 No jūras ūdeņa, no Nieces, laumiņas.
 Vecītis jautāja : „Ko esi noskumis?“
 Vidvuts stāstīja, kas viņa bēdas,
 Ka bija vaktēt ķēniņa meitas,
 Kas katru naksniņu noplēsa kurpes ;
- 45 Un ja nevarēs novaktēt meitas,
 Tad viņam rītā nocirtīs galvu.
 Vecītis sacīja : „Nebīsties, dēliņ,
 „Tev došu padomu, ka tu to varēsi.
 „Kad tu meitiešu kambarī ieiesi,
- 50 „Tad viņas dos tevīm kausiņu, dzert ;
 „Bet tu nedzeri, tās miega zāles,
 „Pajemi, nemanot gar kaklu aizlej.
 „Tad liecies gulēt, neaizmiedz taču.
 „Iedodu tev arī to īpašību,
- 55 „Ka tevi neviens nevarēs redzēt.
 „Kad meitu kambarī nāks trīs jauneklī,
 „Nāks trīs jauneklī ragaiņām galvām,
 „Tad, mans dēls, jele nebīsties nieka ;
 „Bet droši ej viņiem tūdaliņ līdz,
- 60 „Kad tie ar meitām kambari atstās ; —
 „Ragaiņi, meitas neredzēs tevi.
 „Ceļā vienmēr uzmin uz svārkiem,
 „Uzmin uz svārkiem jaunākai meitai,
 „Kas savām māsām pakaļā paliks.
- 65 „Kad viņi velnu mājoklī dzers,
 „Tad tu tur pajemi meitiņu traukus, —
 „Visupirms jaunākās, tad viduvējās,
 „Pēdīgi pajemi vecākās trauku.
 „Kad viņi turpat līgsmīgi dej,
- 70 „Ieduri namvidū sērmokšļa rungu,
 „Lai rītu pazīsti to pašu vietu.
 „Iedurdams rungu, klusiņām saki :
 „Maziņi radziņi ! Trīs rāgi kūti,
 „Četras austiņas piederībā !“ —

- 75 „Tev, ejot prom no burvekļu zemes,
 „Ceļā gadīsies trejādas laimes,
 „No tām nepajem itin nevienu,
 „Tad tu reiz mantosi ceturtu laimi,
 „To tu gan, dēls, tad nepalaid gaŗām.“
- 80 Sacija, vecītis nozuda tūliņ.
 Kad meitu kambarī iegāja Vidvuts,
 Meitenes pasniedza kausiņu, dzert;
 Vidvuts darīja, kā bija mācīts,
 Aizlēja dzērienu gar kaklu gaŗām,
- 85 Gar kaklu gaŗām, drēbēs iekšā.
 Nu kādas balsītes dzirdēja strīdū:
 „Bāliņi, bāliņi, jem līgaviņu!
 „Kur jems, māsiņa? atlasas vien ir.
 „Jem to pašu bajāra slinķi,
- 90 „Bajāra slinķim daudz sudrabiņa.“
 Domiņu domāja Niedrišu Vidvuts:
 „Gan tei meitiņu, gan vainadziņu,
 „Nav manas māsiņas, nav vainadziņa.“
 Domāja, nogulās, aizmidzis likās.
- 95 Te trīs ragaiņi jauneklī ienāca,
 Un tie ar meitām mīlīgi sveicās.
 Gan bija puisīši, gan meitenītes,
 Nebija piesīši, ne vizulīši. —
 Pēc tam izgāja it visi ārā,
- 100 Dodamies uz velnu mājokli projam.
 Vidvuts nemanot tiem gāja pakal,
 Piemīdams pēdīgās meitas svārkus.
 Šī gan vienumēr pie sevis teica:
 „Dievs zina, Dievs zina, kas tie par ērmiem,
- 105 „Ka man vienumēr min uz svārkkiem?“
 Bet viņa neko nespēja redzēt.
 Tie visi nogāja graznā namā.
 Te velni, ragaiņi, dzimtkungi tapa
 Un nu ar meitām trakiski jēmās,

- 110 Diet, spēlēt, mengēties visu cauru nakti. —
 Kad bija dējuši, lekuši diezgan,
 Deijēji, lecēji aiz galda sēdās,
 Aiz galda sēdās, iesāka dzert.
 Tiklīdz trauciņi izdzerti bija,
- 115 Tūdaliņ nozuda no galda trauki
 Tā, ka meitas nobījās ļoti
 Un tagad jaunākā sacīja citām:
 „Nu nava labi, māsiņas mīlās,
 „Man jav uz ceļa piemina svārkus.“
- 120 Bet drīzi māsiņas palika mierā,
 Tās bija pilnīgi pārliecinātas,
 Ka taču svešnieka nav viņu namā.
 Vidvuts namvidū iedūra rungu,
 Iedūra rundziņu, sacīja klusu:
- 125 „Maziņi radziņi! Trīs ragi kūti,
 „Četras austiņas piedarbā!“
 Iedūris rundziņu, sacījis vārdus,
 Uz meitu kambari atpakaļ steidzās,
 Apgūlās gultā, dusēja saldi.
- 130 Kēniņa meitas, iedamas mājās,
 Brīnījās. runāja savā starpā:
 „Kas jele gan mūsu dzerāmus traukus
 „Varēja noņemt priekš mūsu acīm?“
 Kambarī nākušas, atrada viņas
- 135 Vidvūtu gulīšu cietā miegā.
 Nu tās, drošākas tikdamas, teica:
 „Guli, guli, puisīti, gan tava galviņa
 „Rītā nokritis no taviem pleciem.“
 Tiklīdz maza, maza gaismiņa ausa,
- 140 Sūtīja tūdaliņ vēstnesi kēniņš,
 Noteica, lai nāca Vidvūts priekšā.
 Vidvūts gulēja cietā miegā,
 Nelikās vēstnesi ir ne dzirdus.
 Nu otru vēstnieku sūtīja kēniņš

- 145 Ar cietu pavēli, lai nāca priekšā. —
 Vidvuts gulēja cietā miegā.
 Trešureiz nu pats ķēniņš nāca,
 Domāja svešnieku uz vietas nokaut.
 Vidvutam piegājis, varmāka kļiedza :
- 150 „Nu, vai novaktēj' manas trīs meitas?“
 Mierīgi piecēlies, atteica Vidvuts :
 „Tavas trīs meitiņas novaktēju.“
 Nepacietīgi prasīja ķēniņš.
 „Nu tad pasaki, kur viņas bija?“
- 155 Mierīgi piecēlies, atteica Vidvuts :
 „Bij kādā graznā dimanta namā.
 „Tur bija trīs kungi ragaiņām galvām,
 „Ar tiem deija, leca visu cauru nakti.“
 Nepacietīgi prasīja ķēniņš :
- 160 „Vai tu man nevari to namu rādīt?“
 Pie liela akmeņa aizveda Vidvuts.
 Un kad novēla akmeni lielo,
 Bij zemes iekšā liela grazna istaba,
 Istabas vidū iedurta runga.
- 165 Nu savas meitiņas tirāja ķēniņš,
 Prasīja, kur viņas bijušas nakti?
 Bet viņas, kur būt bijušas, liedzās.
 Vidvuts rādīja dzeramos traukus —
 Ķēniņš pazina par meitu mantu.
- 170 Nu vairs nespēja meitiņas liegties,
 Un tās izteica taisnību tēvam.
 Bet nu varmāka sūtīja tūliņ
 Niedrišu Vidvutu iet uz Roju,
 Sūtīja, Niedrišu Vidvutam teikdams :
- 175 „Tur Rojas atvarā gul naudas šķirsts,
 „Noeji, pārnesi to manim mājās.“
 Sacīja Vidvutam varmāka ķēniņš ;
 Bet šo šķirstiņu atvara dzelmē
 Sargāja briesmonis, trijgalvis pūķis.

- 180 Niedrīšu Vidvuts gāja uz Roju,
 Sakampa pa vidu trijgalvi, pūķi,
 Un viņu iebāza lielā maisā;
 Nu naudas šķirstiņu uzcēlā augšā,
 Nonesā ķēniņam ar visu pūķi.
- 185 Tikko pusdienu pabeidza ķēniņš,
 Kad ar nešlavu ienāca Vidvuts,
 Nosvieda zemē šķirstiņu naudas,
 Izlaida ārā no maisa pūķi
 Un pats aizgāja nu savu ceļu —
- 190 Nu burvju ķēniņš atlaida viņu.
 Kad bija Vidvuts gabalu gājis
 No burvju ķēniņa, no viņa meitām,
 Te viņa celiņš sudrabots tapa:
 Celiņā akmeņu, oliņu vietā
- 195 Sudraba gabali mētājās apkārt.
 Vidvuts izsauca: „Ak, kas par laimi!“
 Un jav gribēja sudrabu uzcelt, —
 Te viņam vecā vīriņa vārdi
 Par trim laimēm ienāca prātā,
- 200 Un viņš atstāja sudrabu gulam,
 Jebšu gan acis pēc viņa kāroja.
 Kad bija Vidvuts gabalu gājis
 No burvju ķēniņa un tā meitām,
 Te viņa celiņš palika zeltīts;
- 205 Celiņā akmeņu, oliņu vietā
 Nu zelta gabali mētājās apkārt.
 Jebšu gan acis pēc viņa kāroja
 Un roku pirksti pēc viņa dega, —
 Kā pār sudrabu, tā pār zeltu
- 210 Vidvuts staigāja pa ceļu tālāk.
 Kad bija Vidvuts gabalu gājis
 No burvju ķēniņa un tā meitām,
 Te viņa ceļš no dimanta kļuva:
 Ceļā akmeņu, oliņu vietā.

- 215 Dimanta gabali mētājās apkārt.
 Jebšu gan acis pēc viņa kāroja,
 Roku pirksti pēc viņa dega
 Un arī sirds pēc dārguma pukstēja, —
 Kā pār sudrabu, kā pār zeltu,
- 220 Vidvuts arī pār dimantu gāja,
 Viriņa mācību turēdams prātā,
 Nevienu graudiņu nejēma rokā.
 Kad nu atpakaļ skatījās Vidvuts,
 Tad viņš redzēja no dienas vidiem
- 225 Melnus debešus mācāmies, nākām,
 Melna zirga izskatā ceļamies stāvus,
 Kuŗš kā vēja zirgs spraukšlodams, kŗākdams
 Œurp skrēja, briesmīgi gāzdamies lejā.
 Tūdaliņ it visu apburto valsti
- 230 Gāzdamies pārplūda ūdeņa plūdi.
 Tālāku, vienumēr tālāku plūda
 Mākoņu ūdenis Vidvutam pakaļ,
 Te viņš iegrūda sērmoksli zemē,
 Uzsaukdams ūdenim : „Še tavas malas!“
- 235 Un redzi, ūdenis negāja tālāk.
 Bet tur palika Dievs laists ezars,
 Ko par Tasmares ezaru sauca.
 No zemē iedurtas sērmokšļa rungas
 Izauga deviņu Œuburu koks,
- 240 Kur pēc dieviņiem likumu lika.
 Niedrišu Vidvuts staigāja tālāk,
 Staigāja graznīgi, dziedādams dziesmu:
 „Es dabūju baltu pupu
 „Daugaviņas maliņā.
- 245 „Teku Œurpu, tekur turpu,
 „Kur es viņu iedēstīš’?
 „Teku rožu dārziņai,
 „Tur es viņu iedēstīj’.
 „Ta bij manim izauguse

- 250 „Līdz pašāmi debesīm.
 „Es uzkāpu debesīse
 „Pa pupiņas lapiņām;
 „Ieraudzīju Dieva dēlu,
 „Kumeliņu seglojam.
- 255 „— Labrītiņ, Dieva dēli!
 „Kur jums tēvs, māmuliņ?
 „— Tēvs ar māti jūrmaļei,
 „Es paliku šai zemē,
 „Es paliku šai zemēi
- 260 „„Zobentiņu kaldināt.
 „Es pakalu zobentiņu
 „No bitītes dzenoliņ’;
 „Es sacirtu Jodu-māti
 „Deviņiemi gabaliem.
- 265 „Man apskrēja brūni svārki
 „Ar tām jodu asinīm.
 „— Es tev lūdzu, mīļā Laima,
 „Kur es viņus izmazgāš’?
 „— Dabū tādu ezariņu,
- 270 „Kur deviņas upes tek.
 „— Es tev lūdzu, mīļā Laima,
 „Kur es viņus izžāvēš’?
 „— Dabū tādu ozoliņu,
 „Kur deviņi žuburiņ’.
- 275 „— Es tev lūdzu, mīļā Laima,
 „Kur es viņus izrullēš’?
 „— Dabū tādu ruļļu koku,
 „Kur deviņi vilcējiņ’.
 „Es tev lūdzu, mīļā Laima,
- 280 „Kur es viņus paglabāš’?
 „— Dabū tādu šķirsta lādi,
 „Kur deviņas atslēdziņ’s.“
 Dziedāja Vidvuts gar jūru iedams.

DEVĪTAIS DZIEDAJUMS.

Zelta zivtiņa. Zemgales kuģis. Bangputis zemes dibenā. Jupja un Zemes-mātes meitiņas: Rasiņa un Liesmiņa. Bārenītes laime. Runātāji putni. Milza namā. Nieks. Zemgales zeltgaismas pili: Kaušanās ar ugunīgām raganām. Nieldrišu Vidvuts, stāstīdams savu glābēja darbu, top par akmeni.

Vidvuts zvējoja jūrmalē zivis,
Te viņam gadījās par lielu brīnumu
Izvilkot zelta zivtiņu malā.

Zelta zivtiņa Vidvutam lūdzās,

5 Lai viņu Vidvuts palaižot vaļam,
Tad viņa tam par atmaksu došot
No zivju ķēniņa dabūtas zāles,
Dabūtās zālītes ar tādu spēku,
Ka viņas baudījis tūdaliņ Vidvuts

10 Varēšot putnu valodu saprast.
Vidvuts palaida zivtiņu vaļam.
Ta viņam atnesa brīnišķas zāles.
Brīnišķās zālītes baudījis, Vidvuts
Staigāja jūrmalē savā vaļā.

15 Tur nu redzēja viņš kādu kuģi
Pa rāmu ūdeni piebraucam malā.
Kuģnieki Vidvutu uzjēma kuģī,
Aizbrauca projam pa plašu jūru.
Kad zelta zivtiņu, Bangputa mīluli,

20 Palaida Vidvuts atpakaļ jūrā,
Tūdaliņ norima dievieša dusmas,
Bangputis nostāja Vidvutu vājāt,
Aizgāja Zemes-mātes meitiņas lūkot,
Aiz jūras, dziļi, dziļi zemītes iekšā.

- 25 Zemītes dibenā ir tikpat jauki,
 Kā virs zemītes, upītes lauki;
 Tur spīd saulīte, zvaigznītes tāpat
 Ar jauku spožumu, kā virs zemes:
 Kad virs zemītes saulīte noiet,
- 30 Tad viņa apakš zemītes uzlec;
 Zvaigznītes, kas virs zemītes nozūd,
 Apakš zemītes mirdz no jauna;
 Kad virs zemītes dieniņa balta,
 Apakš zemītes naksniņa tumša.
- 35 Zemītes dibenā viss ira tāpat,
 Kā virs zemītes, tik miera labad
 Zemītes dibenā Pērkoņa nava,
 Kam ira rūkšanā mūžīga slava.
 Kopš pirmā pavasar' dieviņu ķildas,
- 40 Jupis', Pērkoņa vecākais brālis,
 Līdz citiem gāzts no sudraba kalna,
 Dziļi, dziļi, zemītes dibenā krita.
 Tur viņš dzīvoja ar Zemes-māti.
 Tiem divas meitiņas, Rasiņa, Liesmiņa,
- 45 Ikkura teicama pēc savas dabas:
 Ko karstā Liesmiņa aizdedzināja,
 To vēsā Rasiņa atdzisināj'.
 Dievdēli pie šīm meitiņām nāca,
 Ar viņām līgsnojās, deija mēnesnīcā.
- 50 Kad reizi Liesmiņa uguni kūra,
 Kas caur māsiņu, Rasiņu, gura,
 Te pie spulgaces Debesskalis nāca,
 No viņas mīlīgi uguni lūdzās.
 „Kur liksi uguni?“ vaicāja Liesmiņa,
- 55 Balsīte skanēja kā jauka dziesmiņa.
 Debesskalis sacīja drebošā balsī:
 „Jau esmu, māsiņa, palicis tizlis,
 „Nu man vēl jākaļ vectēvam zizlis.“
 Spridzīgi, dzirkstoši kā dzirkstelīte,

*) Indiešu Varuna — jūrās dievs.

- 60 Atteica Zemes-mātes sprēgana meita:
 „Ja tu man pie sava vesera, brālīt,
 „Apsolies, ka tādu milniņu kalsi,
 „Kas gan zibina, bet neiēt krustim;
 „Ja tu to apsolies, tad tevīm došu,
- 65 „Brālīti, uguni ar sirdi drošu.“
 Debesskalis solīja meitiņai visu,
 Un viņam Liesmiņa uguni deva.
 Ar' Radzes dēliņš nāca pie Liesmiņas,
 Gar viņu dīdījās it kā uz iesmiņas.
- 70 Bet arī Rasiņa, Liesmiņas māsa,
 Nebija vienumēr puķītēs viena,
 Ar' viņu dievdēlis atnāca lūkot. —
 Rasiņa meitiņa žibīgām acīm,
 Dzirdīja ikkuŗu slāpuŗu stādiņu,
- 75 Mīlīgi laistīja smaržīgās puķītes,
 Te pie zeltaines Bangputis nāca;
 Straujupes likumā meitiņu tvēra,
 Ar viņu lakstojās ziediņu laukā.
 Apkampis Rasiņu putošā bangā,
- 80 Norima pie savas līgavas krūtīm.
 Nu visi vējiņi nogula kokos,
 Nogula, norima spārniņus cilāt.
 Nu rima, nu rima, nu rima jūra,
 Norima jūriņa līdz dibenam,
- 85 Nu laba braukšana bij jūriņā.
 Kuģītis, uz kuŗa Vidvuts brauca,
 Laipnīgi uzņemts no kuģeniekiem,
 Bij pašas zvaigžņotas Zemgales kuģis;
 Uz viņa sēdēja ar pavadoniem
- 90 Zvaigžņotāj' zemītes ķēniņa dēls,
 Mežotnis, Zemgales mīlīgais valdnieks,
 Puŗkotu cepuri, brūniem svārkiem,
 Ar spoŗu zvaigznīti zobena galā.
 Tas brauca pa jūŗu ar līgaviņu,

- 95 Dodamies prom uz Zemgali mājās,
 Dodamies uz savu zeltgaismas pili.
 Daiļaja līgava bārene bija,
 Bij ar bārenes zeltziedu laimi.
- Māmiņa, mirdama, meitiņai teica :
- 100 „Man nu būs, mīļā meitiņa, jāmirst,
 „Un tevīm es varu maz mantas atstāt,
 „Bet jēle apkopj govsnīņu, raibuļu,
 „Ta tevīm palīdzēs grūtumā, bēdās.“
 Drīz arī nomira meitiņas māte.
- 105 Meitiņa palika bāriņa bērns,
 Palika sērdiene apakš bārgas,
 Negantas raganas valdības sloga.
 Ta dzina bāriņu ikdienas ganos,
 Dodama tai daudz vērppjama līdz.
- 110 Bārene ganos raudāja gauži,
 Zināja gan, kas sagaidīs mājās,
 Ka viņai sveša-māte netaupīs pliķus,
 Bārenes matiņus vazās, plūkās;
 Ar kāju pagaldā spers grūtdienīti,
- 115 Ja viņas vērppjamais nesavērpts būs.
 Bārene rūktās asarās dziedāja :
 „Saule tekā, tekādama,
 „Es paliku pavēnī,
 „Nava savas māmuliķes,
- 120 „Kas iecēla saulītē.
 „Tec, Saulīte, pagaid' mani,
 „Ko es tevīm pasacīš' : —
 „Aiznes manai māmuliņai
 „Dižus labus vakariņ's.
- 125 „Jau Saulīte zemu, zemu,
 „Man māmiņa tālu, tāl',
 „Teku, tekū, nepanāku,
 „Saucu, saucu, nesasauc“
 — Meitiņai pienāca tādās bēdās

- 130 Govsniņa, raibuļa, ziedaiņām kājiņām,
 Bārenei vaicāja, ko viņa raud?
 Meitiņa izteica tai savas bēdas.
 Ziedaiņu kājiņu govnsniņa sacīja:
 „Taī likstā, meitiņa, tev varu līdzēt,
- 135 „Bāz man vērpojamo kreisajā ausī,
 „Pa labu nāks smalks pavediens ārā.“
 Meitiņa darīja, kā viņu mācīja
 Govsniņa, raibuļa, ziedaiņām kājiņām,
 Un tā šķirīgi nobeidza darbu.
- 140 Kad nu bārene pārnāca mājās,
 Tad no brīnumiem un no dusmām
 Pamāte nezināj' kur jēle dēties.
 Bārenei pamāte otrā dienā
 Vēl vairāk vērptomā iedeva līdz,
- 145 Tomēr meitiņa patapa galā.
 Vēl vairāk iedeva trešajā dienā
 Un nu vēl sūtīja līdz savu meitu,
 Lai viņa noskatās, kā gremža var
 Tā ko padarīt, ko citi nevar.
- 150 Pamātes lētaudze sacīja ganos,
 Lai viņai bārene paieskā galvu.
 Ieskadam' galviņu, bārene dziedāja:
 „Migu, migu, vien' actiņa,
 „Līdz aizmīga otr' actiņ“.
- 155 Pamātes lutekle aizmīga ganos,
 Un nu bārene ar savu darbu
 Atkal gaitīgi patapa galā.
 Kad tā lutekle nenieka neredzēj',
 Un nu ar' bārene pārnāca mājās,
- 160 Tad no brīnumiem un no dusmām
 Pamāte nezināj', kur jēle dēties.
 Nu ta sūtīja ceturta dienā
 Bārenei otru lētaudzi līdz,
 Kam bija pakausi trešā mazā actiņa, —

- 165 Lai viņa noskatās, kā gremža var
 Tā ko padarīt, ko citi nevar.
 Pamātes lutekle sacīja ganos,
 Lai viņai bārene paieskā galvu.
 Ieskādam' galviņu, bārene dziedāja :
- 170 „Migu, migu, vien' actiņa,
 „Līdz aizmiga otr' actiņ'.“
 Gan arī iemiga šij lētaudzītei
 Tās divi actiņas cietā miegā
 Un nu ar' bārene ar savu darbu
- 175 Atkal gaitīgi patapa galā ;
 Bet meitas, lutekles, trešā actiņa
 Pakausī pa tam nomodā bija,
 Un viņa redzēja bārenes darbu.
 Kad to Trīsactiņ' stāstīja mātei,
- 180 Tad māte, ragana, luteklēm teica :
 „Ak tu izčibējs! jānokauj raibuļa!
 „Raibuļa ir viņas izpildītāja!“
 Kad nu vakarā bārene slauca
 Savu mīļu govnsniņu, sav' raibuļiņu, —
- 185 Ziedaiņu kājiņu raibuļa teica :
 „Rīt' mani nokaus, meitiņa mīļā,
 „Bet tevi negribu nelaimē atstāt,
 „Negribu atstāt bez cerībiņas.
 „Kad mani, meitiņa, rītdienu nokaus,
- 190 „Tad tu uzgriezi manu lielu zarnu,
 „Lielās zarniņas pašā galā
 „Ir divi dimanta spož' akmentiņi,
 „Tos pajem, iestādi pie māju vārtiem,
 „Tur tevīm izaugs bārenes laime.“
- 195 Bārene darīja, kā viņai mācīja
 Govnsniņa, raibuļa, ziedaiņām kājiņām, —
 Un tavu brīnumu! un tavu prieku!
 Trešajā dienīņā pie vārtiem redzēja
 Jo daiļu ābeli skaistiem augļiem

- 200 Un arī aku garšīga vīna.
Balta, balta mātes meita,
Vēl jo balta sērdienīte;
Vēl jo balti ābelītes ziedi,
Vēl jo balti ābelītes.
- 205 To pašu dieniņu atbrauca ciemā
Jo skaisti rati bērniem zirgiem,
Kam saules gaismiņa ēnoja galvas.
Braucēji, bāliņi, bij augstas kārtas,
Puškotām cepurēm, brūniem svārkiem;
- 210 Ar asu zobenu vārīņu vēra.
Skaistās ābeles zeltaugļus redzot,
Tūdaliņ prasīja tie zelta augļus.
Pamāte sūtīja nu savas meitas,
Lai zelta auglīšus pasniedza kungiem.
- 215 Līdz viņas piegāja pie ābelītes,
Ābele tūdaliņ pacēlās gaisos;
Piegāja pie akas tās vīnu smelt,
Aciņa tūdaliņ nozuda zemē.
Viens no braucējiem sacīja otram:
- 220 „Man māte nelika projam iet,
„Līdz citu pārvedu māsiņas vietā,
„Še nava neviena māsiņas vērtes.“
Nu bija jālaiž bārene ārā
No krāsns, kur viņa iebāsta bija.
- 223 „Ai, smuka meitiņa, gludena galviņa,
„Pate gul krāsni, galviņa ārā.
„Tautiņas pie durvīm, ptrr! kumeliņi! —
„Māmiņa, māmiņa, kur mani svārki? —
„Meitiņa, meitiņa, krāsns dibenā.“
- 230 Meitiņa, bārene, uzposās koši,
Kā puķe rozīte, kā magonīte,
Piegāja žibīgi pie ābelītes,
Kā pie savas mīļas māmuļītes,
Norāva ābelei skaistos augļus;

- 235 Piesmēla kausiņu ar saldu vīnu, —
 Āboļus, kausiņu pasniedza kungiem,
 Pasniedza, nosarka kā magonīte.
 Meitiņu, bāreni, iejēma kungi
 Pie sevis, ratos, aizbrauca projam ;
- 240 Ābele, vīnaka tecēja pakaļ.
 Kodaļas sprēslīte pa namu deija,
 Tautiņas aizveda vērpējiņu.
 Kundziņi, kas veda bāreni projam,
 Bija pats Zemgales ķēniņa dēls,
- 245 Mīlīgais Mežotnis, — un viņa biedri ;
 Tie paši arīdzan tagadiņ brauca
 Pa plašu jūru Zemgales kuģī,
 Vezdami Niedrīšu Vidvutu līdz.
 Otrajā dienīnā ligojot jūrā,
- 250 Uzmetās uz kuģa liels putns, kliegdam :
 „Vai Dieviņ ! vai Dieviņ ! kad pāries mājās
 „Un pirmo naksniņu jauni ļaudis gulēs,
 „Tad nāks ragana ar trīm galvām,
 „Nomaitās gulīšu jauno pāri.
- 255 „Kas to tagadiņ dzird un izteic,
 „Tas līdz ceļiem par akmeni paliks !“ —
 Ta putna valodu prata tik Vidvuts. —
 Pēc kāda laiciņa uz kuģa metās
 Tik liels putnis, ka it viss kuģis
- 260 Noticēj' un putnis kliegdam kiedza :
 „Vai Dieviņ ! vai Dieviņ ! kad pāries mājās,
 „Kas ved bāreni par līgaviņu,
 „Skries zaķis pa dārzu to pašu dienu,
 „Tas būs vedēja jaunākais brālis ;
- 265 „Tēvs viņu nošaus, savu paša dēlu !
 „Bet kas to tagadiņ dzird un izteic,
 „Tas līdz pusei par akmeni paliks !“
 Neilgi pēc tam atskrēja atkal
 Ļoti liels putnis, uz kuģa sēdās,

- 270 Tā kā viss kuģītis tik neapgāzās.
 Un tas lielā kliegšanā kļiedza :
 „Vai Dieviņ! vai Dieviņ! kad pāries mājās,
 „Kas ved bāreni par līgaviņu,
 „Un otru naksniņu ar viņu gulēs,
 275 „Tad nāks ragana deviņām galvām,
 „Nomaitās gulīšus jaunos ļaudis.
 „Bet kas to tagadiņ dzird un izteic,
 „Tas tad viscaur par akmeni paliks!“
 Lielie putni kliegdami kļiedza,
 280 Kuģītim līgojot rāmajā jūrā.
 Kad labi kuģītis uz priekšu gājis
 Gludenā jūrā un ceļa vējā,
 Pēdīgi uzskrēja uz kādu sekli,
 Kur viņa tuvumā bij kāda kalva,
 285 Te nu tad Mežotnis uz saviem biedriem
 Un uz Niedrišu Vidvutu teica :
 „Izkāpsim tagadiņ drusciņ malā,
 „Skatīties, kas jele ta par kalvu,
 „Kas par ļautiņiem uz viņas dzīvo.“
 290 Un viņi tūdaliņ izkāpa malā —
 Mežotnis, Vidvuts, vēl citi vīri.
 Tie nu pa kalviņu gāja, gāja, gāja,
 Līdz viņi nogāja līdz kādam namam,
 Un viņi iegāja namā iekšā.
 295 Bet tavu brīnumu! nams bija tukšs!
 Pa namu iedami cits citam teica :
 „Brīnums! neredzi še it nevienu,
 „Kas lai jel sajemtu mūs' labu dienu.“
 Te viņi izdzirda kņākšanu ārā —
 300 Tūdaliņ milzenis iesvampa iekšā.
 Briesmīgi noaudzis neprudels bija,
 Tiešām no Ķentes dzimuma cēlies, —
 Tāds pats varmāka, tāds pats svampa,
 Kāds bija tūlīgais milzenis Ķente,

- 305 Kas reiz atjēma ganiņam lopus;
 Bet tad drīzumā dabūja galu,
 Akmeņiem zviežoties lopiņu labad
 Ar mazo Vidvutu, raženo puiku.
 Tik daudz briesmīgāks bija šis tēviņš,
- 310 Lielākais nesankis, cilvēku rījējs.
 Līdz tas kuģniekus dabūja redzēt,
 Tūdaliņ tas vienu nogrāba rokā,
 Saspieda knislītim līdzīgu viņu
 Un tad, ak, drīzāki rīja, kā ēda.
- 315 Kuģnieki, bāliņi, nobījās gauži,
 Cits viņi trīcēja kā apšu lapa,
 Bīdamies no tāda nesankša kapa.
 Kad bija milzenis apēdis vīru,
 Tad tas nolikās uz sliegšņa gulēt,
- 320 Lai tā pats bija par nama durvīm,
 Kuģniekus glabāja priekš cita mielasta.
 Svalacis tūdaliņ aizmīga cieti,
 Gulēja, krāca, kā vētras mežs,
 Kā jūra sacelta ziemeļa vējā.
- 325 Bāliņiem tagadiņ bij lielas bēdas,
 Drīz viņiem draudēja paredzams gals.
 Cits citam bailīgi sacīja viņi:
 „Bāliņi, ko lai jel tagadiņ daram?
 „Kā lai no briesmām istopam ārā?“
- 330 Tie tagad pa namu gāja, gāja, gāja,
 Skatījās, meklēja caurumu, logu,
 Kur no cietuma izlaustos ārā;
 Bet neģi lodziņa, nedz kāda cauruma
 Nebija nekur milzeņa namā.
- 335 Vienīgi atrada tik durvju caurumu,
 Bet tur milzenis gulēja priekšā
 Un kā tupesis pildīja lūku.
 Kuģnieki pa namu gāja, gāja, gāja,
 Domāja, domāja, kā taptu ārā?

- 340 Te viņi piepeši kādā kaktā
 Uzgāja lielu, lielu, milzīgu cirvi.
 Biedriņi raudzīja cits pakaļ citam,
 Pacilāt lielo, milzīgo cirvi,
 Bet tik kustināt paspēja cirvi.
- 345 Nu milzu cirvim piegāja Vidvuts,
 Piegāja, sacīja sakamu vārdu:
 „Bāliņi, ko nu jel veltīgi trīcat?
 „Lūdzat Dieviņu, lai tas man palīdz! —
 „Ja es šo cirvi varēšu pacelt,
- 350 „Tad mums visiem palīdzēts būs;
 „Bet ja nespēšu es viņu pacelt,
 „Palīdzēts nebūs tad it nevienam.“
 Sacīja; minēja burvības vārdus:
 „Šamdari, Čamdari, Kodari, Todari,
- 355 „Mirsti, nesprāgsti, peķojies, aizrījies,
 „Novārgsti — drips!“ Ķirvi pacēla Vidvuts,
 Gulošam milzenim pa kaklu svēla, —
 Milzenim no pleciem nokrita galva.
 Bet tavu brīnumu! nerima galva:
- 360 Krizdama, lekdama, skriedama dikti,
 Rūkdama, kaukdama ritēja mežā.
 Milzeņa rumpis cilājās, vēlās,
 Ķarstīja rokām pēc kuģniekiem,
 Bet līdz pakļuva nu vaļam durvis,
- 365 Tūdaliņ kuģnieki izmuka ārā,
 It neviens nedabūts no milza rokā.
 Teciņus aizskrēja pie kuģa jūrā,
 Pie kuģa jūriņā, ielēca kuģī.
 Bet kas notika caur cirsto galvu,
- 370 Kas dikti kliegdamā uz mežu vēlās? —
 Ka visa zemīte rībēja, dimdēja,
 Nu liels milzu bars pa salu skrēja,
 Kā vētra, viesulis, ūdenī gāzās,
 Gabalu jūrā ieskrēja iekšā

- 375 Un cēla, sacēla negantus vilņus;
 Bet tie nu kuģīti ierāva jūrā,
 Ierāva jūriņā ar bāleliņiem;
 Milzeņi nespēja kuģīti sasniegt, —
 Kuģītis ligoja jau ceļa vējā,
- 380 Ligoja, vizēja zilajā valkā,
 Gludenā ūdenī tālāku skrēja.
 Bangputis tagadiņ nebija jūrā,
 Tas ar žibīgu actiņu meitu,
 Ar mīlo Rasiņu straujupes līcī
- 385 Nu deija, lakstoja, līgsmītē bija.
 Kamēr Mežotnis nokāpis salā
 Līdz citiem iekļuva milzīgās briesmās,
 Tamēr bārene atstāta kuģī
 Ieklupa bīstamas viltības valgos.
- 390 Protamies, Nieks, Nieces miesīgais brālis,
 Kuŗš pēc meitiņām vareni dzenas,
 Dziedāja viltīgu dziesmiņu jūrā:
 „Jauns puika būdams, kur likšu sieviņu?
 „Taisīšu laiviņu straujupes malā,
- 395 „Laidīšu sieviņu svešajā zemē.
 „Kukoja dzeguze, dzied lakstīgala,
 „Raud mana sieviņa svešajā zemē.
 „Neraudi tik gauži, nepūt tik grūti,
 „Šo gadu, vai citu es ar' tur būšu.
- 400 „Zēni jau vaicāja, kam šī meitiņa? —
 „Tā ira bārene dzeltaniem matiem,
 „Dzeltaniem matiņiem, sārtajiem vaigiem.“
 Dziedāja Nieks tādu viltīgu dziesmu,
 Vilināj' bāreni ūdeņa briesmās.
- 405 It kā dzirdēja mīlākā balsi,
 Nākamu no jūras dziļākās dzelmes,
 Kašu tā mīlīgi dziļumā sauktu,
 Lai turp meitiņa nosteigties trauktu.
 Pārāki salda skumjība zagās

- 410 Meitiņas sirsniņā, klausoties dziesmai.
 Un pie ābeles pieķērās viņa
 Kā pie Laimiņas, kā māmuliņas,
 Nobira ābelei rozaiņi ziediņi,
 Nobira meitiņai gaužas asariņas.
- 415 Gan Nieks bāreni ūdenī rāva,
 Bet viņu sargāja Laimiņa baltā.
 Tā Nieka ļaunu dienu dibenā grūda,
 Kur viņu turēja Jūras-mātes kalpones.
 Pēdīgi Mežotnis un viņa biedri
- 420 No milza, nesankā, glābušies kalvā,
 Atskrēja skriešus, ielēca kuģī,
 Ielēca, aizbrauca laimīgi projām,
 Vezdami bāreni tautieša sētā,
 Tautieša sētiņā, Zemgales pili, —
- 425 Ābele, vīnaka tecēja pakal.
 Bangputis nebija tagadiņ jūrā,
 Tas ar Rasiņu straujupes līcī
 Lēca, deija, lakstoja, līgsmitē bija.
 Nu rima, nu rima, nu rima jūra,
- 430 Norima jūriņa līdz dibenam,
 Nu laba braukšana Zemgalē bija,
 Zemgalē, zvaigžņotāju zemītē mīļā.
 Un pēc ilgākas braukšanas jūrā
 Kuģnieki iebrauca Zemgales ostā,
- 435 Zemgales ostiņā, zvaigžņotāj' zemē.
 Priecīgi jūriņas braucēji devās
 Prom uz ķēniņa zeltgaismas pili;
 Ābele, vīnaka tecēja pakal,
 Pie skaistas pils vārtiem palika stāvam.
- 440 Jūriņas braucējiem uz priekšu ejot,
 Pašulaik pa dārzu zaķītis skrēja.
 Ķēniņš vareni medības kāriģis,
 Ķeŗ bultu, stopiņu, grib zaķi šaut.
 Nu stājas jautrais Vidvuts starpā,

- 445 Lūgdamies kļiedza, lai jele nešauj,
 Tas esot tak paša ķēniņa dēls.
 Ak sūru dieniņu! tāi pašā brīdī
 Vidvutam top par akmeni kājas.
 Bet nu bij kāzas Zemgales pili,
- 450 Zemgales tautiņas valdnieka dēls
 Pajēma bāreni par līgaviņu,
 Zeltgaismā ābeles auglišus ēda
 Dzerdami no akas garšīga vīna.
 Bāliņi līgs mīgi teikdami teica :
- 455 „Paldies, vedekla, par gabaliņu,
 „Guli pate vesela pie mana bāliņa!“
 Mežotnis, mīlīgais, sacīja, teikdams :
 „Kūlēji kult, mālēji malt,
 „Es pats gulēt pie līgaviņas.“
- 460 Sacīja, aizveda līgavu gulēt.
 Pirmajā naksniņā jaunajam pārim
 Guļamā kambarī ieejot gulēt,
 Iegāja neredzēts arīdzan Vidvuts
 Pārīša guļamā kambarī iekšā.
- 465 Kad abi jaunie apgulās, iemīga,
 Tad nāca pa logu ugunīga liesma,
 Ar trim pūķa ugunīgām galvām.
 Vidvuts sakampa tērauda zobenu,
 Sirdīgi nocirta visas trīs galvas
- 470 Tā, kā tik ugunis nožibēj' vien.
 Rītā nu bija brīnumi pili,
 Atrodot viscauri asinīs kambari
 Un taču nezīnot, kas bija noticis.
 Otrā naktī pajēma Vidvuts
- 475 Trīs visasākos ķēniņa zobenus, —
 Guļamā kambarī paslēpās atkal.
 Un pašu pusnakti redz lielu blāzmu,
 Dzirdēja savādu drūmīgu rūkšanu,
 Ka visai istabai trīcēja sienas.

- 480 Ragana pūķa deviņām galvām,
 Atplēstām, uguni splāvējām rīklēm,
 Pieskrēja pie loga, bāza galvas iekšā.
 Spēcīgi cērt ar zobenu Vidvuts,
 Un viena ugunīga galva nokrīt,
- 485 Uguni šķiezdama uz visām pusēm,
 Tā kā svilina Vidvutam matus.
 Pie otras, trešās pūķgalvas ciršanas
 Salūza jau divi ķēniņa zobeni, —
 Vidvuts domāja, ka tas pagalam.
- 490 Sagrāba trešo ķēniņa zobenu,
 Atvēza, nocirta trīs galvas atkal.
 Caur paša tērauda zobenu beidzot
 Kritušas bij visas deviņas galvas.
 Rītā bij liela izmeklēšana,
- 495 Kas bijis jaunļaužu kambarī iekšā,
 Strādājis tur tādu asinaiņu darbu?
 Pienāca, ka to darījis Vidvuts, —
 Asinis atrada uz viņa drēbēm.
 Vidvuts arīdzan neliedzās stāstīt,
- 500 Kā bija noticis viss pa kārtai;
 Bet arī piebilda, ka visu stāstot
 Tas par akmeni tūdaliņ tikšot;
 Tomēr ir visa ķēniņa saime,
 Kam sava valdnieka dzīvība rūpa,
- 505 Tiepās, ka bija jāizteic viss,
 Citādi gribēja Vidvutu nokaut.
 Vienīgi bārene, Mežotņa līgava,
 Kaulējās, lai jele nestāsta Vidvuts,
 Tas taču Mežotni un viņu pašu
- 510 No nāves izglābis briesmību naktīs.
 Bet viņas kliegšana līdzēja maz,
 Niedrīšu Vidvuts iesāka stāstīt,
 Tamlīdzīgi ar' par akmeni palikt.
 Viņš nu stāstīja galu no gala,

- 515 Ko bija uz kuģa runāj'ši putni
 Un kā tas, netaupot savu paša dzīvību,
 Bij glābis, izglābis jauno pāri.
 Nu gan ar' ķēniņš un visa saime
 Sacīja, lai tas vairs nestāsta tālāk —
- 520 Bij jav par akmeni līdz kaklam ticis; —
 Bet visu līdz galam izteica Vidvuts
 Un par akmeni gar zemi krita
 Ķēniņa saimei priekš pašām kājām.
 Nu lielas vaimanas bij visā pili.
- 525 It visus pārjēma dziļākais žēlums,
 Daudz dienu sēroja gaužākās sērās.
 Vienīgi ķēniņa pavadons, Kurmis,
 Nebija noskumis Vidvuta labad.
 Tas bija manījis, ka pate Skaistīte,
- 530 Zemgales ķēniņa vienīgā meitiņa,
 Kas par Vidvutu pārāki raudāja,
 Svešajam jauneklīm patika ļoti,
 Ka viņu ieraugot tas tīri ģība.
 Zemgales Skaistīte bij skaista meitiņa,
- 535 Pēc viņas tīkoja arī pats Kurmis.
 Akmeni, par kuŗu palika Vidvuts,
 Nolika dārzā jaukā vietā —
 Sudraba avota tuvumīnā.
 Ap viņu izauga dievkoki, puķes,
- 540 Kur nāca meitiņas vaiņagus darīt; —
 Divi stalti ozoli pavēni deva,
 Lai viņu negrauza saulītes stari.

DESMITAIS DZIEDĀJUMS.

Mežotņa, Zemgales jaunā ķēniņa, divi dēli. Jaunā ķēniņa sapnis. Dēlu ziedošana. Niedrišu Vidvuts top atkal dzīvs. Sērpils ķēniņa meitas, Zvaigznītes, liktenis. Skaistītes jaunības gadi. Tās sapnis. Koklētājs — putniņš. Skaistīte pazūd piemiņas svētkos. Sērošana. Niedrišu Vidvuts iziet ar biedriem viņu meklēt.

Pēc kāda gadiņa dzemdēja bārene,
Mīlīgā Mežotņa līgava, dvīņus.
Abi divi žibīgi puisēni bija,
Kam lika Mūsi un Mēmeli vārdā.

- 5 Tie auga, staltījās tēvam, mātei
Par acu raugu, par lielu prieku.
Puisēni sasniedza jau piektu gadu.
Bet nekad viņu vecāki nerima
Ikkuru gadiņu nelaimes dienā,
10 Kad viņu dzīvības glābēju pārvērta,
Pie viņa akmeņa tēla, dārzā,
Nosvinēt dižanus piemiņas svētkus.

- Kad nu šī dieniņa tuvojās atkal,
Kad jav uz svētkiem taisījās pilī, —
15 Gadījās, ka no vietas trīs naktis
Priekš svētku dieniņas jaunais ķēniņš
Redzēja savu glābēju sapnī,
Kurš ikreiz ar viņu runāja tā :

- „Jā uz mana tēla tu savus dēlus
20 „Nokausi, tad es palikšu dzīvs.“

Svinamas dieniņas rītā ķēniņš
Izteica sapni visiem viesiem.
Kaut gan sapnī sacītais nodoms
Kā nazis gāja caur vecāku sirdi.

- 25 Tomēr, atminot glābēja nopelnu,
 Vecāki, — viesi pēc ilgas spriešanas,
 Pēc ilgas spriešanas, pēc daudz raudām,
 Pēc daudz raudām, pēc asariņām,
 Ko lēja māmiņa par saviem bērniem,
- 30 Vecāki — viesi vienojās beidzot,
 Ka pašam tēvam — jānokauj dēli!
 Drīz tas viss ar izdarīts tapa.
 Dieviņu piesaucis grūtā brīdī,
 Gan vai desmitu reiz tēvs cēla
- 35 Uz augšu zobenu, nolaida atkal,
 Tomēr pēdīgi, aizvēris acis,
 Zobenu uzlaida — uz dēlu galvām!
 No rumpja novēlās kā pogas galvas.
 Bēdīgais tēvs pie citiem aizgāja,
- 40 Gaidīdams, kas nu tālāku notiks,
 Te, redzi, akmenis un bērnu miesiņas
 Iztecēj' par lielu varenu upi,
 Ar divi ietekām, Mēmeli, Mūsi,
 Ko nu par Lielupi ļautiņi sauca.
- 45 Un nu pēc pusdienas ap trešu brīdī
 Iegāja stalts kungs ar divi zēniem,
 Visi zelta drēbēs, dimanta rotās.
 Tie bija jaunā ķēniņa pāra
 Dzīvības glābējs un abi dēli.
- 50 Nu tapa svinēti lieliski svētki;
 Jaunajam glābējam solīja ķēniņš
 Pusi no savas Zemgales valsts,
 Domāja dot arī par līgaviņu
 Daiļo Skaistīti, savu paša māsu.
- 55 Bet tavu brīnumu un tavu bēdu! —
 Zemgaļa tēva, Zvaigznītes mātes
 Vienīgā meitiņa, Skaistīte daiļā,
 Nozuda šinīs piemiņas svētkos.
 Augšgalē, Sērpilī dzīvoja ķēniņš,

- 60 Tam bija daiļa laulāta draudzene
 Ar spoži spīdošu zvaigznīti pierē;
 Diemžēl nomira skaistā sieva.
 Bet šim ķēniņam meitiņa bija
 Tikpat skaista, kā viņas māte.
- 65 Ķēniņš braukāja tālu, tuvu apkārt,
 Priekš sevis citu sieviņu meklēt;
 Bet tik skaistu meklēja velti,
 Kā viņa pirmā sieviņa bija,
 Tamlabad tagadiņ domāja ķēniņš,
- 70 Savu paša miesīgu meitiņu precēt;
 Bet viņu meitiņai netika jemt.
 Kad nu meitiņa nespēja panākt,
 Lai tēvs laistos no viņas nost,
 Tad viņa uzdeva, lai viņai nopērk:
- 75 Utādu kažoku, sudraba svārkus,
 Dimanta gredzenu un zelta kurpes. —
 Ķēniņš iedeva tai šīs lietas.
 Sērpilī bij kāda veca, veca sieviņa,
 Tai nu vakaru priekš tām kāzām
- 80 Ķēniņa meitiņa padomu lūdza,
 Ko jele, nabadzīt, lai nu darot?
 Vecā sieviņa ieteica, teikdama
 Ķēniņa meitiņai, aizbēgt projām.
 Un tā meitiņa aizbēga nakti.
- 85 Sava bēda nabagam, sava bagātam.
 No rīta meitiņu meklēja ķēniņš,
 Bet tas meklēja meitiņu velti,
 Prasīdams prasīja visai saimei:
 „Neredzēj’, neredzēj’ man’ ligaviņu?”
- 90 Bet neviens viņu nebija redzēj’s.
 Un to naksniņu bēgdama projām,
 Nonāca meitiņa pie kāda plostā,
 Ar kuŗu gribēja celties pāri;
 Bet viņu plostnieks negribēj’ pārceļt,

- 95 Sacīdams meitiņai draudošu balsi :
 „Ja tu man neapsoli, ka mani jemsi,
 „Tad tevi metīšu ūdenī tūliņ.“
 Bet arī šo viņa negribēj' jemt,
 Un tas nosvieda to no plostas,
- 100 Bet viņa izleca ūdeņa malā.
 Nu gāja meitiņa vienumēr tālāk,
 Nezinot pate, kurp viņa gāja ;
 Nu viņa pie liela akmeņa nāca
 Un tā, nabadzīt, pūzdamās teica :
- 105 „Dieviņi mīlo, kaut jele šeitān
 „Man kādas durvtiņas atdarītos!“
 Un, patiesi, durvtiņas vērās,
 Ielaida to mazā istabiņā.
 Viss, kā meitiņa vēlējās, bija.
- 110 No rīta meitiņa, cēlusēs augšām,
 Utādu kažoku vilkuse, aizgāja,
 Istabā pameta košās drēbes.
 Un viss atkal akmenis vien bij,
 Kā pa priekšu akmenis bijis.
- 115 Meitiņa aizgāja kādās mājās, —
 Tur par cūkgani pajēma viņu.
 Kad nu saimnieki būdami cieti,
 Nedeva tai neģi ēst, nedz drēbes,
 Tā no saimniekiem aizgāja projām,
- 120 Aizgāja mežā odziņas lasīt.
 Tur viņa satika vecu, vecu vīriņu,
 Tas viņai prasīja, kurp viņa iet.
 Tā viņam izteica visu savu likteni :
 Ka viņa esot nabaga meitene,
- 125 Ko pašas tēvs esot gribējis precēt ;
 No tā bēgdama, nākuse viņa
 Tad kādu cietu saimnieku mājās.
 Kad tai saimniece neesot devuse
 Pat neģi ēdienu, nedz arī drēbes,

- 130 Tā no saimniekiem gājuse projām,
 Nākuse mežā, odziņas lasīt
 Un jele tā savu pārtiku raudzīt.
 Vecais vīriņš meitiņai teica,
 Kā arī tas tāds nabadziņš esot,
- 135 Un tas iedeva nabaga meitai
 Vienu baltu nūjiņu un vienu riekstu.
 Kad ar balto nūjiņu piesita,
 Tūdaliņ gadījās viss, ko vēlās,
 Un, kad riekstiņu atvēra vaļām,
- 140 Tad tur atrada trejādus svārkus:
 Vieni bij zvaigžņu, mēneša otri
 Un paši trešie saulītes svārki.
 Pēc tam nozuda vecais vīriņš.
 Kad nu meitiņai pienāca vakars,
- 145 Utādu kažokā tinusēs, viņa
 Ielīda kādā lielā kokā,
 Kur viņa gribēja pārgulēt nakti.
 „Spīd gaiši, Mēnestiņ, caur glāza logu,
 „Ne man skaliņu, ne plēsējiņa!“
- 150 Nopūtās meitiņa, likdamās gulēt, —
 Te divi ķēniņi pienāca klāt,
 Kas patlaban medīja mežā.
 Viens bija uz tām pēdām gatavs,
 Meiteni utādu kažokā šaut;
- 155 Bet otris neļāva un viņam teica;
 „Nešausim, dabūsim to dzīvu rokā.“
 Nu arī meitene lūgdama lūdzās,
 Lai viņu nešauj, tā esot cilvēks.
 Ķēniņš tas, kuŗš negribēj' šaut,
- 160 Vaicāja, ko viņa meklējot mežā.
 Tā viņam atteica: „Pārtiku meklēju.“
 Viņš tai sacīja: „Nāc pie manis,
 „Nāc pie manis par nama meitu.“
 Un viņa aizgāja par nama meitu.

- 165 Kēniņš, kas viņu pajēma līdzā,
 Kam par nammeitu palika viņa,
 Bija pats Zemgales tautiņas valdnieks,
 Un viņam piederēj' jo liela valsts.
 Varens sargs, labs, mīlīgs gādnieks
- 170 Tas bija visai ļautiņu saimei;
 Rūpējās, tā, kā tēvs par bērniem,
 Par savu ļautiņu labklājību.
 Klausīga, ticīga bij viņa saime.
 Pēc kāda laiciņa Zemgales pilī,
- 175 Zeltgaismā, lielum lielas godības bija.
 Pats vēl puisis būdams, kēniņš
 Nolūkot gribēja savu sirds puķīti.
 Kad nu uz godu vakarā pilī
 Saplūda no malu malām viesi,
- 180 Tad nama meitiņa izgāja ārā,
 Novilka tur savu utādu kažoku
 Un sevim apvilka tos zvaigžņu svārkus;
 Nojēma drāniņu, ar kuŗu bija
 Tā sev uz pieres slēpuse zvaigzni,
- 185 Tad pie akmeņa piesita nūjiņu,
 Tūdaliņ gadījās aizjūgti rati.
 Meitiņa iesēda staltajos ratos,
 Aizbrauca uz pilī, zeltgaismu, godā.
 Par viņas skaistumu brīnījās visi,
- 190 Skaistuli sajēma laipnīgi, kēniņš,
 Ar viņu vien tik runāja, deija.
 Kad uz beigām godības gāja,
 Tad arī meitene aizbrauca projām,
 Kaut to vēl aizardēt gribēja kēniņš.
- 195 Braukuse prom līdz mežmalei, viņa
 Te pie akmeņa piesita nūjiņu,
 Tūdaliņ nozuda zirdziņi, rati.
 Tad viņa novilka tos zvaigžņu svārkus,
 Utādu kažoku apvilka atkal,

- 200 Pārsēja drāniņu pār zvaigzni pierē,
Aizgāja atkal atpakaļ namā.
Pēc kāda laiciņa atkal bija
Lielum lielas godības ķēniņa pili.
Meitene atkal izgāja ārā,
- 205 Apvilka šoreiz mēneša svārkus,
Atsedza spožo zvaigznīti pierē,
Piesita atkal akmenim nūjiņu,
Aizbrauca atkal uz pili godā.
Par viņas skaistumu brīnījās visi.
- 210 Ķēniņš laipnīgi uzjēma viņu,
Ar viņu vien tas runāja, deija.
Lai arī šoreiz raudzīja ķēniņš,
Kā vien tik prazdams, aizturēt viņu,
Tak viņa pret rītu aizbrauca projām.
- 215 Mežmalē akmenim piesita nūjiņu,
Zirdziņi, rati nozuda atkal.
Tad pate nogērba mēneša svārkus,
Pārsēja drāniņu pār zvaigzni pierē,
Apvilka utādu kažoku atkal,
- 220 Aizgāja atkal atpakaļ namā.
Pēc kāda laiciņa turēja ķēniņš
Nu jau trešās godības pili.
Kad nu vakarā saplūda viesi,
Meitene no nama aizgāja atkal
- 225 Mežmalē, apgērba sev saules svārkus,
Atsedza spožo zvaigznīti pierē,
Aizbrauca atkal uz pili godā.
Par viņas skaistumu brīnījās visi,
Ir veci ļautiņi nobrīnījās.
- 230 Jaunais ķēniņš uzjēma viņu
Vareni laipnīgi, vareni mīli,
Ar viņu vien tik runāja, deija;
Kad uz beigām godības gāja,
Negribēj' to nemaz aizlaist projām

- 235 Un tai jautāja un viņu taujāja,
 Ak, no kurienes jel viņa esot.
 Meitene atteica, ka viņa esot
 Tālu, tālu no bļodu plīšanas valsts,
 Valstiņa esot simt jūdžu tālu. —
- 240 Izmaņas meitiņa domāja namu,
 Kas bija simtiņu solīšu nost. —
 Jav gaišs rītiņš iesāka mesties,
 Vēl nemaz ķēniņš negribēj' laist
 Brīnuma skaisto meitiņu projām.
- 245 Meitiņa sacīja, ja viņa tagad
 Netikšot projām, tad viņu tēvs
 Nelaidīs citādi vairs nemaz godā.
 Beidzot aizbrauca meitiņa projām,
 Jebšu gan nu jau it lielā dienā.
- 250 Šo reizu tik liela steigšanās bija,
 Ka viņa nedabūj' novilkt svārkus,
 Bet tik uzvilka saulītes svārkciem
 Tā savu utādu kažoku virsū.
 Kad viņa nonāca namā, tūliņ
- 255 Ar lielu steigšanu vajadzēj' viņai
 Ķēniņa guļamā istabā iet,
 Ķēniņam tur acu ūdeni ienest.
 Utādu kažociņš noplīsis bija
 Tā, ka ķēniņš varēja manīt
- 260 Apakš kažoka kaut ko spīdam.
 Lai jele pilnīgi pārlicinātos,
 Tas lika tai pēc susekļa pakāpt,
 Kas aiz dziedriņa stāvēja aizbāzts.
 Līdz pēc susekļa pakāpa meita,
- 265 Tūdaliņ redzēja ķēniņš viņas
 Saulītes svārciņus, pazina viņu.
 Nu bija ķēniņam jāizteic viss.
 Kad viņa izteica, sacīja ķēniņš:
 „Kamdēļ tu mani tik ilgi krāpi?”

- 270 „Kamlabad tik ilgi novilcināji?
 „Kāpēc bij tevīm tik grūti strādāt?“
 Un viņu apjēma par līgaviņu
 Un savu sirsniņu Zvaigznīti sauca,
 Dzīvoja ar viņu laimīgi kopā.
- 275 Zemgales ķēniņam šī līgaviņa,
 Šī līgaviņa, Zvaigznīte mīlā,
 Bez divi dēliem, Mežotņa, Jaunuta,
 Dzemdēja tik vienu vienīgu meitiņu,
 Ko viņas skaistuma pēc sauca Skaistīti.
- 280 Vecāki šo savu lielāko rotu
 Mīlēja vareni, sargāja stipri,
 Kā Dēklas dāvātu dārgāko mantu;
 Māmiņa vadāja pa nama plānu,
 Lai vada brālīši līdz tautiņām.
- 285 Meitiņa jaunajam brālītim teica:
 „Brālīti, brālīti, es tava māsiņa!
 „Pērc man jostiņu, pērc vainadziņu!“
 To Kārta, Laimiņa kalniņā cēla,
 Lai arī Ļaundiena lejiņā stūma.
- 290 Skaistīte mīlēja lauciņus, mežus,
 Mīlēja putniņu jaukās dziesmiņas;
 Bet viņu reti palaida ārā:
 Prātīgais Zemgālis, rūpīgā Zvaigznīte
 Baidījās, ka viņu mīlotu meitiņu,
- 295 Ko Kārta, Laimiņa kalniņā cēla, —
 Pa āru, pa mežu staigājot apkārt,
 Kādreiz Ļaundiena nestumtu lejā.
 Tik viņu rožu dārziņā laida,
 Kur viņa kā roze, kā magonīte
- 300 Savas mīlās puķītes dēstīja, laistīja,
 Brītiņiem klausījās putniņu dziesmās.
 Audz jele, rozīte, aiz dadžu krūma,
 Lai tevi nepūta ziemeļa vēji!
 Audz jele, māsiņa, aiz bāleliņiem,

- 305 Lai tevi neredzēj' sīvajās tautas!
 Tā viņa izauga par skaistu meitiņu,
 Un viņas daiļumiņš pievilka katru.
 Sevišķi bāliņu pavadons, Kurmis,
 Kalniņu kāpējs, krūmiņu kodējs,
- 310 Iesila caur šīs meitiņas skaistumu.
 Tas dažu reiziņu dārziņā gāja,
 Taisīja Skaistītei puķīšu dobes:
 „Minami, minami, Skaistīte, pēdas,
 „Lai nīka nātres, lai auga mauriņš,“ —
- 315 Sacīja, raudzīja zeltenei patikt;
 Bet pate Skaistīte tumšajam Kurmim
 Maz vien uzmeta skaistās actiņas;
 Meitiņa pie sevis domāja, teica:
 „Sukāju galviņu, nepinu matiņus,
- 320 „Redzēju netikli lūkojām.“
 Dēstīja puķītes, dziedāja dziesmiņu:
 „Ko jauna būdama es nedarīju!
 „Stādīju rozītes augstā kalnā.
 „Par godu aizgāju rozīšu raudzīt.
- 325 „Jav manas rozītes pār silu zied.
 „Nopinu sīkrožu vainadziņu,
 „Tecēju ozolu baznīciņā.“
 Bet kad redzēja tautieti Vidvutu
 Tā kādu dieniņu zeltgaismas pilī,
- 330 Kur bija bāliņam līgavu vedot,
 Bāliņam, Mežotnim, atbraucis līdz, —
 Tūdaliņ nosarka tā kā rozīte;
 Sirds tai drebēja kā apšu lapiņa,
 Kad tas skatījās tai ilgi acīs.
- 335 Niedrīšu Vidvuts pēc viņas ģiba,
 Domāja domiņu savā prātā:
 „Kur es redzēju kreļļotu meitu? —
 „Zeltgaismas pilī uz augsta kalna.“
 Tad, ak, palika tas par akmeni,

- 340 Meitiņas cerības ziediņi vīta.
 Daudz viņa raudāja par tādu likteni,
 Pārvērstu tautieti glabāja sirdi,
 Laistīja puķītes nu asariņām,
 Nu asariņām dziesmiņu dziedot:
- 345 „Uzauga ieviņa upītes malā,
 „Ne īsti kalnā, ne lejiņā.
 „Ik smēlu ūdeni, ik aplaistīju;
 „Jo labi laistīju, jo kupla auga;
 „Jo kupla auga, jo zaļas lapas;
- 350 „Jo zaļas lapas, jo balti ziedi;
 „Jo balti ziedi, jo melnas ogas;
 „Jo melnas ogas, jo tautas jāja;
 „Jo tautas jāja, jo brālis liedza:
 „Redz, redz, māsiņa, vai es neteicu?
- 355 „Kam augi mīlīga bāliņu zemē? —
 „Es tev sen teicu, kam daiļi staigā,
 „Ikdienas balts kreklis, smuks rinduciņis,
 „Gludena galviņa, zīļu vainadziņis,
 „Rakstītas zeķītes, kurpītes kājās.
- 360 „Paldies bāliņam par liegumiņu!
 „Klausīšu māmiņu pātecēdama,
 „Locīšu pūriņu parakstīdama.“
 Dziedāja vienātnē sīkrožu dārzā.
 Lielaju piemiņas svētku rītā,
- 365 Jaukā, siltā vasaras dienā,
 Saulīte spīdēja laipnīgi, gaiši,
 Debesu zilumi bij gidri, skaidri,
 Tik šur tur mazi mākoņi redzami,
 Un pašā lielākā graznumā puķes
- 370 Ar gārdu smaržiņu pildīja gaisu.
 Tāds dabas skaistums, tāds puķu graznums,
 Ko deva ļautiņiem dieviņas mīļās:
 Lauku-māte, Dārzu-māte un Puķu-māte, —
 Pārjēma vareni Skaistītes jūsmas.

- 375 Un salda skumība bij viņas sirdī
 Izgāj'šu naksniņu lējusēs iekšā.
 Tā bij sapņoj'se Miega-mātes klēpī,
 Kā tā pie viņa sudraba avota,
 Kas pie Niedrišu Vidvuta izvira,
- 380 Mazgājot zelta spīdošu trauciņu,
 Uz reizu iekrita avotā iekšā;
 Bet tad dzīvs tika Vidvuta akmenis,
 Kā slaika niedrīte, ilīņa dzīta,
 Tūdaliņ tai gāzās avotā pakal,
- 385 Steigdamies tur viņas dzīvību glābt.
 Un pašā dzelmītē tas viņai bilda:
 „Nāc šurp, meitiņa, nāc līgaviņa!
 „Runāsim vārdiņu, domāsim domiņu,
 „Kur dziļāks avots, kur domas mīļākas.“
- 390 Un viņa kaunīgi atteica viņam:
 „Puisīti, nedrīkstu, jaunais, nevaru,
 „Bārsies māmiņa, sirmgalvīt', bārsies,
 „Ka ilgi kavejos pie avotiņa.“
 Jauneklis, smaidīdams, mācīja viņai:
- 395 „Saki jele, meitiņa, saki jele, jaunekle:
 „Atlaidās gulbītis, sajauca ūdeni,
 „Gaidīju nostājām tīr' ūdentiņu.“
 Nu, pretim smiedamās, runāja viņa:
 „Māmiņa, gudrā, tūdaliņ sacīs:
- 400 „Nav tiesa, meitiņa, zem zaļas kļaviņas
 „Tautietis runāja mīligus vārdiņus,
 „Ar jauno domāji mīligas domiņas.“
 Tā bija sapņoj'se Miega-mātes klēpī.
 Caur tādu sapnīti Skaistīte bija
- 405 No Miega-māmiņas klēpīša traukta.
 Caur ziedu jauko laiciņu viltā,
 Kas nule smaidīja mīligi ārēs,
 Jav viņa steidzās rītiņā agri
 Dārziņā ārā ar kalponītēm,

- 410 Uz zaļi zēluša velenā sēdās.
 Te viņu iztrauca no viņas domām
 Kāda reti jauka putniņa dziesma.
 Skaistīte vēlējās putniņu redzēt,
 Kurš tur upmalē aiz dārza sētas
- 415 Dziedāja brīnišķi skanošu dziesmu, —
 Un viņa sacīja uz kalponītēm:
 „Paliekat, meitas, jūs te stāvām,
 „Es pate brītiņu aiziešu lejā,
 „Palūkot putniņu, dziedātājiņu.“
- 420 To viņai kalpones atļāva labprāt.
 Koklītes koklēja upītes malā,
 Skaistīte viegliem solīšiem devās
 Caur maziem vārtniņiem upītes malā,
 Cerēdama tur savu nolūku panākt.
- 425 Meitiņa domāja jausmīgā prātā:
 „Bij manim redzēt to koklētāju,
 „Es teiktu: labrītiņ, labvakariņ!“
 Upmalē tikuse, nu viņa tūliņ
 Bez kādas apdomas tālāku devās;
- 430 It īsā laiciņā tik tālu nogāja,
 Ka vairs nespēja ieraudzīt pili.
 Gan tagad Skaistīte atprata labi,
 Ka nu tai laiks būtu atpakaļ griezties;
 Bet tā nu, nabadzīt, nezinot apjuka,
- 435 Maldijās, aizgāja uz citu pusi
 Arvienu tālāku no pils nost.
 Skaistīti sagaidīt nevarēdama,
 Aizgāja kalpones pēc viņas meklēt.
 Bet cik gauži izbijās tās:
- 440 Skaistīte nebija upmalē vairs!
 Gan kļiedza, gan sauca nu kalponītes,
 Bet viņām saucoti, tik smags vējš,
 Locīdams kociņus, atbildi deva.
 Pēc ilgas veltīgas nomeklēšanas

- 445 Kalpones pārgāja atpakaļ pili,
 Nonesa tur to bēdīgo ziņu,
 Ka bija Skaistīte zuduse mežā.
 Kad to Zemgalis, Zvaigznīte, dzirdēja,
 No liela žēluma pamira tīri.
- 450 Nu tika sūtīti visi pils ļaudis
 Uz tām pēdām Skaistīti meklēt.
 Ļautiņi sērojās, bēdājās gauži, —
 Ak, bija zuduse Skaistīte daiļā!
- Pa tām starpām pa mežu iedama,
 455 Skaistīte ierauga mazu melnu putniņu,
 Lēkājām apkārt, bailīgi čukstam.
 Meitiņai labinot putniņu, čukstīti,
 Pēdīgi palika putniņš drošāks,
 Uzlēca uz pleca mīlīgai meitai.
- 460 Skaistīte pajēma putniņu rokā,
 Pēdīgi ielika azotī viņu.
 Bet, ak, gājuse tālu, tālu no pils,
 Iekļuva Skaistīte lielās bailēs, —
 Tā vairs zeltgaismu nespēja atrast.
- 465 Bet vēl lielākas izbailes radās, —
 Briesmīgu mākonī redzēja nākām
 Ar lielu ātrumu, ar lielu vētru
 Tuvojās meitiņai, Skaistītei, stipri
 Lauzīdams kociņus, postīdams jumtus.
- 470 Nu rūca Pērkonis, zibeņus meta,
 Meitiņa nevarēj' ne šurpu, turpu,
 Izsauca bailēs: „Dieviņi, glāb!“
 Līdz šie vārdiņi bija pār lūpām,
 Izvēlās kamolis melns no azots.
- 475 Tūdaliņ Pērkonis krustiski speķ —
 Speķ par kamoli, kamolis pazūd.
 Cenzdamās glābties negaisa aukā,
 Skaistīte iegāja maziņā namā,
 Kas bija taisīts no egļu mizām,

- 480 Kā maza,niecīga mednieka būda.
 Negaisa debesis aizgāja iedamas,
 Skaistīte iebāza azotī roku,
 Bet mazā putniņa nebija vairs
 Un, ak, meitiņa nevarēj' atrast
- 485 Būdiņā patvaru pret lielu auku: —
 Viesulis būdiņu ar visu meitu
 Aiznesa projām uz svešu vidu.
 Pilsļaudis, meklējot ķēniņa meitu,
 Veltīgi staigāja pa meža dārzu —
- 490 Prom bija, palika Skaistīte daiļā.
 Nu sāka sērot, bez gala sērot.
 Skaistītes māmiņa palagā tinās,
 Sniegbaltā palagā ietinās viņa,
 Sēroja par savu mīlotu meitiņu,
- 495 Vēroja mirušu lolojumiņu:
 „Veļu-mātes kārtiņa līceni līka,
 „Skaistītes rotīņu kaltējot.“
 Ko nu sēroja sērolajiņi?
 Ko visi ļautiņi iesāka noskumt?
- 500 Iesāka tērpties nu sēru drēbēs
 It visi ļautiņi, it visa zeme? —
 Ak, par Skaistīti iesāka sērot
 It visi ļautiņi, it visa zeme!
 Ko koku lapīņas iesāka bālēt?
- 505 Ko visas puķītes nolieca galviņas?
 Ak, par Skaistīti iesāka sērot
 It visi kociņi, it visas puķes! —
 Ko nu Saulīte bij mākuļaina,
 Ko nu zilumi mākoņos tinās?
- 510 Ak, par Skaistīti noskuma Saulīte,
 Par viņu zilumi mākoņos tinās! —
 Ko nu apklusā putniņu dziesmas
 Un nu strautiņi iesāka raudāt? —
 Ak, par Skaistīti apklusā dziesmas,

- 515 Strautiņi skumīgas asaras raudāja!
 Ko nu sēroja sērolajiņi,
 It visi ļautiņi, it visa zeme,
 Viss dabas košums nonīka sērās? —
 Ak, viņu Skaistīte Likteņa bedrē
- 520 No paša Nelabā aizvesta projām!
 No paša Nelabā, no paša Tiva,
 Caur kuŗu gals tīvu ūdeņa malā;
 No Tiva, Nelabā, kuŗš ik gadus
 Sev vienu zeltaini laupīja bedrē,
- 525 Laupīja, aizveda uz citu pasauli,
 Uz citu pasauli Likteņa bedrē.
 Tāpēc sēroja sērolajiņi, —
 Skaistīte laupīta Likteņa bedrē;
 Tāpēc sēroja it visi ļautiņi,
- 530 Tāpēc tērpās nu sēru drēbēs
 It visi ļautiņi, it visa zeme, —
 Skaistīte, zemītes, ļautiņu košums,
 Skaistīte aizvesta Likteņa bedrē;
 Tāpēc koku lapiņas bālēja,
- 535 Tāpēc puķītes nolieca galviņas, —
 Skaistīte aizvesta citā saulē;
 Tāpēc Saulīte bij mākuļaina,
 Tāpēc zilumi mākoņos tinās,
 Tāpēc apklusā putniņu dziesmas,
- 540 Tāpēc strautiņi iesāka raudāt —
 Skaistīte projām citā zemē;
 Tāpēc sēroja sērolajiņi,
 It visi ļautiņi, it visa zeme,
 Viss dabas košumiņš nonīka sērās, —
- 545 Skaistīte laupīta Likteņa bedrē.
 Viss dabas košumiņš nonīka sērās,
 Nu nāca Zemgalei tumš-tumšas dienas.
 Zemgaļa tēvs bija lielās bēdās,
 Solīja glābējam lielu, lielu maksu —

- 550 Meitiņu, Skaistīti, par līgaviņu.
 Zemgales jaunekļi gribēja visi
 Šīs algas labad Skaistīti meklēt —
 Gribēdami katris meitiņu dabūt;
 Bet par visiem Niedrišu Vidvuts,
- 555 Noprazdams, kā tā tā cetortā laime,
 Vēlējās, kaulējās Skaistīti meklēt.
 Tas pie ķēniņa nogājis lūdza,
 Lai viņam paļāva jemt kādus biedrus,
 Klajumā doties, zudušo meklēt.
- 560 Droši cerēja tas viņu uziet,
 Kaut arī tā būtu Likteņa bedrē.
 Zemgaļa tēvs viņam paļāva labprāt;
 Vēlēdams Laimiņai tam ceļu rādīt,
 Aizgāja uz elku kalniņu, tūliņ
- 565 Dieviņiem likumu ielika birzē,
 Lai viņi pašķīra glābēja ceļu.
 Zvaigznīte, Skaistītes māmiņa, mīļā,
 Gaužām asarām izvadīdama,
 Piesauca palīgā tam Ceļa-māti;
- 570 Palaida Vidvutu sakamiem vārdiem:
 „Ak esi, dēliņi, meklējot žiglis,
 „Žigls kā vējš, kā putniņš gaisā,
 „Kā zivs ūdenī, kā bulta stopā,
 „Kā saule, mēnesis pie augstas debess,
- 575 „Žiglis kā rasiņa par tām puķēm!“
 Zemgalē bij trīs vareni vīri:
 Viens nesa septiņus cepļus ogļu,
 Otris sētuvī panesa sēdams,
 Kam bija simts pūru labības iekšā,
- 580 Trešais stiprenieks bij pats Kurmis,
 Labs kalnu kāpējs un krūmu kodējs.
 Šie visi trīs gāja Vidvutam līdz,
 Cenzdamiēs sparīgi Skaistīti meklēt.

VIENPADSMITAIS DZIEDĀJUMS.

Meža vecā pilī. Ubags, krupītis ar sirmu garu bārzdu. Ceļa biedru posts. Tie pazūd. Niedrīšu Vidvuts pie dievredža. Ceļa biedri apmaldījušies mežā un no spīšanas par ziliem akmeņiem pārvērsti. Dievredzis stāsta Vidvutam par Tivu — Nelabo; par Skaistītes likteni; par cūsku ķēniņu un par karu ar to.

Miļā Laimiņa, Dieviņa meita,
Nāc un palīdzi veicināt stāstu!
Turpini stāstiņu, izstāsti pate
Vareno Skaistītes meklējumiņu

5 Un ko izcieta Niedrīšu Vidvuts,
Pa prāta līgavu meklēdamis.

Niedrīšu Vidvuts un viņa biedri
Jau bija gājuši dažu labu jūdzu,
Kad viņi nonāca lielā mežā,

10 Lielā mežā, vecā pilī.
Še viņi domāja iesākt meklēt.
Saulītei noejot iegāja pilī.
Daudz bija vēršu vecajā pilī.
Bet it neviena cilvēka nebij.

15 Pirmajā dienā Niedrīšu Vidvuts
Atstāja to Ogļu-Nesēju pilī.
Iziedams ar tiem citiem mežā,
Tas Ogļu-Nesējam pieteica, teikdams:
„Tu Ogļu-Nesēj, palieci pilī,
20 „Nokauji vērši, pusdienu vāri,
„Kamēr mēs iesim Skaistīti meklēt.“

Un Ogļu-Nesējs palika pilī,
Nokāva vērši, vārija pusdienu,
Uzklāja galdu, salika ēdienu,

- 25 Te, redzi, no zemes izlīda ubags,
 Izlīda ubags, mazs, mazs vīriņš,
 Mazs, mazs vīriņš, gaŗu, sirmu bārzdu,
 Ienāca pie Ogļu-Nesēja iekšā.
 Atspiedies uz resnas, zarainas nūjas,
- 30 Nabadziņš nespēcīgs būt gauži likās,
 Žēlīgi lūgdamies nuciņu maizes.
 Gribēdams nabagu žēlot, pavārs
 Pasniedza maizīti, gabalu gaļas;
 Bet ubags-nabags bij tīrais blēdis,
- 35 Pavāram nemanot, nometa tīšām
 Maizītes, gaļiņas gabalu zemē,
 Sacīja, ka viņam neviļus nokritis
 Un pats nespējot paliekties, uzjemt.
 To nu tam pavārs gribēja darīt.
- 40 Bet līdzī pavārs, liekdamies zemē,
 Tikko pielīka maizītei rokas,
 Te tīka bārzdainis par stipru vīru
 Un Ogļu-Nesēju iesāka dauzīt,
 Sadauzīt ar savu zaraini, nūju.
- 45 Pavārs palīka nāvīgi sakauts,
 Nāvīgi sakauts pie zemes guļam;
 Ubags-nabags pusdienu ēdis,
 Pusdienu apēdis, nozuda zemē.
 Kad Ogļu-Nesējs uzcēlās augšam,
- 50 Ubaga-nabaga nebīja vairs,
 Tik savus biedrus redzēja nākam.
 Niedrīšu Vidvuts, pārnācis, prasa:
 „Nu, vai pusdiena būs arī gatava?“
 Slēpdams, ka no nabaga sakauts,
- 55 Pavārs teicās, palīcis slīms
 Un tā nespējis pusdienu vārīt.
 Otrā dienā Niedrīšu Vidvuts
 Atstāja Simtpūru-Sējēju pilī:
 „Tu, lielo, Sējēj, palīeci pilī,

- 60 „Nokauji vērsi, pusdienu vāri!“
 Simtpūru-Sējējs palika pilī,
 Nokāva vērsi, vārīja pusdienu,
 Uzklāja galdu, salika ēdienu,
 Te, redzi, no zemes izlīda ubags,
- 65 Izlīda ubags, mazs, mazs vīriņš,
 Mazs, mazs vīriņš, gaŗu, sirmu bārzdu,
 Ienāca ar' pie Simtpūru-Sējēja.
 Šim ar ubagu-nabagu negāja
 It nebūt labāki kā Ogļu-Nesējam.
- 70 Neba nu tas arī sacīja vārdu,
 Ka tas no nabaga sakauts ticis, —
 Tas tikai sūdzējās, palicis slims.
 Trešajā dienā palika Kurmis,
 Labs kalnu kāpējs un krūmu kodējs,
- 75 Nu par pavāru mājās pilī.
 Tam ar ubagu-nabagu negāja
 Vis arī labāki, kā divi biedriem.
 Tas ar nabaga zaraini — nūju
 Vēl vairāk dabūja, kā abi pirmie;
- 80 Neba šis arī sacīja vārdu,
 Ka no nabaga sakauts ticis, —
 Tas arī sūdzējās, palicis slims.
 Niedrīšu Vidvuts pie sevis domāja:
 „Brīnums, kas tā par tādu lietu?
- 85 „Visiem biedriem vienāda kaite:
 „Atstāti pilī paliekas slimi;
 „Nē, tur būs kāda savāda klizma!“
 Cetortā dienā palika pilī
 Pats un sūtīja slimos biedrus
- 90 Šoreiz vienus pašus, Skaistīti meklēt.
 Niedrīšu Vidvuts nokāva vērsi,
 Nokāva vērsi, vārīja pusdienu,
 Vārīja pusdienu, uzklāja galdu,
 Uzklāja galdu, salika ēdienu,

- 95 Jav nāca ar visu gandrīzi gatavs,
Te ubags-nabags, nebūdams slinks,
Ievilkās arīdzan šodien namā,
Domādams, ka ar vadoni pašu
Ies vēl labāki, kā ar tā biedriem.
- 100 Sākumā izgāja viss pa vecam.
Arīdzan šodien dabūja nabags
Apriku maizes, gabalu gaļas;
Bet tiklīdz tas tos nometa zemē,
Tad tūliņ, manījis nabaga niķus,
- 105 Vidvuts tam sāka mācību dot:
„Ak tu, rutkis, tu esi laikām
„Tas pats bendes-maiss, kas manus biedrus
„Sakāvis un visu pusdienu rijis!
„Pagaidi, putniņ, es tevi mācīšu!“
- 110 Un viņš sagrauba ubagu-nabagu,
Iesāka pērt ar ta paša nūju.
Gan nu ubags-nabags lūdzās,
Vidvuts nelikās pielūgties vis.
Bārdzainim sadodams pelnītu algu,
- 115 Vai acis, vai galva dauzīdams, sauca:
„Ko pats negribi, nedari citam!“
Atstāja tēviņu tik-tikko dzīvu.
Un viņš domāja nabagu, blēdi,
Ātrāki nelaist no pils projām,
- 120 Līdz kamēr pārnāca tā ceļa biedri.
Bet kā nabagu tikam valdīt?
Tam pašam klāt stāvēt nebija vaļas:
Saliekot ēdienu, gadījās daudzreiz
Iet ārā — iekšā, šo — to gādāt.
- 125 Un par nelaimi nebija virves,
Ar ko nabagu varētu piesiet.
Te tam labs padoms ienāca prātā.
Vidvuts pajēma, notēsa vadzi
Un tad gribot, negribot nabagam

- 130 Iedzina bārzdu tai pašā bluķī,
 Uz kuŗa kā bija kapājis gaļu.
 Piesējis nabagu tā pie kluča,
 Nu pats varēja iet ārā — iekšā.
 Kavējies ārā, ienāca iekšā,
- 135 Te no nabaga nav vairs ne vēsts,
 Tik viņa gaŗā, sirmā bārzda
 Karajas iedzīta lielajā klucī.
 Vidvuts pajēma nabaga bārzdu,
 Glabāja rūpīgi to ceļa somā ;
- 140 Domāja par tam, kas bija noticis,
 Ciest arī klusu, kā viņa biedri.
 Bet, tavu brīnumu ! un tavu ķezu ! —
 Vienu velnu izperi, piecus sešus iepeŗ, —
 Vidvuta ceļbiedri nenāca mājās.
- 145 Ilgi, ilgi gaidījis, nesagaidījis
 Savus ceļa biedrus pārnākām mājās
 Un viņus vērodams apmaldījušos,
 Vidvuts izgāja klīdušos meklēt.
 Caur lielu mežu uz priekšu iedams,
- 150 Iznāca Vidvuts klajumā ārā.
 Klajuma vidū pacēlās kalniņš,
 Kalniņš apaudzis ar košu birzi,
 Birzītes vidū liels sirms ozols,
 Ozola vidus izdubis caurs.
- 155 Caurumā dzīvoja varen gudrs vīrs,
 Tik gudrs vīrs, tāds dievredzis būdams,
 Ka tādu septiņu dieniņu gājumu
 Nekur citur nevarēj' atrast.
 No malu malām ļautiņi steidzās,
- 160 Pie viņa padoma, palīga meklēt.
 Dievredzis zināja zvaigznišu skaitu
 Debesu dzidrumā, zināja arī,
 Cik dienas gājumu ir līdz Dieviņam,
 Un daudz citas apslēptas lietas.

- 165 Sen, sen mirušu dvēseles gudrais
 Redzēja staigājām pat dienas laikā.
 Naktī, kad citi gulēja miegā,
 Tad to brīdi zināja gudrais,
 Kad visi koki palika dzīvi,
- 170 Palika dzīvi, iesāka runāt.
 Viņš tad runāja ar kokiem, putniem,
 Ar zemes, ūdeņa gariņiem, visiem;
 Ļautiņiem iepriekšu pasludināja
 Tā baltas, kā arī nebaltas diešas.
- 175 Par tam it visi gudro vīru
 Turēja augstā cienā, godā, —
 Dod vecam godu, griez jaunam ceļu.
 Laimiņa Vidvutu atveda šurp,
 Atveda pie šā dievredža, gudrā,
- 180 Gudrā vīriņa padomu meklēt,
 No viņa dažu labu mācību sajemt,
 Kas der cilvēkam gaŗajā dzīvē.
 Vidvutam izejot, sadzenat biedrus
 Un nu nonākot dievredža birzē,
- 185 Biedriņi maldījās pa lielu mežu.
 Un viņi uzgāja lielu briežu māti,
 Kas viņiem lēniņam pa priekšu gāja.
 Gan viņi gribēja šaut briežu māti,
 Bet tie neviens viņu nevarēj' trāpīt.
- 190 Kad viņa uz kāda klajuma nāca,
 Kur viņu gan būtu varēj'ši šaut,
 Tad viņa atradās ārpus šāviena;
 Un kad tuvāki varēja pietapt,
 Tad viņa aizslēpās aiz kāda koka.
- 195 Un tā nespēja tie viņu dabūt.
 Tā viņi dzenāja to briežu māti,
 Kas viņus ieveda dziļā purvā,
 Kur tiem ar ātrumu pienāca vakars,
 Kur tad drīzumā tumšs tika gauži,

- 200 Tik tumšs un turklāt tik slapjš arī,
 Ka ne uz priekšu, ne atpakaļ nevarēj'.
 Tā viņi palika turpat pa nakti, —
 Sanesa žagarus, sakūra uguni,
 Nosēdās, sildījās pie uguntiņas.
- 205 Drīz viņiem pienāca klāt veca sieva,
 Sieviņa būdama nosalus' varen,
 Lūdzās, lai viņai sildīties ļauj.
 Sildīties paļāva tai visi biedri,
 Jebšu tie pie sevis domāja gan, —
- 210 Vai tā tik nav pate Nelabā māte?
 Nu pie uguns sildījās vecā,
 Sildījās, iesāka savādi dziedāt:
 „Citkārt, citkārt, kad jauna biju,
 „Ziedēju, kā roze, kā magonīte;
 215 „Staigāju, puisīšus kaitinādama,
 „Kā lācīts auziņas braucīdams.“
 Dziedāja — tencinot glaudīja sieva
 Visus trīs biedriņus, teikdama klusu:
 „Topi par akmeni, topi par akmeni!“
- 220 Un visi trīs par akmeņiem tapa.
 Kā par akmeņiem visi trīs tika,
 Nenāca tie vairs atpakaļ mājās.
 Nonāca dievredža birzītē Vidvuts,
 Kad bija gaisa gali jau atsarkuši.
- 225 Jav bija vakars, un zelta svārkus
 Šovakar Saulīte izklāja gaisā. —
 Kad bija Saulīte jūriņas vidū
 Jav zelta laiviņā, zeltniedru galā
 Pa nakts laiciņu gājuse gulēt,
- 230 Tad no ozola iznāca gudrais,
 Gribēdams nu ar kokiem runāt; —
 Te nu Vidvuts pie viņa griezās,
 Tam par Skaistītes likteni taujāja
 Un tā aplinkus dievredzim teica:

- 235 „Ak, vakar pazuda man mīļā aitiņa!
 „Kas līdz pameklēt manu vienu aitiņu? —
 „Gāju pie Austriņas, tai mīļi lūdzos,
 „Austriņa atteica: Man katru rītiņu
 „Saulītei jāpakuž zelt' uguntiņa.
- 240 „Gāju pie Dzešiņas, Dzešiņa teica:
 „Man mīļai Saulītei ikkatru vakaru
 „Gultiņa jāpaklāj sudraba palagu.
 „Gāju pie Mēneša, Mēnesis teica:
 „Es ar zobenu pārdalīts esmu,
- 245 „Noskumis, bēdīgs ir mans vaigs.
 „Gāju pie Saulītes, Saulīte teica:
 „Deviņ' dienas meklēšu, desmitā nen^oieš';
 „Bet lai tevi pašu Laimiņa aizved
 „Līdz gudrā dievredža ozola birzei,
- 250 „Tur tu tad dabūsi, ko gribi, zināt.
 „Nu tad, tēvs,“ — sacīja Niedrīšu Vidvuts —
 „Pie tevis atnācu padoma lūgties.“
 Dievredzis Vidvutam laipnīgi teica:
 „Zinu, zinu, dēliņi, kas tā par aitiņu,
- 255 „Ko vakar vakarā pazaudēj's esi.
 „Tu jav, mans dēliņi, Skaistīti meklē;
 „Tu esi dievmeitas, Ģiedīņas dēls,
 „Divreiz dzimis, vienreiz audzis.
 „Ābolis nekrīt tālu no koka, —
- 260 „Tev no māmiņas iedzima tikums,
 „Iedzima tikumiņš, apķērīgs prāts;
 „No sava tēva, Radgaisu Stiprā,
 „Mantoji stiprumu, Pērkoņa zobenu,
 „Caur kuŗu daudz lielu izdarīj's esi
- 265 „Un uz priekšdienām paspēsi vairāk.
 „Tu esi Niedrīšu Vidvuts, īliņš,
 „Ulvirpuniķis — gaismiņas nesējs,
 „Milzeņu, raganu tumsības dzinējs.
 „Kā dīda Pērkonis Velnu-māti, velnus,

- 270 „Tā dīdi raganas, galvainus milzus.
 „Tev ira tikumam klausīga sirds,
 „Un trīs laimiņas iet tev pa priekšu:
 „Pirmā jaunības, otrā tikuma,
 „Trešā — laimiņa varenas gribas.
- 275 „Un pats Dieviņis vadījis tevi,
 „Par vecu vīriņu rādīdamies.
 „Tas pats tev arī ieteicis Skaistīti
 „Par tavas dzīvības īstenu laimi.
 „Nu par Skaistītes likteni teikšu.
- 280 „Likteņa bedrē viņā saulē,
 „Mājo Nelabais un viņa milzi,
 „Zemītes gariņi un viņu valdnieks,
 „Tivs, kuŗu Pērkonis mūžīgi vajā,
 „Tiklīdzi tas virs zemītes rādas.
- 285 „Bet kad Pērkonis brauc pār jūriņu,
 „Viņpus jūriņas sieviņu jemt,
 „Ikreiz Nelabais virs zemes zogas,
 „Celdamies gaisos līdzīgi pūķim,
 „Ikgadus laupīdams vienu dvēselīti.
- 290 „Ja viņam nedotu vienu dvēselīti,
 „Tad visi ūdeņi izsīktu zemē.
 „Šoreiz tas ira Skaistīti tvēris.
 „Ja tas nebūtu dabūjis viņu,
 „Tas būtu ievilcis Likteņa bedrē,
- 295 „Zemītes dibena dziļākā vietā,
 „It visu Zemgali, zeltgaismas pili.
 „Gan ir šoreizu to dzina Pērkonis
 „Un viņu šaudīgiem zibeņiem spēra,
 „Bet taču nespēja tas viņu trāpīt,
- 300 „Pērkoņa zibeņi negāja krustim.
 „Spulgaces, Liesmiņas, pierunāts, kalējs,
 „Kuŗš ar Pērkoni sanācis ķildā,
 „Sanācis ķildā dēļ Saules-meitas,
 „Dēļ Saules-meitiņas, zelt' audējiņas,

- 305 „Kalēja līgavas, ko liedza vecais,
 „Izšķirdams jauno ļautiņu pāri, —
 „Par tam atriebt cenzdamies, kalējs
 „Nokalis Pērkonim nu tādu milnu,
 „Kas gan zibina, neiet krustim,
- 310 „Nevar ikreizas izkratīt lodes.
 „Ja Tivu, Nelabo, varētu pārspēt,
 „Tad būtu izglābta tiklabi Skaistīte,
 „Kā ar' vairs netiktu aizturēts ūdenis,
 „Līdz kamēr pastāvēs zeme un saule.
- 315 „Bet, ak, Skaistīte nav viegli glābjama!
 „Jo priekš cīņiņa ar Tivu — milziem,
 „Vajaga ar čūsku ķēniņu kaņot,
 „Kas Dzeņu lielajā purvā mājo —
 „Neizmērojamā bezdibenī.
- 320 „Vecs ļoti izskatas čūsku ķēniņš,
 „Viscauri apaudzis sūnām, zāli,
 „Tik melns kā pate tumšākā nakts, —
 „Mugura deviņām ugunīgām strīpām.
 „Bet tam galvā grazns zelta vaiņags,
- 325 „Dimantu, dārgiem akmeņiem rotāts,
 „Mirdz tā, kā maldamas ugunis, saulē.
 „Vaiņaga sekstītei brīnišķīgs spēks.
 „Ja kāds dabūtu vaiņagu rokā
 „Un to brīnuma sekstīti vārījis,
- 330 „Pirmo viruma kaņoti strēbtu,
 „Tāds būtu gudrākais cilvēku starpā,
 „Zinātu visu, kas zemes virsū.
 „Šis čūsku ķēniņa vaiņags dārgāks,
 „Nekā vesela ķēniņa valsts.
- 335 „Tāds, kas vaiņagu iekaņot spētu,
 „Nekad nemirtu, dzīvotu mūžīgi;
 „Tas arī varētu uziet Nektī,
 „Kas pirms Skaistītes uzmeklējama.
 „Par simtu gadiem reiz čūsku ķēniņš

- 340 „Bez dibēņa tumšo midzeni atstāj,
 „Nāk zemes virsū sildīties saulē,
 „Sildīties saulītē ciniša galā,
 „Ciniša galiņā citu čūsku vidū
 „Citām čūskām padomu dodams,
- 345 „Vest ar cilvēkiem mūžīgu kaŗu.
 „Čūsku ķēniņa dimanta vaiņags
 „Un viņa spēks jau vilināj's dažu,
 „Bet vēl neviens nava iedrošinājies
 „Tuvoties bīstamam čūsku ķēniņam;
- 350 „Arīdzan nava vēl nekad dzirdēts,
 „Ka tas, kas pēc vaiņaga gāja,
 „Kad būtu mājās pārnācis dzīvs.
 „Čūsku ķēniņam tāds briesmu skatiens,
 „Ka tam, ko tas uzskata, jāmirst.
- 355 „Tā, redzi, dēliņi, ka šos dārgumus
 „Tik var panākt lielās briesmās.
 „Likteņa bedrē čūsku ķēniņš
 „Palīdz milzeņiem Skaistīti sargāt,
 „Un viņi kopā nepārvarami.
- 360 „Ja tu vēlies Skaistīti dabūt,
 „Tad, dēls, dodies uz Dzeņu purvu,
 „Kur pēc pabeigta simteņa gadu
 „Nu kādu dieniņu rādīsies ķēniņš.
 „Tev nu jāzina, ka acu-mirklīti
- 365 „Iesnaužas ķēniņš līdz citām čūskām,
 „Bet arī tikai vienu acu-mirklīti.
 „Nu tev, dēliņi, es visu teicis,
 „Ko tikai zinājis par labu teikt.
 „Bet ja tev dieviņi žēlīgi palīdz,
- 370 „Tu ar Skaistīti nāc Sakas-lejā,
 „Nāc Sakas-lejiņā, Saulītes pilī
 „Un tur ielieci dieviņiem likumu —
 „Tiem, kas debesu kalniņā valda,
 „Kā arī ūdenī un zemes iekšā,

- 375 „Tad jele pats no ozola stipruma,
 „Tu, dēls, ozolu baznīcu dēsti.
 „Ak, manu dieniņu vakariņš klātu,
 „Drīz Veļu-māmiņa uguni dzēsīs,
 „Dvēseļu namiņā vezdama projām,
 380 „Bet es vēlētos, ka jele ozols,
 „Šis manas dzīvības paspārnes vieta,
 „Arīdzan pēc manis vēl būtu godā. —
 „Nu, ar Dieviņu, staigā laimīgs!“
 Sacīja Vidvutam dievredzis, gudrais,
 385 Sacījis, nozuda ozola iekšā.
 Jav bija aususe laba liela gaismiņa,
 Vidvuts aizgāja nu savu ceļu.

DIVPADSMITĀIS DZIEDĀJUMS.

Čūsku ķēniņš. Kaušanās ar čūskām. Briežu māte, spīgana. Niedrišu Vidvuts izpestī savus ceļa biedrus. Kurmis nocērt spīganai kaklu. Vidvuts un biedri meklē Nektī. Pie spīganas — raganas. Niedrišu Vidvuta sapnis no sudraba, zelta un dimanta zirga un drēbēm, no glāza kalna un skaistās ķēniņa meitas. Pie spīganas — raganas. Nekte.

Zagadu ciema ļaudis Dzeņu purvā
 Izdzirda briesmīgu šņākšanu, spieģšanu
 Un tūliņ saprata, ka čūsku ķēniņš
 Pēc simtu gadiem iznācis ārā,

- 5 Iznācis ārā pie dienas gaismas.
 Viss lielais purvs nu ņudzēja, mudžēja
 No tūkstoš tūkstošām visādām čūskām,
 Kas bija līdušas no malu malām,
 Ķēniņu sagaidīt Dzeņu purvā.

- 10 Ļautiņi izbijās, baidījās ļoti,
 Ka čūsku ķēniņš ar savām čūskām
 Nu viņiem padarīs ļaunumu, briesmas.
 Ziņas par čūsku ķēniņa nākšanu
 Izpaudās drīzumā pa visu vidu,
- 15 Un jav atjāja trešajā dienā
 Uz balta zirga pie Dzeņu purva
 Jauneklis ar kailu zobenu rokā.
 Baltais zirgs bija peldināts upē,
 Dailš bija, svešs bija jauneklis, jājējs;
- 20 Bij jājis caur triju valdnieku zemēm,
 Lai tikai dabūtu ķēniņa kroni.
 Kad ciema ļautiņi dzirdēja, redzēja
 Dailā jaunekļa nodomu, kaņot
 Ar čūsku ķēniņu vaiņaga labad,
- 25 Tie gauži lūdza, lai jele jauneklis
 Nekaitina briesmīgās čūskas.
 Un sievas, meitiņas raudāja gauži,
 Raudāja raženā jaunekļa labad;
 Jo jav nekad vēl nebija dzirdēts,
- 30 Ka kāds, kas pēc vaiņaga gāja,
 Vēl būtu atpakaļ attapis dzīvs.
 Bet vis nebija atturams puisis,
 Nebija atturams jauneklis svešais.
 Tas bija raženais Niedrīšu Vidvuts,
- 35 Kam šo cīniņu katrā ziņā,
 Katrā ziņā nācās uzjemt,
 Ja tas Skaistīti gribēja izglābt,
 Dieviņa ieteiktu laimīti panākt.
 Raudošām meitiņām, raudošām sievām
- 40 Ar roku pametis, izsaucis vārdus:
 „Gan tei meitiņu, gan vainadziņu;
 „Nav manas māsiņas, nav vainadziņa!“—
 Tas kā zibenis iešāvās tūliņ
 Ar baltu kumeļu purvienā iekšā,

- 45 Zibošu zobenu izcēlis gaisā.
 Bij pate pusdiēna, saulgozī gulēja
 Saritinājušās briesmīgas čūskas.
 Nu bija taisni tas acu-mirkklītis,
 Kur ar likažām iesnauda ķēniņš,
- 50 Bet arī tikai viens acu-mirkklītis.
 Jātnieks laimīgi sasniedza cini,
 Uz kuŗa pats čūsku ķēniņš snauda,
 Un viņam apkārt saritinājušās
 Gulēja tūkstošas visādas čūskas.
- 55 Žibīgi nozibēj' zobenis gaisā,
 Un čūsku ķēniņam nu zelta vainags
 Ar vienu cirtieni jau bija nocirsts,
 Iekams varēja bīstamais ķēniņš
 Ar savu skatienu jātnieku apburt.
- 60 Vainagu uzdūris zobena galā,
 Šķirīgi glabājis to ceļa somā,
 Ar lielu ātrumu aizsteidza projām.
 Nu krita likažas no visām pusēm
 Tam ar briesmīgu niknumu virsū.
- 65 Vidvuts ar savu zobenu cirta
 Niknajām čūskām, ko tik vien jaudāja,
 Un jav domāja tagadiņ laimīgi
 No čūsku midzeņa iztapis laukā,
 Kad no ķēniņa kūdītas čūskas
- 70 Iesāka Vidvutam dzīties pakal.
 Kad uz vēdera līzdamas, čūskas
 Nespēja Vidvutu sekmīgi panākt,
 Sametās ritenī tās, astes zobos
 Kodušas, ar lielu ātrumu devās,
- 75 Kā ratu riteni, Vidvutam pakal.
 Gan viņa zirgs kā zibenis skrēja,
 Bet čūsku riteni grasījās panākt.
 Lautiņi, ieraugot jājēju briesmās,
 Mudīgi sakrāva čūskām ceļā

- 80 Lielu, lielu sārta, pielaida uguni;
 Bet čūskas, skriedamas vien riteniski,
 Pārlēca par sārta uguni pāri.
 Jav bija jātniekam gluži klāt čūskas,
 Jav tās ap kājām satinās zirgam.
- 85 Vidvuts, ko tik vien jaudāja, jāja;
 Bet kad noskrējis līdz meža malai,
 Redzēja, ka jāšus nevarēs glābties,
 Nolēca no zirga, iešāvās kokos,
 Pa tam čūskas aprija zirgu
- 90 Tā, ka tik vienīgi atlikās kauli.
 Nebūtu izmucis aridzan Vidvuts,
 Ja tas nebūtu pielaidis uguni,
 Mežienam, caur kuŗu izšāvās cauri,
 Glābts caur Uguns-māmiņas spārniem,
- 95 Žibotiem spārniņiem, zeltītiem vamžiem.
 Trīs dienas lākažas gar zirga kauliem
 Sakrimta, ložņāja, meklēja vaināgu,
 Līdz tad pēdīgi aizvilkās projām.
 Pats čūsku ķēniņš no lielām bēdām,
- 100 Ka bija zaudējis burvekļa spēku,
 Ielīda Dzeņu-purva bezdībenā —
 Un bez vaināga briesmīgās godības
 Nerādās saulītes gaismiņā vairs.
- Niedrīšu Vidvuts gāja, gāja, gāja
- 105 Un kad nogājis daudz jūdžu bija,
 Nonāca atkal tas meža vidū,
 Tā meža vidū, tāi meža pilī,
 Kur bija pagalmā ganikla vēršu,
 Bet kur neviena cilvēka nebij.
- 110 Kur bija biedriem pusdienu vārījis,
 Tur nu tas vārīja podiņā seksti,
 Baudīja viruma pirmo kaŗoti.
- Nu uz reiz tas zināja visu,
 Par ko vien tikai iedomājās.

- 115 Viņš nu zināja, ka viņa biedri
 Bij caur spīganu pārvērsti akmeņi;
 Viņš nu zināja, ka šī spīgana
 Var viņam rādīt uz Nekti ceļu;
 Viņš nu ar' zināja, ka viens biedris
- 120 Pret viņu jau viltības pilns.
 Nu gāja Vidvuts ceļbiedrus meklēt.
 Pa lielu mežu tālāku iedams,
 Vidvuts uzgāja lielu brieža māti,
 Kas viņam lēniņam pa priekšu gāja.
- 125 Gan viņš gribēja briežu māti šaut,
 Bet tas nespēja mātīti trāpīt.
 Kad viņa uz kāda klajuma nāca,
 Kur viņu gan būtu varējis šaut,
 Tad viņa atradās ārpus šāviena;
- 130 Kad tai tuvāki varēja pietapt,
 Tad viņa aizslēpās aiz kāda koka.
 Un tā nespēja tas viņu dabūt.
 Tā nu viņš dzenāja šo briežu māti,
 Līdz pats ietapa dziļā purvā,
- 135 Kur viņam ātrumā pienāca vakars,
 Kur tad drīzumā tumšs gauži tika,
 Tik tumšs un turklāt tik slapjš arī,
 Ka ne uz priekšu, ne atpakaļ nevarēj'.
- 140 Kur viņa ceļbiedri bij palikuši.
 Tur nu atradās trīs zili akmeņi
 Un mazs uguntiņš ar' turpat dega.
 Vidvuts domāja: „Ko iešu tālāk?
 „Še jau iekurta, lūk, uguntiņa.“
- 145 Un viņš nosēdās pie uguntiņas,
 Uguns-māmiņas gādiņu teikdams:
 „Uguns-māmiņa, ai, zeltainīte,
 „Ai, zelta meitiņa, ar zelta vamzišiem!
 „Kuries jel, uguntiņ, ledus kalnu starpā!

- 150 „Akmeņi apkārt, ledus gabaliņi —
 „Saauni kājiņas, saceli spārniņus!“
 Sacīja, sakūra vēl uguntiņu.
 Te nu pienāca spīgana atkal,
 Likdamās vareni nosaluse esam,
- 155 Lūgdama, lai viņai sildīties ļauj.
 Spīganai sacīja Niedrišu Vidvuts:
 „Ātrāki es tevīm sildīties neļaušu,
 „Iekams tu manīm nebūsi teikuse,
 „Kur un kā varu uziet Nektī?
- 160 „Un ko nozīmē šie trīs akmeņi?“
 Spīgana sacīja, ja tai Vidvuts
 Sildīties atļautu un savu zobenu
 Atliktu nost, no kā viņai bailes,
 Tad viņa sacītu visu, ko vēlās.
- 165 Vidvuts pieteica, ka viņai tūliņ,
 Ja visu nesacīs, nocirtīs kaklu.
 Spīgana iesāka lūgties, raudāt:
 Tas jau tā viņai daudz dēlu, meitu
 Apkāvis esot un nu vēl pašu
- 170 Draudot ar savu zobenu sacirst!
 Lai jele tas viņas dzīvību taupot,
 Tad tam gan viņa it visu teikšot.
 Vidvuts uzsauca: „Nu jele saki!“
 Spīgana Vidvutam kamoli deva.
- 175 Vidvuts prasīja: „Kas tad tas ir?“
 Spīgana sacīja: „Jem šo kamoli!
 „Pajēmis, nometi uz ceļa zemē.
 „Vienumēr, kur šis kamolis veļas,
 „Tur tu it visur ej viņam pakaļ.
- 180 „Viņš tevi novedīs pie manas mātes,
 „Viņai vecāka, gudrāka ziņa,
 „Varbūt viņa tev varēs pateikt,
 „Kur un kā ira ronama Nekte.“
 Vidvuts atteica: „Tas nu gan labi,

- 185 „Bet tie trīs akmeņi, kas tad tie tādi?“
 Spīgana aiztika visus trīs akmeņus,
 Un viņi palika visi trīs dzīvi,
 Visi dzīvi locekļi, kādi bija bijuši.
 Kurmis ieraugot spīganu, sievu,
- 190 Kas bija izgudrēm sildīties lūguse,
 „Izsauca: „Vai vēl tā ragana šē?!“
 Vidvuts sacīja uz ceļa biedriem:
 „Jūs viņa par dzīviem locekļiem darīja.“
 Errīgi atteica Vidvutam Kurmis:
- 195 „Šī maita, spīgana, apbūra mūs.“
 Un tai dusmās nocirta galvu.
 Pēc tam Vidvuts un viņa biedri
 Cits citam stāstīja, kā viņiem gājis,
 Kur viņi katris meklējis, bijis.
- 200 Un nu Vidvutam vaicāja biedri:
 „Kur mēs tagadīņ meklēsim Skaistīti?“
 Un tie priecājās pie sevis ļoti,
 Ka viņus Vidvuts atbūris bija.
 Vidvuts nometa kamoli zemē,
- 205 Kur tas ritēja, tur gāja pakaļ
 Līdz ar visiem trim ceļa biedriem.
 Vectēva josta izsviesta visur
 Ringulu, rangulu klajumā, mežā.
 Un viņi nonāca pie maza namiņa.
- 210 Atstājis nomaļu savus ceļa biedrus,
 Vidvuts iegāja namiņā iekšā.
 Iegājis iekšā, atrada Vidvuts
 Jo vecu veceni pelēkās drēbēs.
 Vecene Vidvutam atgulties lika,
- 215 No ilgas iešanas nokusis būšot.
 Vecene, likaža, izgāja ārā.
 Pa tam iesnauda, iemīga Vidvuts,
 Gulēdams sapņoja garu, jauku sapni.
 Tas gāja nakti tēva kapu sargāt.

- 220 Iedams piebēra vienu ķešu riekstiem
 Un otru piebēra ar akmentiņiem.
 Pie kapa atradās liela kupla liepa,
 Liepā uzkāpis, tur ēda riekstus.
 Te ap pusnakti atnāca Velns.
- 225 Redzēdams kokā to ēdam riekstus,
 Velns prasa, lai viņam arīdzan dodot.
 Vidvuts nobēra tam akmentiņus,
 Un Velns nu koda, ka šķīda uguns.
 Te gailis iesāka paziņot rītu,
- 230 Un Velns no kapa aizdevās projām.
 Tā tas bij arī otru, trešu nakti,
 Niedrīšu Vidvutam vaktējot kapu.
 Pirmajā naktī tēvs viņam iedeva
 Mazu jauku sudraba stabulīti;
- 235 Ja ar šo papūta, tad nāca tūliņ
 Sudraba zirgs, ar sudraba drēbēm.
 Otrajā naktī iedeva tēvs
 Vidvutam mazu zelta stabulīti;
 Ja ar to papūta, tad nāca tūliņ
- 240 Tam zelta zirgs un ar' zelta drēbes.
 Trešajā naktī tēvs viņam iedeva
 Mazu jauku dimanta stabulīti;
 Ja ar to papūta, tad nāca tūliņ
 Dimanta zirgs ar dimanta drēbēm. —
- 245 Kādam svešas zemes ķēniņam bija
 Jo skaista meitiņa uzauguse.
 To lika ķēniņš uz glāza kalna
 Un lika sludināt pa visu zemi:
 „Kurš spēs pie manas meitiņas uzjāt,
- 250 „Tam viņu izdošu par līgaviņu.“ —
 Nu nāca jājēji no malu malām,
 Bet viņi nespēja uzjāt augšā.
 Ar' viņa ceļbiedri — tā viņš sapņoja —
 Būdami tā paša vecākie brāļi,

- 255 Pakaviem kaldināj' stalt' kumeliņus;
 Jo viņi domāja, ka viņi varēs
 Pie daiļās meitiņas uzjāt augšā.
 Tam pašam — Vidvutam — bij iet sēnēs.
 Bāliņi mocījās, bet viņi nespēja
- 260 Nevienu solīti uzjāt kalnā.
 Salasījis sēnes, uzpūta Vidvuts
 Ar mazo sudraba stabulīti,
 Tūdaliņ atskrēja vieglos rikšos
 Sudraba zirgs ar sudraba drēbēm.
- 265 Vidvuts aizjāja uz glāza kalnu
 Un vienu trešdaļu uzjāja augšā.
 Pēc tam steidzās atpakaļ mājās.
 Bāliņi pārjāja, stāstīja viņam,
 Ka viņi redzēj'ši sudraba zirgu
- 270 Ar staltu vīru sudraba drēbēs.
 Otrajā dienā Vidvuts lūdzās,
 Lai jemtū līdz viņu pie glāza kalna;
 Bet tam ar bārdzību uzkliedza brāļi:
 „Nē, tevīm, pelnrušķi, jāiet sēnēs!“
- 275 Vidvuts aizgājis uz mežu sēnēs,
 Uzpūta ar zelta stabulīti.
 Tūdaliņ atskrēja žiglos rikšos
 Tam zelta zirgs un ar' zelta drēbes.
 Vidvuts aizjāja uz glāza kalnu
- 280 Un divi trešdaļas uzjāja augšā.
 Pēc tam atkal steidzās mājās.
 Bāliņi pārjāja, stāstīja viņam,
 Ka nu redzēj'ši tie zelta zirgu
 Un skaistu jājēju ar zelta drēbēm;
- 285 Tas esot uzjājis pāri pus kalna.
 Trešajā dienā darīja tāpat.
 Vidvutam bij iet uz mežu sēnēs,
 Bet viņa bāliņi skatīties jāja,
 Kurš gan tas laimīgais šodien būšot.

- 290 Nu viņš uzpūta dimanta stabuli,
 Tūdaliņ ieradās šaudīgos rikšos
 Dimanta zirgs ar dimanta drēbēm.
 Zibeņa ātrumā uzskrēja Vidvuts
 Pie skaistās meitiņas uz glāza kalna,
- 295 Iegāja meitiņas dimanta namā,
 Ar viņu mīlīgi apsveicinājās;
 Bet viņam meitiņa dimanta gredzenu
 Iemeta pierē, atstāja brūci.
 Vidvuts steidzās no kalna lejā,
- 300 Kur ļaužu gaviles to sveicināja.
 Un viņš aizskrēja atpakaļ mājās,
 Kā ar viesuļa, iliņa, spārniem.
 Bāliņi pārjāja, stāstīja viņam,
 Ka Laimas-māmiņa apveltījuse,
- 305 Nu skaistu puisīti ar skaistu meitiņu.
 Bet nu jājējs bija priekš ķēniņa
 Un priekš visiem labvēļiem zudis.
 Nu visā valstī caurmeklēts kļuva,
 Kam gan uz pieres brūcīte būtu?
- 310 Meklējot atrada to pie viņa.
 Izbailēs bāliņi atplēta muti
 Vai līdz pašām ausīm vaļām,
 Ka bija nievātais laimīgāks tapis
 Un arī gudrāks par saviem brāļiem.
- 315 Meitiņu par savu dabūja Vidvuts. —
 Te viņš uzmodās no salda miega;
 Vecene, spīgana, ienāca iekšā
 Un viņam sacīja, ka viņa pate
 Nezinot pasacīt, kur iraid Nekte;
- 320 Bet lai aizejot pie viņas mātes,
 Tai esot vecāka, gudrāka ziņa,
 Tā rasi gan viņam varēšot līdzēt.
 Domīgs, galviņu nokāris, Vidvuts,
 Vēl turpat sēdēdams, vecenei teica :

- 325 „Gulēdams sapņoju gaŗu, jauku sapni.“ —
 „Vai tu man nevari izztāstīt viņu?“
 Vecene izsauca uz ziņu kāra:
 „To varu drošāki, kā Nektes ziņu,
 „Iztāsti, iztāsti man jele viņu!“
- 335 Vidvuts stāstīja nu savu sapni.
 Kad viņš pabeidza, spīgana dziedāja:
 „Tev varu, puisīti, teikt prieka ziņu,
 „Skaistīti mantosi par līgaviņu;
 „Dabūsi pēdīgi, ko visu vēlies,
- 335 „Lai arī krīti, vienumēr celies.“
 Dziedāja paragana, aizgāja Vidvuts.
 Domīgs, galviņu nokāris gāja
 Pa ceļu Vidvuts kamolim pakal
 Līdz ar visiem trim ceļa biedriem.
- 340 Vectēva josta izsviesta visur
 Ringulu rungulu klajumā, mežā:
 Nonāca atkal pie maza namiņa,
 Atstājis nomaļu savus ceļa biedrus,
 Vidvuts iegāja namiņā iekšā.
- 345 Iegājis iekšā, atrada Vidvuts
 Baltās drēbēs varenu vecu,
 Briesmīgu bābu ledaiņām acīm,
 Ledaiņām acīm, gariem zobiem,
 Kas pa lūpām stāvēja ārā.
- 350 Šī viņam uzsauca ķērcošu balsi:
 „Ko tu te meklē, ko tu še nāci!“
 Vidvuts izteica, ko tas meklēja,
 Ka tas meklēt meklēja Nektī.
 Vecene tūdaliņ izgāja ārā.
- 355 Tur viņa uzsvīlpa pilnā skaņā.
 Tūdaliņ saskrēja visādi putni,
 No paša mazā, līdz pašam lielajam.
 Vecene prasīja sasauktiem putniem,
 Vai viņi nezina, kur dabū Nektī?

- 360 No paša mazā līdz pašam lielajam
 Atsaka putni, ka viņi nezin.
 — Nu svilpa ragana uz otru lāgu.
 Un nu sanāca visādas zivis.
 Vecene prasīja sasauktām zivīm,
- 365 Vai viņas nezina to zvēru Nektī?
 Šīs saka vecenei, ka viņas nezin.
 Nu svilpa ragana uz trešu lāgu.
 Tūdaliņ saskrēja visādi zvēri;
 Arī šie atteica, ka viņi nezin.
- 370 Nu svilpa ragana cetortu lāgu,
 Tūdaliņ atlīda visādas čūskas;
 Arīdzan tās Nektī vis nezināja.
 Vecene, ragana, rokas izplētuse,
 Uzsvilpa ar saviem beidzamiem spēkiem,
- 375 Tūdaliņ atlēca visādas vārdes.
 Vecene prasīja: „Vai esat visas?“ —
 „Tik klibās vien nava,“ atsaka vārdes.
 Te pašu laiku atlēca klibā.
 Ragana noprasa visām vārdēm:
- 380 „Vai zināt, kur ira rodama Nekte?
 Klibā sacīja: „Es zinu gan.“
 Nu lēca pa priekšu Vidvutam klibā,
 Vidvuts, biedri tai gāja pakaļ.
 Bet kad uz priekšu netika ātri,
- 385 Pajēma Vidvuts klibāju vardi,
 Uzcēla uz savas cepures malu,
 Kur viņa sēdēja, redzēja ceļu,
 Redzēja celiņu, pa kuŗu jāiet.
 Kad bija gājuši tā labu laiku,
- 390 Rādīja varde mazu, mazu namiņu.
 Atstājis nomaļu savus ceļa biedrus,
 Vidvuts ar vardi namiņā gāja.
 Iegāj'ši, neredzēj' nevienu dvēseli.
 Vidvutam paslēpties vēlēja varde

- 395 Un viņa noslēpās arīdzan pate.
 Turpat aiz krāsniņas aizgāja Vidvuts,
 Un kādā kaktiņā paslēpās varde.
 Nu drīzi ienāca kāds liels kungs
 Ar gluži melniem, melniem svārkiem,
- 400 Ar tādu ātrumu, stiprumu nākdams,
 Kā šņākt nošņāca it visa mājiņa,
 Apjemta kā no briesmīgas vētras.
 Nu sauca lielais kungs dikti: „Nekte!“
 Šī viņam atteica: „Kas tur ir, kungs?“
- 405 Kungs rokas braucīdams, ieļūcās, saka:
 „Ka man tiek ēdiens un dzēriens uz galda!“
 Un acu-mirkliņi razdamies radās
 Uz galda dažādi ēdieni, dzērieni,
 Labāki baudami, nekā redzami.
- 410 Paēdis, padzēris, aizgāja kungs,
 Ka visa mājiņa nošņāca atkal,
 Apjemta kā no briesmīgas vētras.
 Nu no aizkrāsnes iznāca Vidvuts,
 Un arī viņš tagad izsauca: „Nekte!“
- 415 Šī viņam atteica: „Kas tur ir, kungs?“
 Arīdzan Vidvuts nu viņai saka:
 „Ka man tiek ēdiens un dzēriens uz galda!“
 Viss tūliņ atradās bagātā mērā,
 Labāki baudams, nekā redzams.
- 420 Pilnīgi paēdis, izdzēra Vidvuts
 Vienu, otru kausiņu, deva arī Nektei.
 Un viņa pāri kausiņu dzēruse,
 Vidvutam lūdzās, jemt viņu līdz,
 Jo tas kungs, kas te bijis pirmīt,
- 425 Nekad nedevis tai ēst — dzert.
 Ja arī ceļā izmītu viņu,
 Tā taču atpakaļ pie viņa būtu,
 Tam arī derētu lielākās briesmās.
 Niedrišu Vidvuts pajēma Nekti,

- 430 Aizgāja atpakaļ pie saviem biedriem,
 Kas viņu salkuši, slāpuši gaidīja.
 Vidvuts tagadiņ izsauca: „Nekte!“
 Šī viņam atteica: „Kas tur ir, kungs?“
 Tas, par biedriem gādādams, saka:
- 435 „Ka man tiek ēdiens un dzēriens uz galda!“
 Viss tūdaļ atradās bagātā mērā,
 Labāki baudams, nekā redzams.
 Priecīgi biedri nu ēda, dzēra,
 Vadoni Vidvutu teikdami teica.

TRĪSPADSMITAIS DZIEDĀJUMS.

Pie ķēniņa, kam ik nakts ābelei zelta ābols zūd. Niedrišu Vidvuts noķer āboļu zagli. Viņa biedri uzjemas iet zelta putnu uzmeklēt. Tie pazūd. Niedrišu Vidvuts tos meklējot, atrod zelta putnu; tad zirgu, kam viena spalva no zelta, otra no dimanta; pārved daiļā zirga ķēniņam skaistu ķēniņa meitu; atrod savus biedrus, kas tikuši par vilkačiem. Izpesti tos.

- Meklējot Skaistīti, Vidvuts — biedri
 Nonāca pie kāda Augšgales ķēniņa.
 Tam bija ābele ar zelta augļiem,
 Bet viņai katru nakt' ābols zuda.
- 5 Nu bija Vidvutam un viņa biedriem
 Ikuņam naksniņu ābeli sargāt,
 Drīzāki ķēniņš nelaida projām.
 Pirmajā naktī gāj' Ogļu-Nesējs,
 Gribēdams noķert āboļu zagli;
- 10 Bet viņš nevarēj' neko redzēt.
 Otru nakt' Simtpūru-Sējējs gāja,
 Gribēja noķert āboļu zagli;
 Bet arī neko nevarēj' redzēt.
 Trešajā naktī izgāja Kurmis,

- 15 Labs kalnu kāpējs un krūmu kodējs,
 Gribēdams noķert āboļu zagli;
 Bet tā, kā pirmie, neredzēj' neko.
 Cetortu naksniņu sargāja Vidvuts.
 Ap pašu pusnakti redzēja Vidvuts
- 20 Atskrējam zelt' putnu, iesēdam ābelē
 Un vienu āboli noraujam kokam.
 Vidvuts lavijās putniņam klāt
 Un vienu spalviņu izrāva tam.
 Rītā rādīja ķēniņam spalvu,
- 25 Kā arī saviem trim ceļa biedriem
 Izteica, kāds bija āboļu zaglis.
 Tūdaliņ visi trīs Vidvuta biedri
 Apjēmās iet, zelta putniņu meklēt.
 Ķēniņš iedeva tiem brangus zirgus,
- 30 Un viņi tūdaliņ taisījās ceļā.
 Kādas dienas jājuši vienumēr tālāk,
 Piejāja pēdīgi pie kāda staba,
 No kuŗa šķīrās divi ceļa jūtis.
 No tā viena ceļa Ceļa-māte teica:
- 35 „Kas pa šo ceļu jās, tas dabūs galu.“
 No tā otra ceļa sacīja viņa:
 „Kas pa šo ceļu jās, zirgs dabūs galu.“
 Nelgas aizjāja pa to ceļu,
 Kuŗš labi rādīja bīstamu galu.
- 40 Nebija necik tālu ar' jājuši,
 Kad viņi palika visi par vilkiem,
 Plēzdami, ēzdami savus paša zirgus.
 Nevarot atpakaļ sagaidīt biedrus,
 Nojēmās Vidvuts iet viņus meklēt.
- 45 Pajēmis ķēniņa melnbēru zirgu,
 Aizjāja Vidvuts to pašu ceļu,
 Griezdamies kā pats viesulis, īliņš,
 Kā pats viesulis, īliņš skriedams,
 Pieskrēja tas klāt tam pašam stabam,

- 50 Kur divi nelaimes ceļi šķīrās.
 Bet jāja Vidvuts pa to ceļu,
 Kur bija zirgam jādabū gals.
 Kad bija gabalu šo ceļu jājis,
 Tad viņu tūdaliņ apstāja vilki,
- 55 Un cik dūšīgi nekāvās arī
 Ar savu zobenu vilku baru pļaudams,
 Tie viņam tomēr saplēsa zirgu,
 Ko viņam ķēniņš dāvināj's bija.
 Nū tik Vidvutam ienāca prātā,
- 60 Vecā vīriņa sacītais padoms:
 „Jāt pa pasauli baltā zirgā,
 „Kas ira papriekšu peldējis upē.“
 Tā nu gudram gudra nelaime radās —
 Ķēniņa melnbēri apēda vilki.
- 65 Noskumis Vidvuts pa ceļu gāja,
 Domādams: „Ka tevi deviņi vilki!“
 Te vilku piemin, te vilks klāt;
 Lūk, viņu sastapis vilkata prasa:
 „Niedrīšu Vidvut, kur tu jel iesi?“
- 70 Tam savu likteni izteica Vidvuts.
 Vilkata sacīja: „Kāp man mugurā!“
 Vilkatam mugurā uzkāpa Vidvuts,
 Aizskrēja kā pats viesulis, īliņš.
 Vilks viņu nonesa pie tā ķēniņa,
- 75 Kuŗam piederēj' tas zelta putnis.
 Vilkata Niedrīšu Vidvutam teica:
 „Gan skaists putnis, sprostiņš skaistāks,
 „To tevīm nedos, tamlabad sargies,
 „Ka tu tik neaiztīc sprostiņu pašu.
- 80 „Ja tu pie sprostiņa piedursies klāt,
 „Tad tevīm radīsies vēl citi grūtumi.“
 Vilkata sacīja. Niedrīšu Vidvuts
 Lavijās nu zelta putniņam klāt,
 Bet bez sprostiņa, skaistā sprostiņa,

- 85 Nebij putniņš dabonams rokā;
 Vidvuts arīdzan negribēj' slepen
 Ir zelta putniņu ķēniņam jemt:
 Un tiklīdz kā pie sprostiņa sitās,
 Tūdaliņ visā ķēniņa pilī
- 90 Iesāka skaņīgi pulksteņi zvanīt
 Un nu Vidvutu, iliņu, noķēra.
 Vidvutam, iliņam, sacīja ķēniņš:
 „Klau, kādam ķēniņam zirgs ir, kuŗam
 „Viena spalva dimanta, no zelta otra,
- 95 „Ja šo kumeļu man atvedīsi,
 „Tad tevīm tūdaliņ atdošu putnu
 „Līdz ar it visu skaisto sprostiņu.“
 Sacīja. Nu gāja Vidvuts atkal
 Domādams: „Ka tevi deviņi vilki!“
- 100 Te vilku piemin, te vilks klāt —
 Vidvuts satika to pašu vilku.
 Vilkata sacīja: „Sēdies mugurā!“
 Vilkatam mugurā uzsēda Vidvuts,
 Aizskrēja kā pats viesulis, iliņš.
- 105 Vilks viņu aiznesa līdz tam ķēniņam,
 Kuŗam piederēj' brīnišķkais zirgs.
 Vilks pie vārtiem pieteica atkal:
 „Gan daiļš kumeliņš, — iemaukti, segli
 „Ir vēl daiļāki, tos tevīm nedos;
- 110 „Tos sargies aiztikt; ja tu tos jemsi,
 „Tad tevīm radīsies vēl citi grūtumi.“
 Vidvutam notika, kā bija sacīts.
 Zirgs bez segliem, bez iemauktiņiem
 Nebija kustinams ne no pēdām.
- 115 Un grūtu dieniņu nebīdamies,
 Niedrišu Vidvuts zirdziņu jēma,
 Pajēma ar segliem, ar iemauktiņiem;
 Bet nu ar noķēra to pie zirga.
 Vidvutam, iliņam, sacīja ķēniņš:

- 120 „Tālu, tālu — līdz kādas trīssimt jūdzes
 „Aizvesta prom kāda ķēniņa pilī
 „Kā roze, magone, meitiņa mana.
 „Pilij apkārt iet liels ezars,
 „Neviena laiviņa ezarā nepeld,
- 125 „Bet viņā ūdenī dažādi gari,
 „Viņi līdz tur manu meitiņu sargāt.
 „Ja tu manu meitiņu man atvedīsi,
 „Tad tevīm atdošu daiļo zirgu
 „Ar visiem segliem, ar iemauktiņiem.
- 130 Sacīja. Niedrišu Vidvuts, īliņš,
 Nu gāja atkal bēdādamies;
 Satika atkal to pašu vilku.
 Vilks viņam vēlēja mugurā sēsties
 Un viņam nu vēl iedeva dodams:
- 135 Susekli, āboli un paladziņu.
 Vilkatam mugurā sēdies, Vidvuts
 Aizskrēja kā pats viesulis, īliņš,
 Noskrēja līdz tai ķēniņa pilij,
 Kur bija novesta skaistā meita.
- 140 Pilij apkārt ūdenis gāja.
 Nebija nekur nevienas laiviņas,
 Nevienas laiviņas, neviena tilta, —
 Kā jele tapt par ūdeni pāri?
 Vidvuts piejāja ezara malā,
- 145 Ar savu zobenu ūdenī cirta
 Tā, kā asmenis dzirksteles meta,
 Iedegās zobens gaišās liesmās
 Kā, kad plandas debešos rūsa.
 Vidvutam, īliņam, ūdenī jānot
- 105 Gadījās priekšā sudraba tiltiņš,
 Bet aiz muguras noira irdams;
 Jājējus neviens nevarēj' redzēt.
 Vidvuts pārjāja ezaram pāri,
 Neredzots nojāja pie pilsdārza,

- 155 Kur patlaban skaistule staigāja.
 Bet ap dārziņu apvilka aukla.
 Tiklīdz kā kāds aiztika auklu,
 Tūdaliņ dzirdēja pilī troksni.
 Bet vilks ielēca tik viegli dārzā,
- 160 Ka tas netika aizticis auklu.
 Saķēris meiteni, Niedrīšu Vidvuts
 Ar viņu vilkatam mugurā sēdās.
 Atpakaļ lēcot, piesitās vilkam
 Pie sargu aukliņas pakaļas kājas,
- 165 Un nu pilī dabūja zināt,
 Ka bija ķēniņa meitiņa projām.
 Nu skrēja ķēniņš ar lielu spēku,
 Dodamies mudīgiem bēgļiem pakaļ;
 Bet nule, kā pats viesulis, īliņš,
- 170 Vidvuts noskrējis ezara malā,
 Iecirta ar savu Pērkoņa zobenu
 Spēcīgu cirtienu ūdeņa viļņos
 Tā, kā asmenis dzirksteles meta,
 Iedegās zobens gaišās liesmās
- 175 Kā, kad plandas debešos rūsa;
 Vidvutam, īliņam, ūdenī jānot,
 Skaisto ķēniņa meitiņu nesot,
 Gadījās priekšā sudraba tiltiņš,
 Bet aiz muguras noira irdams.
- 180 Kā pats viesulis, īliņš, bēga
 Vidvuts ar savu laupījumiņu;
 Bet skrēja ķēniņš ar lielu spēku,
 Dzīdamies mudīgiem bēgļiem pakaļ.
 Kad viņi klāt bija, vilkata teica:
- 185 „Nomet susekli!“ — Nometa susekli.
 Tūdaliņ gadījās — liels, biezs mežs.
 Līdz pakaļ-dzinējies apjāja apkārt,
 Tikam bēdzēji aizskrēja tālu.
 Kad tiem ķērēji tuvojās atkal,

- 190 Vidvuts nometa āboli zemē,
 Tūdaliņ gadījās — liels, augsts kalns.
 Te jau redzēja ķēniņa pili,
 Kurā atradās daiļais zirgs.
 Trešo reiz ķērēji bij gluži tuvu, —
- 195 Vidvuts nometa palagu zemē,
 Tūdaliņ tur tapa — liels, garš ezars;
 To par Ģilmena ezaru sauca,
 Kurā noslika it visi ķērēji.
 Laupīto zeltaini pārvedis pili,
- 200 Nodevis meitiņu priecīgam tēvam,
 Vidvuts dabūja zelt-dimant' zirgu.
 Uzsēdies zirgā, aizskrēja skriedams
 Niedrišu Vidvuts, šaudīgais īliņš,
 Tā kā viesulis pie tā ķēniņa,
- 205 Kam bija zeltputnis ar zelta sprostiņu.
 Nodevis kumeļu, dabūja Vidvuts
 Skaisto sprostiņu ar zelta putnu.
 Nu gāja Vidvuts dienām, naktīm
 Pa mežu, purviem, pa klajumiem,
- 210 Līdz kamēr nonāca pie viņa staba,
 Kur divi nelaimes ceļjūtis šķīrās.
 Tur viņam tecēja trīs vilki pretim,
 Kas kā cilvēki kunkstēja, gaudoja.
 Un zelta putniņš pazina viņus
- 215 Un par cilvēkiem pārvērtā tos, —
 Tie bija Niedrišu Vidvuta biedri.
 No jauna tapuši laimīgi kopā,
 Cits citam stāstīja, kā viņiem gājis,
 Kur viņi katris meklējis, bijis.
- 220 Un nu Vidvutam vaicāja biedri:
 „Kur mēs meklēsim Skaistīti tagad?“
 Un viņi priecājās pie sevis ļoti,
 Ka bija Vidvuts atbūris viņus.
 Tālāku iedami, Vidvuts, biedri

- 225 Nonāca, nākdami lielmeža vidū,
Lielmeža vidū uz kāda kalna,
Uz kāda kalniņa ezara malā.
Kalniņa galā bij liels caurums,
Tur viņi uzgāja dziļu, dziļu alu.
- 230 Putniņš dziedāja: „Ģilmenis, Ģilmenis!
„Vidvuts atradis Skaistīti, Skaistīti.“
Putniņa valodu saprata Vidvuts.
Lai jele zinātu, kas alā iekšā,
Pēc isas apceres nosprieda Vidvuts,
- 235 Nolaisties dibenā, pārmeklēt alu.
Bet kā jel notapt pa alu lejā?
Nav nedz redeles, nedz kādas virves.
Niedrīšu Vidvuts sacīja biedriem:
„Kur ira pavediens, tur arī kamols, —
- 240 „Biedri, iesim, plēsīsim lūkus,
„Plēsīsim lūkus, griezīsim rīkstes,
„Novīsim virvi, nopīsim kurvi!“
Sacīja Niedrīšu Vidvuts biedriem.
Un nu ar tūdaliņ uzkāpa Kurmis,
- 245 Labs kalnu kāpējs un krūmu kodējs,
Slaikajās liepās, noplēsa lūkus
Un kārklu krūmiņus rīkstēm grieza; —
Tos Ogļu-Nesējs pienesā klāt
Simtpūru-Sējējam, lai pina kurvi,
- 250 Niedrīšu Vidvutam, lai vija virvi.
Niedrīšu Vidvuts novija virvi,
Novija virvīti simt asu gaņu,
Simtpūru-Sējējs kurvīti pina,
Nopina šķirīgi milzīgu kurvi.
- 255 Nu kurvi piesēja virvei galā
Un Ogļu-Nesējs iekāpa kurvī,
To citi nolaida alā lejā.
Bet līdz pusei neticis, kļiedza,
Lai viņu velkot tūdaliņ ārā,

- 260 Nevarot ilgāki izturēt alā.
 Tā arī izgāja citiem biedriem,
 Kad viņus ielaida alā iekšā.
 Pēdīgi Vidvuts iekāpa kurvī
 Un tā pieteica saviem biedriem :
- 265 „Kad es kustinu trīs reiz virvi,
 „Tad jūs velkati pīteni augšam.“
 Sacījis, laidās Vidvuts alā,
 Kā pats viesulis, kā pats iliņš.
 Pirms gāja cauri caur lielu tumsu,
- 270 Pēc caur gaismiņu izgāja cauri,
 Izgāja atkal caur lielu tumsu,
 Bet tad no jauna gaismai cauri
 Un tā vienumēr tālāku gāja.
 Izgāja cauri caur trim gaismām
- 275 Un nu stāvēja uz cietas zemes.
 Nu viņš te citu pasauli redzēja,
 Redzēja savādu dieniņas gaismu,
 Un viņš tālāku gāja, gāja,
 Līdz viņš nonāca uz kādu pili,
- 280 Kas vienā zeltā, dimantā mirdzēja.

ČETRPADSMITĀIS DZIEDĀJUMS.

Citā pasaulē. Niedrīšu Vidvuts uziet Skaistīti. Izbailes. Kauššanās ar trīs galvaiņiem milziem. Cietais miegs. Skaistītes atsvabināšana. Ceļa biedru viltus. Kurmja slepkavība. Dieva kokle. Skaistītes sirdēsti.

Niedrīšu Vidvuts iegāja pilī,
 Par viņas graznumu brīnīdamies;
 Bet vēl lielāki brīnumi radās
 Un prieka izbailes uzgāja viņam,

- 5 Kad tas Skaistīti ieraudzīj' pili
 Kā rozi, magoni, pie loga sēdam.
 Niedrīšu Vidvutu ieraugot, tūliņ
 Meitiņa gluži bāla tikdama, sacīja :
- 10 „Miļo brālīti, bēdz drīzi projām!
 „Kad mans sargātājs ienāks iekšā,
 „Tas tevi tūdaliņ nogalinās.“
 Vidvuts, zobenu izvilcis, teica :
- 15 „Lai tikai nāk, es ar to tēviņu
 „Gribētu labprāt tūdaliņ satikt.“
 Un viņam Skaistīte tagadiņ teica :
- 20 „Ja tu nu nebēdzi, tautietī miļo,
 „Tad jele tu manu padomu klausī :
 „Paraugi tur viņu zobenu pacelt,
 „Kas tur pirmais karajas vadzī.
- 25 „Tas tā milzeņa, sarga, zobens,
 „Kas nu tūdaliņ ienāks iekšā.“
 Niedrīšu Vidvuts saķēra zobenu,
 Bet tik drusciņ kustināt spēja.
 Niedrīšu Vidvuts nobijās gauži,
- 30 Tagadiņ domāja pazudis esam ;
 Bet viņam Skaistīte padomu deva :
 „Ej un nodzeries no tās mucas,
 „Pa kreisu roku pagalma vidū.“
 Niedrīšu Vidvuts aizgāja, dzēra
- 35 Un nu saķēra zobenu atkal —
 Nu bija vieglis it tā kā spalva.
 Vēl tādu padomu zeltaine deva,
 Niedrīšu Vidvutam, tautietim, teica :
- „Pārmaini tagadiņ tās sešas mucas,
 „Kas divi rindās pagalmā stāv.
 „Tās, kas pa labu stāv, lieci pa kreisu ;
 „Tās, kas pa kreisu, pa labu lieci.
 „Mucās, kas ira pa labu roku,
 „Iekšā ūdenis, kas dod spēku ;

- 40 „Bet tās mucās, kas pa kreisu,
 „Ūdenis tāds, kas atjem spēku.
 „Un mani sargi dzeņ ik reizas
 „No tām mucām, kas tur pa labu,
 „Kas tur pa labu vienā rindā,
- 45 „Būdamas ikuŗa priekš sava milza.
 „Un tiklīdz kā tēviņi ienāks,
 „Dzers tie ikkatris no savas mucas,
 „No savas mucas, kas pa labu,
 „Tad tu ej un dzer no tās mucas,
- 50 „Ko tu nu noliksi tai pa kreisu,
 „Iekš kuŗas iekšā tas spēka ūdenis, —
 „Varbūt, ka tā dzīvību glābsi.“
 Niedriŗu Vidvuts pārmija mucas,
 Sirsnīgi piesauca Dieviņu mīlo:
- 55 „Palīdzi nu tu, žēlīgais Dieviņ,
 „Cīnīties man ar vareniem milziem,
 „Milzīgiem velniem, raganu dēliem.
 „Ak, viņi dauzas tumšās naktīs,
 „Tumšās naktīs, gaišās dienās!
- 60 „Palīdzi tu pats, Dieviņi mīlo!
 „Pārspēt raganu, spīganu dēlus,
 „„Pārspēt, gaisa skrējējus pārspēt!“
 Piesauca Dieviņu, mīlo. Te jau
 Ielēca sirmais, ielēca daglais,
- 65 Visupēc ielēca strīpainais.
 Šņākdams ienāca pagalmā iekšā
 Milzenis ar divi galvām, līdzīgs
 Mazāki cilvēkam, vairāki zvēram.
 Tūdaliņ piegāja tas pie mucas,
- 70 Kas bija pirmā pa labu roku,
 Kā viņu nolika Niedriŗu Vidvuts,
 Piegāja milzenis, iesāka dzert,
 Dzerdamis dzēra cik gāja iekšā;
 Bet arī Niedriŗu Vidvuts gāja

- 75 Nu pie mucas, kas bija pirmā,
 Kas bija pirmā pa kreisu roku,
 Kā viņu nolika Niedrīšu Vidvuts,
 Piegāja, dzēra, cik gāja iekšā.
 Kad viņi bij abi iedzērušies —
- 80 Vidvuts spēku, nespēku milzis,
 Pakampa milzenis vareno zobenu,
 Ko bija cilājis Niedrīšu Vidvuts;
 Tas nu ar atvēza Pērkoņa zobenu,
 Un viņi iesāka vareni kauties;
- 85 Bet bija stiprāks Niedrīšu Vidvuts, —
 Tas ar tērauda zobenu deva
 Tik stipru cirtienu divgalvju milzam,
 Kā līdzī pogām nokrita galvas.
 Pirmais darbs tā izdevās brangi,
- 90 Iedeva Vidvutam drošāku sirdi.
 Abām galvām izgriezis mēles,
 Piemiņai ielika tās ceļa somā.
 Nu lūdza Skaistīte Vidvutam atkal,
 Lai jele tagadīņ bēgoti projām.
- 95 Tā, par tautieti bīdamās, teica:
 „Nu nāks milzenis piecām galvām,
 „No viņa tiešām netiksi vaļām,
 „Viņš bez žēluma sakapās tevi.“
 Niedrīšu Vidvuts nebija baidams,
- 100 Tam tik rūpēja Skaistītes glābšana.
 Zeltaine, Skaistīte, Zvaigznītes meita,
 Nu tad sirdīgo tautieti veda
 Mēģināt to otru zobenu cilāt,
 Kurš aiz pirmā kaņajās vadzī
- 105 Un bija milzeņa, piecgalvja, zobens.
 Niedrīšu Vidvuts zobenu jēma,
 Gan viņu atzvēla atpakaļ gaisos,
 Bet bija pilnīgi pievaļāt grūti.
 Nu dzēra dzerdams no mucas atkal,

- 110 Kur spēka ūdenis atradās iekšā,
 Un nu saķēra zobenu atkal,
 Nu bija vieglis it tā kā spalva.
 Nebija ilgi, kad arī nāca
 Minētais piecgalvis uguni sļaudams.
- 115 Tas tūliņ piegāja pie otras mucas
 Pa labu roku, iesāka dzert,
 Dzerdamis dzēra, cik gāja iekšā;
 Bet arī Niedrišu Vidvuts gāja
 Pie otras mucas pa kreisu roku,
- 120 Dzerdamis dzēra, cik gāja iekšā.
 Kad viņi bij abi iedzērušies —
 Vidvuts spēku, nespēku milzis,
 Pakampa no vadža zobenu tēviņš;
 Vidvuts atvēza Pērkoņa zobenu,
- 125 Un viņi iesāka vareni kauties,
 Bet bija stiprāks Niedrišu Vidvuts,
 Pārspēja arīdzan piecgalvi, milzu.
 Visām galvām izgriezis mēles,
 Rūpīgi glabāja tās ceļa somā.
- 130 Bet nu Skaistīte iesāka raudāt,
 Rokas žņaugdama Vidvutu lūdza:
 „Ak, jele nu savu dzīvību taupi,
 „Bēdz jele no jaunām briesmībām projām;
 „Tagadiņ lielākais milzenis atskries,
- 135 „Briesmīgs varmāka divpadsmit galvām.“
 Tik uz meitiņas glābšanu iedams,
 Vidvuts sacīja ar drošu sirdi:
 „Lai tikai nāk, uz visu es gatavs,
 „Vai tevi glābšu, vai par tev miršu!“
- 140 Zeltaine, Skaistīte, Zvaigznītes meita,
 Nu ar' vēl sirdīgo tautieti veda,
 Mēģināt trešo zobenu cilāt,
 Kurš tur aiz otra karajās vadzī
 Un bija divpadsmit-galvainā zobens.

- 145 Niedrīšu Vidvuts zobenu cēla,
 Gan viņu atvēza arīdzan gaisos,
 Bet bija pilnīgi pievaļāt grūti.
 Nu dzēra dzerdamis no mucas atkal,
 Kur spēka ūdenis atradās iekšā,
- 150 Un kad saķēra no jauna zobenu,
 Nu bija vieglis it tā kā spalva.
 Tikko zobenu atlicis bija,
 Tūdaliņ dzirdēja krākšanu, šņākšanu —
 Varenais milzenis tuvojās pilij.
- 155 No viņa rīklēm zibeņi šāvās
 Un līdz pārkonim briesmīgi rūca
 Tā, ka it visi dziļumi trīcēja,
 Skaistīte tautieša labad bailēs
 Trīcēt trīcēja kā apšu lapīna,
- 160 Un ir Vidvutam drebēja sirds.
 „Mīļo Dieviņi, spēž to velnu!“
 Izsauca Niedrīšu Vidvuts briesmās.
 Un jo tuvāku milzenis nāca,
 Jo vēl lielāka rūkšana cēlās;
- 165 Un līdz Vidvutu redzēja, milzis
 Tūdaliņ izspļāva uguņu liesmas;
 Pieskrēja skriedams pie trešās mucas
 Pa labu roku, iesāka dzert,
 Dzerdamis dzēra, cik gāja iekšā;
- 170 Bet arī Niedrīšu Vidvuts gāja
 Pie trešās mucas pa kreisu roku,
 Kā pats tur viņu nolīcis bija. —
 Piegāja, dzēra, cik gāja iekšā.
 Kad viņi bij abi iedzērušies —
- 175 Vidvuts spēku, nespēku milzis,
 Pakampa no vadža zobenu milzis,
 Vidvuts atvēza Pērkoņa zobenu,
 Un viņi iesāka vareni kauties.
 Bij jo briesmīga kaušanās šoreiz.

- 180 Milzenis izspļāva uguņu liesmas,
 Un gar Vidvutu šaudījās uguns,
 Kā gar kalēju milzīgā kalvā
 Uguņu dzirksteles šķaidās apkārt,
 Kad kaļ uz laktas sarkanu dzelzi, —
- 185 Vidvutam gandrīz izsvila acis.
 Briesmīgā cīņā cīnījās Vidvuts,
 Tik-tik pārspēja briesmīgo milzu,
 Būdams stiprāks Niedrišu Vidvuts.
 Skaistīte redzēdama tautieša uzvaru,
- 190 Tagadiņ izsauca lielā priekā:
 „Nu esmu glābta, nu esmu glābta!
 „Nu nava vairs nekā, ko būties!“
 Arī šim galvainim izgriezis mēles,
 Piemiņai ielika tās ceļa somā,
- 195 Ielika, sacīja Niedrišu Vidvuts
 „Iesāku reiz savus uzvaras darbus
 „Ar Laimas-māmiņas palīdzību,
 „Nobeidzu dievu Dievu pieminēdams.“
 Sacīja. Nokusis no tāda kara,
- 200 Ieslika Vidvuts Skaistītes rokās,
 Ielicis galvu Skaistītes klēpī,
 Tūdaliņ iemīga cietā miegā.
 Tā nu viņš gulēja ilgi, ilgi,
 Iemidzis dziļā, dziļā miegā, —
- 205 It tā kā būdams pavisam nost.
 Skaistīte šūpoja tautieša galvu,
 Šūpoja tautieša galviņu klēpī,
 Mīlāko žūžinot saldā miegā.
 Kad ilgi gulēja, neuzmodās,
- 210 Cilāja meitiņa tautieša galviņu,
 Sākdama par viņa dzīvību būties.
 Pēdīgi raudzīja modināt viņa,
 To pie kamieša purinādama;
 Bet, manu dieniņu! necēlās augšā.

- 215 Nu sāka Skaistīte asaras raudāt,
 Raudāja, domāja tautieti beigtu. —
 Te kāda meitiņas karst' asariņa
 Vidvutam, gulīšam, uz vaigu ritēja,
 Uz vaigu ritēja — uzcēla viņu.
- 220 Nu tas bez kavēšanās Skaistīti jēma,
 Aizveda to pie atstātā kurvja,
 Iecēla kurvī, pavilka virvi,
 Ziņodams biedriem, lai vilka augšā.
 Zeltaine šķirdamās Vidvutam deva,
- 225 Iedeva tautietim sav' gredzentiņu.
 Meitiņu laimīgi uzvilka augšā.
 Nu bija Vidvutam pītenī sēsties,
 Bet vēl kavējās viņš to darīt,
 Gribēdams zināt, vai viņa biedri
- 230 Nav tās domās, nonāvēt viņu,
 Paši par Skaistītes glābējiem palikt.
 Un viņš kurvī savā vietā
 Varenu akmeni ielika iekšā.
 Nebija maldījies Vidvuts, gudrais.
- 235 Pītenis pusei uzvilks augšam,
 Ar lielu smagumu nokrita zemē.
 Ja pats kurvī sēdējis būtu, —
 Uz tām pēdām bija pagalam.
 Bet nu palika sveiks un vesels,
- 240 Sveiks un vesels kā ābolītis.
 Varenas izbailes sagrauba vīru,
 Apķeņot, ka cita pasaule bija,
 Kur būs jāmirst briesmīgā nāvē.
 Nu bija nelaime nelaimes galā,
- 245 Bij dzīvs aprakts Likteņa bedrē.
 Un vēl lielākas izbailes cēlās,
 Pārjēma žēlabas nu viņa sirdi,
 Ka tagad tā, ko sirsnīgi mīlēja
 Un jau pilnīgi par savu turēja,

- 250 Nu tik briesmīgā, viltīgā veidā
 Tam bija atrauta no paša biedriem,
 Kurus pašus divreiz izglābis bija.
 Asaras spiedās Vidvutam acīs,
 Un tas noģība Likteņa bedrē.
- 255 Nelāga skaudības gara dzīti
 Par sava vadoņa skaužamu laimi,
 Vienojās visi trīs Vidvuta biedri
 Tā savam glābējam padarīt galu,
 Ka Ogļu-Nesējs, Simtpūru-Sējējs
- 260 To līdz pusei uzvilka augšā,
 Kur tad Kurmis, labs kalnu kāpējs
 Un krūmu kodējs pārcirta virvi.
 Ar joni nokrita pītenis lejā.
 Nu šie lētdabji ticēja droši,
- 265 Ka viņu vadonis dabūjis galu,
 Vai alas dibenā sadauzīts gul
 Un tur nu savas dieniņas pabeigs; —
 Devuši bāliņu Veļu-mātes meitai,
 Lielām gavilēm steidzās projām,
- 270 Kaut gan Skaistīte raudāja, lūdzās,
 Lai viņas glābēju neatstāj' alā.
 Brammaņi neklausā Skaistītes raudas,
 Neklausā meitiņas sirsnīgo lūgšanu;
 Piesola to pašu nogalināt,
- 275 Ja viņa neciestu pēdīgi klusu.
 Bet starp ļaunajiem nepastāv draudzība
 Drīz biedri domāja cits par citu
 Viens pats ķēniņa godalgu dabūt,
 Lai arī nebija to neviens pelnījis.
- 280 Kad kādu gabalu gājuši bija,
 Un viņi sasniedza to meža pili,
 Kur viņi nokāva, vārīja vēršus
 Un no ubaga sakauti kļuva, —
 Nometās nakti pārgulēt pilī.

- 285 Še tad blēdība blēdību dzina,
 Šeitan ceļbiedru ļaunīgas domas
 Iesāka pilnīgi rādīties darbos.
 Ikkurš no tiem gulēt iedams,
 Domāja nakti uzcelties klusu,
- 290 Nokaut savus paša gulošus biedrus.
 Un krūmu kodējs, Kurmis, tiešām
 Nocirta saviem biedriem galvas.
 Palicis nu ar Skaistīti viens pats,
 Viltīgais Kurmis, labs kalnu kāpējs,
- 295 Šķirīgiem soļiem tālāku devās,
 Cenzdamies drīzumā zeltgaismu sasniegt.
 Ak, prieka gaviles! līgsmība liela!
 Kēniņa pilī visā zemē,
 Kad drīz izpauđa to prieka ziņu,
- 300 Ka nu Skaistīte atkal mājās,
 Pārnācis pirmais pavasara putniņš,
 Siltāka vēsmaņa raduses laukā,
 Jau kāda puķīte cēluse galviņu.
 Kaut gan saulīte vēl mākuļaina,
- 305 Līgsmība, gaviles skanēja zemē,
 Nu bija Zemgales Skaistīte mājās.
 Un viņas viltīgo glābēju, Kurmi,
 To kalnu kāpēju un krūmu kodēju,
 Zeltgaismā cienīja, godāja visi,
- 310 Lai gan Skaistīte raudāja, stāstīja,
 Ka viņš pēdīgais slepkava, blēdis.
 Un kā pavasar' ziemeļu vēji
 Plaukšanas brangumā attura ziedus,
 Tā arī viltnieka Kurmja viltus
- 315 Laupīja Skaistītei līgsmību, prieku,
 Uztrieca krusu vairīgiem ziediem.
 Un kā ziemelis pavasar' trako
 Bez bēdu, kaut arī tik īsu brīdi,
 Tā arī Kurmis, slepkava, blēdis,

- 320 Gribēja pavasara zeediņos tērpties,
 Kaut arī laupīja tos ar varu.
 Kad viņam prasīja, kur viņa biedri,
 Tad viņš zināja dažādi melsties,
 Dažādas ticāmas atbildes dodams.
- 325 Un par Niedrišu Vidvutu stāstīja,
 Ka tas pēdīgais blandonis, burvis,
 Kas pa pasauli klīst ar Nektī.
 Virs pie vārda, kuģis pie enkuŗa.
 Vecais Zemgālis, turēdams vārdu,
- 330 Taisījās jau to dieniņu nospriest,
 Kuŗā Skaistīti ar viņas glābēju,
 Viltnieku, Kurmi, savienot gribēja;
 Bet, ak, Skaistīte par tādu ziņu
 Palika nu tik bēdīga, skumīga,
- 335 Ka viņa asarās sacīja brālim:
 „Brāliņi manu, es tava māsiņa,
 „Man pirkī vizuļu vainadziņu.
 „Kuŗi vēji pūta, tie skandina,
 „Kuŗas tautas jāja, tās bildina.
- 340 „Papūta ziemelis, nopūta vizuļus,
 „Še nu, bāliņi, tavs pirkumiņš.“
 Un viņa labāki gribēja mirt,
 Nekā šīs goda dieniņas gaidīt.
 Un viņa lūdza nu savam tēvam,
- 345 Lai viņu apsola tik tad Kurmim,
 Šim kalnu-kāpējam un krūmu-kodējam,
 Kad reiz ziedēs sētas mieti,
 Kad virs ūdeņa akmeņi peldēs.
 Vecais Semgālis, turēdams vārdu,
- 350 Tagadiņ nezīnāj’, ko jele darīt.
 Pēdīgi nāca labs padoms prātā:
 Tēvs savas meitiņas lūgšanai klausot,
 Skaistītei gadlaiku atļāva vaļu,
 Gadlaiku vēl ļāva vaiņagu valkāt.

- 355 Plijokņa Kurmim izmeta vārdus:
 „Mācies gaidīt: labs bērns gaida.“
 Un uz Zeltgaismu jauneklis nāca,
 Kam tēvs, māmiņa miruši mazam,
 Un kas tamlabad vientulis, bārēns
- 360 Nu pa pasauli staigāja apkārt.
 Daudz, daudz zemes, ķēniņu valstis
 Viņš bija izgājis, daudz bija redzējis,
 Kad reiz pienāca pie liela purva,
 Kur tas redzēja vecu, vecu vīriņu,
- 365 Kas līdz krūtīm iestīdzis dūņās
 Un pēc palīga žēlīgi saukdams,
 Izstiepa rokas jauneklim pretim.
 Jauneklis piegāja vīriņam klāt,
 Izvilka vīriņu no dūņu purva,
- 370 Steidz uz avotu ūdeni smelt,
 Ar ko vecītim nomazgāt dubļus.
 Atpakaļ atnācis, jauneklis brīnās,
 Ka veca vīriņa nebija vairs,
 Bet tā vietā spožās drēbēs,
- 375 Gaidīdams jaunekli, sēdēja liels vīrs,
 Tā vaigs spīdēja kā pate saule.
 Un tas sacīja: „Nebīsties jaunekli!
 „Es esmu tas pats, ko tu še meklē,
 „Es esmu pats Dievs, tavas bēdas redzējis
- 380 „Un šurp atnācis pārbaudīt tevi,
 „Tamlabad paliku par vecu vīriņu.
 „Redzu, tev laba, žēlīga sirds.
 „Vēlies tagadīņ, ko tik vien gribi,
 „Es tev tūdaliņ it visu došu.“
- 385 Attapies bailēs, jauneklis teica:
 „Ko lai es nabaga bārenīts vēlos?
 „Dieviņi mīlo, dod manim zāles,
 „Kas manu bēdīgu, skumīgu sirdi
 „Varētu mierināt, priecināt bēdās.“

- 390 Spožais vīrs nu jauneklīm teica:
 „Redzu, tu nevēlies vis citu mantu,
 „Lai nu tad notiekas, kā tu sacīji.
 „Še tevīm kokle; līdz tā skanēs,
 „Tad bēdas, rūpes un visas raizes
- 395 „Bēgdamas aizbēgs no tavas sirds.
 „Bet jele neturi šo dārgu mantu,
 „Tik priekš sevis viena paša vien.
 „Pasaulē daudz to cilvēku iraid,
 „Kam tās mantiņas — sirdsmiera — trūkst
- 400 „Tamlabad skandini tu savu kokli
 „Priekš visu bēduļu skumīgām sirdīm.“
 Šos vārdus sacījis, nozuda vīriņš.
 Jauneklis staigāja nu ar kokli.
 Atskanot koklei, sajuta tūliņ
- 405 Tas tādu mieru un prieku sirdī,
 Kādu savu mūžu nebija sajutis.
 It visa radība priecājās, klausījās
 Uz viņa koklītes brīnuma skaņām:
 Putniņa zaros aplusa dziedāt,
- 410 Strautiņi, upītes nostāja urdzēt,
 Pat mēmas zivtiņas klausīties pabāza
 Tad no ūdeņa galviņas ārā.
 Tā gāja jauneklis pasauli cauri,
 Dienām bēduļus iepriecinādams
- 415 Un viņu skumību prom skandinādams;
 Bet kad nakti, mēnesim spīdot,
 Skanēja jaunekļa Dieva dotā kokle,
 Tad pat uzcēlās mirušu gari,
 Atspirga tad pie svētajām skaņām.
- 420 Tad arī atstāja ūdeņa meitas
 Putošu vilnišu vēsaiņu pili, —
 Skaistās ūdeņa rozīšu rotās
 Atnāca mīlīgā mēnesnīcā,
 Klausīties brīnišķas koklīšu skaņas.

- 425 Jauneklis, staigājis caur zemju zemēm,
Bēduļiem iepriecināšanu nezdams
Un no pasaules atšķirziem gariem
Atgādinādams bijušas jaukāš,
Baltās dieniņas tiem šinī saulē, —
- 430 Nonāca pēdīgi zeltgaismas pilī,
Kur bija Skaistītei grūtākie laiki.
Kā kad maitāja ziediņus salna,
Vārgoja meitiņa skumību sarmā —
Ziemelis nomāca ziediņu laiku.
- 435 Bet kad skanēja jaunekļa kokle,
Līdz kā pavasar' ganiņa stabule,
Kas ira no jauna alksnīša griesta;
Līdz kā cīruļa pirmā dziesmiņa,
Pavasara saulītei paspīdot, atskan, —
- 430 Tūdaliņ bēdules nomāktā sirsniņa
Iesāka rāmāki, lēnāki pukstēt,
Raisīties no lielu skumību sloga,
Kā kad pirmaji pumpuři raisas,
Kad jau pārgājis pirmais pērkonis.
- 445 Meitiņas gars, kas iesāka nogurt,
Atmodās, atdabūj' drošību, spēku,
Panest Likteņa noliktu slogu.
Vārgdienes vienīgā iepriecinātāja,
Nu bija jaunekļa Diev' dota kokle,
- 450 Kas it kā viņas sirdsbēdas juzdama,
Skanēja tagadiņ tik žēli, tik žēli,
Ka pat akmeņiem asaras ritēja.
Bet tik Kurmim riebās skaņas,
Skanēja kā paša soģa balss.

PIECPADSMITĀIS DZIEDĀJUMS.

Niedrīšu Vidvuts satiekas ar pazīstamo sirmbārzdi pirtij līdzīgi aizkūpušā pilī. Tas viņu vadā pa trejādām milzeņu pļāvām un aizraida Niedrīšu Vidvutu, kas grib uz pasauli tapt ārā, pie mīļā Dieviņa. Veļi jeb mirušu gari: zivs ar kārkliem uz muguras; piekēdētais gredzena sargs; skauģis; Zemiešu karāliene; divi sievas pie divi akām; divi meitas pie viena ābola; skaistie lopiņi; vājie lopiņi, staba vīrs; braucēji; baltseris.

- Niedrīšu Vidvuts, Skaistītes glābējs,
Pēdīgi no sava ģīboņa modies,
Pie alas cauruma klausīties gāja.
Ne ķiku, ne grabu bij pie cauruma,
5 Bij tik klusiņām, kā rīta gaisma.
Un kad palika tur viss klusu,
Tad viņš pēdīgi staigādams tālāk,
Pa lielum lielu klajumu gāja;
Pagājis gabalu, ierauga pili,
10 Bet aizkūpušu ziliem dūmiem,
Kā aizkūpušu aizkurtu pirti.
Uz savu zobenu, uz savu spēku
Palaidies Vidvuts, iegāja pilī.
Pils pilna miglas, pils pilna dūmu.
15 Te labi izgājis it visas malas,
Uzgāja slepenas sānu durvis.
Līdz viņš durvītiņas atvēra vaļam,
Te viņam sabruka vellēni virsū;
Bet kāds sirmgalvis, kas turpat kaktā
20 Sēdēja uz melna, dūmaiņa krēsla,
Uzsauca vellēniem kundzīgā balsī:
„Paliekat mierīgi, atstājat nost!
„Jūs viņu pievarēt nevarat vis;
„Es viņu pazīstu, pazīstu labi.

- 25 „Labāki godājat, cienājat viņu.“
 Uzsauca un nu ar' vellēni jēmās
 Niedrīšu Vidvutu cienāt, godāt.
 Bet viņu papriekšu aizveda pirtī
 Un viņam rādīja varenu sili,
- 30 Kur lai mazgājas, iekāpis iekšā.
 Bet līdzī Vidvuts iekāpa silē,
 Te viņam nozuda it visi spēki.
 Tik ar tām visulielākām pūlēm
 Paspēja no siles izcelties ārā,
- 35 Iet līdz otrai varenai silei,
 Kas tur stāvēja pie otras sienas.
 Tikko ūdeni otrajā silē
 Niedrīšu Vidvuts aizticis bija,
 Te viņš atdabūja pirmos spēkus.
- 40 Tagadiņ mazgājās otrajā silē,
 Un nu viņš ieguva lielākus spēkus,
 Nekā kas viņam līdz šim bija.
 Viņš nu ar' pārmija varenās siles.
 Ienāca vellēni, sirmgalvja puisi,
- 45 Un viņi brīnījās, ka nu vēl bija
 Niedrīšu Vidvuts palicies dzīvs.
 Tūdaliņ ielēca vellēni silē,
 Kur bija Vidvuts zaudējis spēku,
 Un nu ar' nozuda vellēniem spēki.
- 50 Tik daži izlīda no siles ārā,
 Bet tos sakampa Niedrīšu Vidvuts
 Un viņus iesvieda atpakaļ silē,
 Kur nu tad vellēni nobeidzās iekšā.
 Nu viņš atpakaļ kambarī gāja,
- 55 Kur aba sēdēja sirmgalvis krēslā.
 Tikko uzmeta vīrelim acis,
 Tūdaliņ pazina to par to pašu,
 Kas meža pilī nonācis bija,
 Kad bija Vidvuts, kā viņa biedri,

- 60 Nokāvis vērsi, pusdienu vārījis
 Un šim nabagam dāvanas devis,
 Kuŗš tad aizbēga, atstājis bārzdu.
 Sēdēdams krēslā, vīrs kopa bārzdu,
 Lai gaŗa bārzdiņa atauga atkal.
- 65 Zobenu izvilcis, Vidvuts stingri
 Mazajam bārzdainim uzstāja virsū:
 „Ja vari palīdzēt, man tapt ārā
 „No šī dziļuma, tad tava laime;
 „Bet ja tu nevari, tad tevim jāmirst!“
- 70 Bārzdainis Niedriŗu Vidvutam teica:
 „Man tagad nevaids tikdaudz spēka;
 „Tevi uz pasauli iznest ārā;
 „Bet tevim rādiŗu sudrabu, zeltu,
 „Ka tevim patiks ņepat palikt;
- 75 „Es tevim visur noderīgs būŗu,
 „Un tiklīdz kā es palikŗu vesels,
 „Tev no lielāka labuma būŗu.“
 Sacīja, izveda Vidvutu ārā,
 Izveda Vidvutu no dūmu pils.
- 80 Nu viņu bārzdainis vadāja apkārt,
 Daŗādus brīnumus gribēdams rādīt.
 Visupirms veda pār dzeltanu pļavu
 Un tā sacīja Stipraja dēlam:
 „Tagadiņ ņe vari mierīgi iet —
- 85 „ŗī pļava piederēj’ raganas dēlam,
 „Kuŗam tu nocirti abi divi galvas.“
 Pēc viņi nonāca zilā pļavā;
 Bārzdainis sacīja Stipraja dēlam:
 „Tagadiņ ņe vari mierīgi iet —
- 90 „ŗī pļava piederēj’ raganas dēlam,
 „Kuŗam tu nocirti visas piecas galvas.“
 Pēdīgi nonāca sarkanā pļavā;
 Bārzdainis sacīja Stipraja dēlam:
 „Tagadiņ ņe vari mierīgi iet —

- 95 „Šī pļava piederēj' raganas dēlam,
 „Kuŗam tu nocirti divpadsmit galvas.“
 Sacīja, vadāja Vidvutu apkārt.
 Lai nu gan Niedrīšu Vidvuts ļāvās
 Tā no bārzdaina vadīties apkārt
- 100 Un sev dažādus brīnumus rādīt;
 Bet viņam netika viņas saules klusums.
 Netika arīdzan tās visi dārgumi,
 Netika nedz zelts, nedz sudrabinis.
 Un viņam drūmīgi bija ap dūšu:
- 105 „Gan laba viņa saule, ne mīlīga dzīvošana;
 „Ne dziedāja sīki putni, ne kūkoja dzeguzī-
 Nopūtās; uzstāja bārzdainim atkal, [tes.“
 Lai viņu ved uz pasauli ārā,
 Citādi bārzdainim esoti jāmirst.
- 110 Galvot galvoja bārzdainis, vīriņš,
 Ka labprāt viņu izvestu ārā,
 Ja tikai dabūtu tikdaudz spēka.
 Noskumis un pilns nemiera būdams,
 Niedrīšu Vidvuts uzsauca dusmās:
- 115 „Diedeli, kur tevīm palika spēks?
 „Viņureiz tik tik pārspēju tevi,
 „Un tu nu tagadiņ nevarots teicies,
 „Mani uz pasauli iznest ārā.“
 Bārzdainis Niedrīšu Vidvutam teica:
- 120 „Kad tu pats biji nokāvis vērsi
 „Un viņu vārīji tai meža pilī,
 „Tad jau es netiku nekā baudījis,
 „Kā tik vienīgi kāviens tiesu.
 „Līdz ar bārzdiņu nozuda spēki,
- 125 „Līdz ar bārzdiņu ataugst stiprums,
 „Tad, kad gadītos vēršeļa vietā
 „Labāki baudams, nekā redzams.“
 Niedrīšu Vidvuts sacīja dusmās:
 „Dievs dod devējam, Velns rauj rāvējam!

- 130 „Priekš spēka ataugas še tevim Nekte!
 „Jem par mūžīgu zemliku to,
 „Bet Zemes-mātes atslēgu gādā,
 „Laid mani projām zeltgaismas pilī.“
 Izsaucot: Nekte! bārdainim tūlī
- 135 Gadījās it viss bagātā mērā.
 Ar tādu zemliku, kas arī veļiem
 Varēja patikt, ar mieru būdams,
 Aizmirsa bārdainis kāvienu, vēršus,
 Tik vien ar Nekti mielodamies.
- 140 Tagadiņ bārdainis palicis runīgs,
 Pēdīgi Niedrīšu Vidvutam teica:
 „Tevi uz pasauli iznest ārā
 „Varēšu tik tad, kad mana bārzda
 „Ataugš tik gaŗa, kā viņa bija;
- 145 „Bet tas ies trīs deviņas vasaras.“
 Bij ar vajadzības dzelzsmēli runāts,
 Kur bija veltīgi jebkuŗi draudi.
 Niedrīšu Vidvuts noskuma ļoti,
 Tas bija Pikuļa nīcības pilī,
- 150 Nīcības pilī, drēgnajā peklē,
 Gaismas dēliņa posta vietā.
 Un gauŗas asaras raudāja Vidvuts —
 Nost no dzimtenes atmatām, druvām.
 Bet nu bārdainis Vidvutam teica:
- 155 „Bārdzība krusa, laipnība rasa.
 „Tamlabad, ka man atnesi Nekti,
 „Pateikšu, kā tu varēsi drīzāk
 „Projām tapt uz pasauli ārā. —
 „Jem par pleciem tagadiņ kājas
- 160 „Un pie mīļā Dieviņa noej,
 „Paprasi, kur uz pasauli aiztop
 „Un kur guldīta senlaiku manta.“
 Neko darīt, Niedrīšu Vidvuts
 Taisījās prom pie Dieviņa staigāt.

- 165 Mīļā Laimiņa, Dieviņa meita,
Nāc un palīdzi veicināt stāstu!
Veicini stāstiņu, izstāsti pate,
Ko vēl izcieta Niedrišu Vidvuts,
Pirms uz pasauli iztapa ārā.
- 170 Niedrišu Vidvutam taisoties ceļā,
Bārdainis iedeva ganiņu līdz,
Ganiņu līdz, ko no meža pils bija
Pa dziļu caurumu novedis lejā.
Un nu ar ganiņu Niedrišu Vidvuts
- 175 Uz ceļu prom pie Dieviņa devās.
Kad labu laiciņu tie bija gājuši,
Tad bija ganiņš piekūsis gauži,
Gribēja mazuliet atpūtu dabūt.
Un viņi nosēda uz kāda kalniņa. —
- 180 „Kam tie kalniņi? kam ielejiņas?
Dieviņam kalni, Laimiņai lejas.“ —
Sacīja Niedrišu Vidvuts ganam;
Bet nu ganiņš iemīga cieti,
Niedrišu Vidvuts vienīgi snauda.
- 185 Drīz no snaušanas uzšāvies augšam,
Niedrišu Vidvuts redzēja ganu,
Ka tas nebija vairs no dzīviem,
Bet pilns tārpu, kas viņu ēda: —
Bij gājis tāi ciemā, kur mūžam paliek.
- 190 Tā ko redzēdams, nobijās gauži
Niedrišu Vidvuts Dieviņa kalnā
Un viņš steidzās ātriem soļiem.
Ātriem soļiem Laimiņas lejā.
Niedrišu Vidvutam steidzoties lejā,
- 195 Tālumā skanēja brīnišķas skaņas:
„Viens gans nomira, citi gani raudāja;
„Cūka raka kapu augstā kalnā,
„Dzenis kala krustu sausā apsē,
„Dzeguze zvanīja likā bērzā;

- 200 „Visi mazi putniņi pātārus skaitīja,
 „Lielais dunduris sprediķi sacīja;
 „Zīle nesa ziņu tēvam mātei,
 „Kaza kāpa debesīs Dievam sūdzēt.“
 Tālumā skanēja brīnišķas skaņas,
- 205 Tālāku staigāja Niedrišu Vidvuts.
 Kad labu gabalu tas bija gājis,
 Iegāja zilgas krēslīgas gaismā,
 Kas kā naktsdebess spīdēja lēni.
 Un kur vien tikai pameta acis,
- 210 Visur Daugavu, melnaci, redzēja,
 Kā viņa vakarā melna, melna tecēja.
 Kā lai netecēja tā melna, melna,
 Tā bija pilna dārgu dvēselišu,
 Kas kā zvaigznītes mirdzēja lēni,
- 215 Līdz uz pusnakti tās ielīgoja
 Dvēselišu namiņā, debesu jūrā.
 Vidvuts piegājis Daugavas malai,
 Ierauga ūdenī lielu, lielu zivi.
 Zivs bija tapuse jau tik veca,
- 220 Ka viņas mugurā spurišu vietā
 Jau bija auguši kārkliņu krūmi.
 Zivs viņam prasīja, kurp viņš iedams? —
 Niedrišu Vidvuts taisnību teica:
 „Es pie mīlā Dieviņa eimu,
- 225 „Papasīt, kur uz pasauli aiztop
 „Un kur guldīta senlaiku manta.“
 Kārklišu spuraiņa zivs viņam atbild:
 „Labi, labi, man uz muguru uzkāp,
 „Es tevi pārceļšu otrā malā;
- 230 „Bet tu mīlajam Dieviņam prasi,
 „Cik ilgi nesīšu mugurā kārklus
 „Un vai viņi vēl gaŗāki augs?“
 Niedrišu Vidvuts solījās prasīt.
 Uz zivs Daugavā, melnacē, peldot,

- 235 Varēja it labi saredzēt veļus.
 Atvarā redzēja tur kādu vīru,
 Kas pie akmeņa kaldināts bija,
 Ar spoži spīdošu gredzenu rokā. —
 Kad viņu Vidvuts sveicināj's bija
- 240 Un viņam sacījis, kurp tas dodas,
 Vīrs tad Niedrīšu Vidvutam lūdza,
 Lai tas mīļajam Dieviņam prasa,
 Cil ilgi tam tas gredzens jānes
 Līdz ar tiem vara pinekliem rokās. —
- 245 Niedrīšu Vidvuts solījās vaicāt.
 Pēc tam gabalu Daugavā braucis,
 Niedrīšu Vidvuts redzēja vīru,
 Kas tur allažiņ ūdeni dzēra.
 Tas lūdza, mīļajam Dieviņam prasīt,
- 250 Cik ilgi vajadzēs ūdeni dzert. —
 Niedrīšu Vidvuts solījās vaicāt.
 Aiztapis Daugavas otrajā malā,
 Niedrīšu Vidvuts redzēja sievu,
 Sēdošu asarās līdz pat ceļiem
- 255 Un mazu bērniņu auklējot klēpī.
 Kad bija Vidvuts sveicināj's sievu
 Un tai sacījis, kurp viņš dodas,
 Tad viņa sirsnīgi lūgdama lūdza,
 Lai jele mīļajam Dieviņam jautā,
- 260 Cik ilgi asarās jāmirkst viņai. —
 Niedrīšu Vidvuts solījās jautāt.
 Kad no Daugavas otrās malas
 Tas kādu gabalu staigājis bija,
 Tūdaliņ satika tur divi meitas,
- 265 Kas gauži strīdējās gar ābolīti.
 Kad viņas Vidvuts sveicināj's bija
 Un tām sacījis, kurp viņš dodas,
 Tās viņam sirsnīgi lūgdamas lūdza,
 Lai jele mīļajam Dieviņam vaicā,

- 270 Cik vēl tā strīdiņa gar ābolīti. —
 Niedrīšu Vidvuts solījās vaicāt.
 Tālāku gabalu nogājis, sastapa
 Pie divi akām tas divi sievas,
 Kas smēla ūdeni no vienas akas
- 275 Un viņu vienumēr otrā lēja ;
 Bet neģi viena palika tukša,
 Nedz arī otra piekļuva pilna.
 Sieviņas lūdzās, lai jele prasot,
 Cik ilgi būs tām ūdeni smelt. —
- 280 Niedrīšu Vidvuts solījās prasīt.
 Tad viņš satika ganiklu lopu
 Plikā, melnā ganību vietā,
 Bet visi lopiņi vareni skaisti.
 Tie arī Niedrīšu Vidvutam lūdzās,
- 285 Kad pie mīļā Dieviņa nonāk,
 Lai jele mīļājam Dieviņam prasa,
 Cik ilgi tie šinī ganībā paliks,
 Un arī, cik ilgi būs tādi skaisti ?
 Arīdzan šiem viņš apsolījās.
- 290 Kad dažas jūdzītes tālāku gāja,
 Uzgāja puķainu, zālotu pļavu
 Un lielu ganiklu lopiņu tajā,
 Kas līdz vēderam bradāja zālē,
 Bet tik vājiņi, liesaini bija,
- 295 Ka viņus vējš spēja appūst apkārt.
 Tie viņam prasīja, kurp tas ejots ?
 Un kad dabūja lopiņi zināt,
 Ka pie mīļā Dieviņa gāja,
 Arīdzan tie viņam lūgtin lūdzās,
- 300 Lai jele mīļājam Dieviņam prasot,
 Cik ilgi vēl tik lielā zālē
 Jāpaliek vēl tik vājiem, kalsniem. —
 Niedrīšu Vidvuts apsolījās.
 Kad bija staigājis gabalu atkal,

- 305 Satika žogā tas kādu vīru,
 Kas staba vietā turēja žogu.
 Arīdzan tas viņam lūgtin lūdzās,
 Lai pie Dieviņa nonācis prasa,
 Cik ilgi jātura tam vēl žogs. —
- 310 Arīdzan šim viņš apsolījās.
 Kad nu gabalu staigāja tālāk,
 Redzēja braucām tas kādus ratus.
 Kad viņam rati piebrauca klāt,
 Tad viņi apstāja un, kas ratos
- 315 Sēdēja iekšā, vaicāja viņam:
 „Cilvēk, pasaki, kurp jele iedams?“
 Niedrišu Vidvuts taisnību teica. —
 Tam ratos sēdētājs grāmatu deva,
 Tamlīdzi ir šādu padomu dodams:
- 320 „Kad tu gabalu pagājis būsi,
 „Tad tu satiksi atkal ratus,
 „Tiem uz pripašķi baltseris būs.
 „Tam to grāmatu iebāzi nāsīs,
 „Tas tevīm zinās tūdaliņ pateikt,
- 325 „Kur ira guldīta senlaiku manta.“
 Sacīja. Tālāku aizbrauca rati,
 Arīdzan Vidvuts tālāku gāja.
 Kad tas gabalu nogājis bija,
 Redzēja braucām tos pašus ratus,
- 330 Kam uz pripašķi baltseris bija.
 Jau no tālienes redzēdams, stājās
 Viņš uz to pusi, kur gāja baltseris
 Un, kad baltseris soļoja gaŗām,
 Iebāza grāmatu baltsera nāsīs.
- 335 Rati apstāja, baltseris spraukšļoja,
 Uzjēma valodu, sacīdams tā:
 „Senlaiku manta gul dziļi zemē,
 „Kur caur aršanu vien viņu cels,
 „Vien viņu cels reizi arāja tauta. —

- 340 „Kad uz pasauli iztopi ārā,
 „Sveicini tad visus cilvēku bērnus
 „Un viņiem pasaki, lai tā nedara,
 „Kā es darīju savā laikā,
 „Lai viņiem arīdzan neklājas kādreiz
- 345 „Tāpat, kā man tagadiņ klājas.
 „Staigā vesels, un pate Saulīte
 „Drīz tavu celiņu gaismiņā vedīs.“
 Nu būtu Vidvuts atpakaļ griezies,
 Celiņš vienumēr kalniņā gāja;
- 350 Bet viņam ienāca tagadiņ prātā,
 Ka vēl nezināj' īsteni ceļu,
 Kur uz pasauli iztapa ārā
 Un ka celiņā tas tik daudziem
 Solījies bij ar Dieviņu runāt.
- 355 Nu līdz Dieviņam staigāja tālāk.

SEŠPADSMITĀIS DZIEDĀJUMS.

Pie mīlā Dieviņa. Dvēseļu dažādi likteņi. Veļu-māte. Milzīga ligzda. Putnēni paslēpj Niedrišu Vidvutu no saviem vecajiem. Niedrišu Vidvuts samedī Dieva putnam meža putnus. Dieva putns nes Niedrišu Vidvutu pār platu jūru. Ar savu paša miesu Dieva putnu barojis, iznāk Niedrišu Vidvuts uz pasauli ārā. Zelta galviņa. Saules pils.

Kad pie Dieviņa nonāca Vidvuts,
 Dieviņš jautāja: „Ko, dēls, vēlies?“

Niedrišu Vidvuts taujāja tūliņ:

„Kur uz pasauli iztapšu ārā?“

5 Mīlais Dieviņš sacīja, teikdams:

„Kad par Daugavu, melnaci, topi,

„Pagriezies tūdaliņ pa labu roku;

„Tur tu tad satiksi ar putnu bērniem;

„Apejies prātīgi ar maniem putniem,

- 10 „Tie tevi aiznesīs pasaulē projām.“
 Nu būtu Vidvuts atpakaļ griezies,
 Bet tam ienāca tagadiņ prātā,
 Ko vēl solījies Dieviņam vaicāt.
 Un tas mīļajam Dieviņam jautāja
- 15 Pirms par vīreli, kas staba vietā,
 Kas staba vietā turēja žogu.
 Niedrīšu Vidvutam sacīja Dieviņš:
 „Kad, tu, dēliņ, atpakaļ staigā,
 „Tad tu pasaki tam staba vīram:
- 20 „Tamlabad, ka tas tik daudz kokus
 „Labākā augšanā iecirtis mežā,
 „Ar cirvi maitājis augšanu kokiem,
 „Tamlabad būs, līdz pasaule stāvēs,
 „Tam staba vietā saturēt žogu.“
- 25 Par tiem citiem Niedrīšu Vidvuts
 Prasīja tāpat, kā bija solījis,
 Un viņam sacīja mīlais Dieviņš,
 Ko lai tas, ikkuŗu sasniedzis, saka;
 Tad vēl tā viņam pieteica Dieviņš:
- 30 „Bet tev ikkatram jāsaka tas tad,
 „Kad tu jau gabalu tam esi gaŗām,
 „Citādi varētu tie tevi nosist.“
 Pieteica, palaida Vidvutu ceļā.
 Kad savu celiņu atpakaļ iedams,
- 35 Stabvīram sacīja Dieviņa vārdus,
 Tad tos sacīja tikai tad viņam,
 Kad labu gabalu tam bija gaŗām.
 Un kad stabavīrs dzinās pakaļ,
 Gribēdams Niedrīšu Vidvutu nosist,
- 40 Tad vairs vīrelis nevarēj' panākt;
 Jo līdz sacīja, ko teica Dieviņš,
 Tūdalīņ aizskrēja gabalu projām.
 Nu līdz vājajiem lopīņiem nāca.
 Par šiem Vidvutam sacīja Dieviņš,

- 45 Ka šie lopiņi to ļaužu dvēseles,
 Kas no skopuma nav savu mūžu
 Nabagam devušas itin ne nieka,
 Bet ar suņiem no sava nama
 Katrreiz grūtdieņus raidīj'šas projām ;
- 50 Tamlabad tās vienumēr tik vājas
 Un vēl allažin vājākas tikšot,
 Ka drīz nevarēs uzcelties augšām.
 Arīdzan šos vārdus sacīja viņām,
 Kad labu gabalu aizgāja projām ;
- 55 Tā arī lopiņi dzīdamies pakaļ
 Nespēja Niedrišu Vidvutu panākt.
 Tad pie skaistajiem lopiņiem nāca.
 No šiem sacīja mīlais Dieviņš :
- 60 „Šie skaistie lopiņi to ļaužu dvēseles,
 „Kas daudz labuma darīj'šas mūžā,
 „Sevišķi nabagiem darīj'šas laba ;
 „Tamlabad tās tik skaistiņas iraid
 „Un vēl skaistākas turplikam paliks.“
 Kad to Niedrišu Vidvuts teica,
- 65 Priecājās lopiņi tādā priekā,
 Ka viņi lēkāja vienumēr apkārt
 Un pie Niedrišu Vidvuta spiedās,
 Spiezdamiem it visi lopiņi klāt,
 Tencinot, laizīja tam rokas, kājas.
- 70 Kad savu celiņu staigāja tāļāk,
 Nonāca pie aku divējām sievietēm.
 No tām tā bija sacījis Dieviņš :
- 75 „Bij lielas raganas šīs divi sievas,
 Kas daudz ļaunuma darīja ļaudīm ;
 „Tamlabad tās, kopš pasaule stāvēs,
 „No vienas akas ūdeni smels
 „Un viņu ielies otrajā akā.“
 Kad šos vārdiņus sacīja sievietēm,
 Sanāca sievietes lielās dusmās,

- 80 Dzīdamās dzinās Vidvutam pakaļ,
 Gribēja krietni sadukāt viņu.
 Bet viņu sieviņas nespēja panākt.
 Nu tas nonāca pie tām meitām,
 Kas gar vienu pašu āboli rāvās.
- 85 No šīm abejām sacīja Dieviņš:
 „Reiz gar tautieti tās abas plēsās;
 „Kad viņu neviena nevarēj' dabūt,
 „Iedeva tās viņam nāvīgas zāles
 „Un viņam bij tā jaunumā jāmirst;
- 90 „Tamlabad tās gar āboli raujas
 „Un arī rausies gar ābolīti.“
 Niedrīšu Vidvuts to viņām teica.
 Ak, to netika zeltenēm dzirdēt,
 Un arī tās viņam dzinās pakaļ,
- 95 Gribēja Niedrīšu Vidvutu dukāt.
 Nu viņš atnāca līdz tai sievai,
 Kas mirka asarās līdz pat ceļiem
 Ar mazu bērniņu, turamu klēpī.
 Par to stāstīja mīlais Dieviņš:
- 100 „Tā bija citkārt Zemiešu valdniece,
 „Vareni skaista, ražena meita.
 „Tai ap pieri mirdzēja zvaigznes,
 „Galviņas galā spīdēja saule,
 „Pakausī ritēt ritēja mēnesis.
- 105 „No viena akmeņa bij viņas pils,
 „Uz košas kalviņas ezara vidū.
 „Uz pili aiztapa pa glāza tiltu;
 „Pilsjuntā sēdēja akmeņa vīriņš,
 „Valdniecei ziņoja pasaules lietas;
- 110 „Pie gultas kukoja tai zelta dzeguze,
 „To, kas ikdienas notika, teica.
 „Brīnuma ratos, gaisiņu zirgiem
 „Brauca lepnā Zemiešu meita.
 „Un drīz izpaudās pa malu malām

- 115 „Valdnieces lepnība, zeltenes skaistums.
 „Smukam smuka indeve allažin piemīt,
 „Tā arī skaistai Zemiešu meitai.
 „Tai nu dažādi tautieši jāja;
 „Bet viņa gribēja palikties meita
- 120 „Un strupi noraida precnieku baru.
 „Nu cēla tautieši kaunā, dusmās
 „Kaļādu, kaŗu pret līgaviņu.
 „Meitiete dūšīgi turējās pretim,
 „Savējus pate vezdama kaŗā;
- 125 „Bet viņu pārspēja tautiešu vara,
 „Nu vienu tautieti tai bija jemt.
 „Tai gaŗi mati, bet īss padoms,
 „Atnāca Laimiņa, pietrūka prāta: —
 „Meitiņa tagadiņ paziņot lika:
- 130 „Ja kāds tautiešu starpā būtu,
 „Kam reiz māmiņa Pikuli piesauca,
 „Kad viņa staigāja bērniņa raizēs,
 „To tad valdniece labprāt jemt. —
 „Latvijas māmiņas bērniņu raizēs
- 135 „Piesauca Deklu, Laimiņu, Kārtu;
 „Bet neviena pate māmiņa Pikuli,
 „Dieviņu, caur kuŗu viss iet bojā.
 „Tā tapt vaļām gribēja skaistā,
 „Bet tukšs vējš bija meitietes domas.
- 140 „Lūk, patiesi tautiešu starpā
 „Atradās vīrs, kuŗa māmiņa sāpēs
 „Nikno Pikuli saukuse bija,
 „Lai viņas bērnam dod cietu prātu,
 „Dod cietu prātu, dod cietu sirdi.
- 145 „To viņa darīja, lai viņas dēls
 „Izaugtu krietnāks, teicamāks dienās,
 „Nekā visu citu sieviņu dēli.
 „Un viņa par ziedu gredzenu meta,
 „Lai jēma dieviņis šo viņas ziedu,

- 150 „Nejēma tās pašas —bērniņa dvēseli.
 „Šo vīru nu bija meitai precēt,
 „Ak, dotu vārdu nevarēj' pārkāpt,
 „Nevarēj' ar' vairs kaŗu vest.
 „Pikucis — tā bija tautietim vārdā —
- 155 „Bij no dusmīgas, negantas dabas,
 „Ko vēl puisēnam Pikulis deva.
 „Kad bija dabūjis skaisto meitu,
 „Skaisto meitu par ligaviņu
 „Un, kad atnāca tai sievas laiciņš,
- 160 „Kur viņa dzemdēja sāpēs bērniņu,
 „Tad, redzi, Pikucis ziedīņam meta
 „Pikulim bērniņu verdošā katlā,
 „Gribēdams padarīt to nemirstamu.
 „Par tādu negantu, briesmīgu darbu,
- 165 „Par kādu turēja to mātes sirds,
 „Lepnā valdniece izmisa gauži. —
 „Kad viņa atkal palika grūta,
 „Tad viņa, kā no laktiņas putniņš,
 „Kādu jauku vasaras naksniņu bēga.
- 170 „Un viņa nonāca biezā mežā;
 „Te bija zalkši un meža putni
 „Cits pret citu, cits pret citu sīvā kaŗā.
 „Drīz viņa redzēja, ka bija stādiņš,
 „Kalabad tie veda negantu kaŗu.
- 175 „Tā kā mazs zobeniņš tai bija klātu,
 „Tad viņa tūdaliņ ar drošu prātu
 „Gāzās mazajiem zvēriem virsū
 „Un viņus izšķīra, aizdzina projām
 „Un redzi, stādiņš, gar kuŗu kāvās,
- 180 „Bij koša paparde, kas nule ziedēja
 „Līgojamu naksniņu ar zelta ziediem.
 „Ziedīņiem lieli, lieli brīnuma spēki.
 „Un nu valdniece noplūca stādu,
 „Tad ar zobenu sev kājas ikros

- 185 „Brūcīti iegrieza, iespieda ziedu.
 „Brūcīte tūdaliņ aizdzija cieti,
 „Kur bija paslēpti brīnuma ziedi.
 „Nu viņa liela, liela paragana kļuva,
 „Paspēja sludināt visādas lietas;
- 190 „Bet viņa atradās Ģilmenim tuvu
 „Un, kad uznāca tai bērnu raizes
 „Un viņa dzemdēja spēcīgu dēlu,
 „Tad viņu vientuli ar visu bērniņu
 „Pajēma Zemes-māte savā klēpī.
- 195 „Un nu sēd viņa tur tāī krēslā.
 „Ja viņai gadītos īstenais glābējs,
 „Kas līdz zināmai vietīnai raktu,
 „Tad viņai lemts no Likteņa bedres
 „Ar savu dēliņu atpakaļ griezties.
- 200 „Tā savu glābēju izmeklē pate,
 „Sapņos nākdama, teikdama visu,
 „Kas viņas glābšanas labad darams.
 „Reiz kādam sirmgalvim rādījās viņa
 „Un viņam sapnī pateica vietu,
- 205 „Kur viņam jārok, lai viņu glābtu,
 „Tā ar dēliņu virs zemes taptu.
 „Tam viņa sacīja, lai tikam raktu,
 „Līdz kāmēr rakdams uzietu zeltu,
 „Uz kuŗa uzsēdies liels melns suns.
- 210 „Ja bez izbailēm pajemtu zeltu,
 „Ar dēlu valdniece izglābta būtu.
 „Sirmgalvis gan pie rakšanas stājās,
 „Bet jau vecs un nevarīgs būdams,
 „Nomira, neticis ne no vietas.
- 215 „Pa tam māmiņa, ak, asariņās
 „Ieslīka slikdama līdz pat ceļiem.
 „Vēl divi reiziņas rādīsies viņa,
 „Vienureiz vīram, jauneklīm otrreiz.
 „Ja tā būs vīram nākuse sapnī

- 220 „Un tas nevarēs bēduli izglābt,
 „Tā līdz krūtīm asarās iesliks.
 „Ja arī jauneklis nevarēs izglābt,
 „Tad tai pār galvu asaras plūdīs,
 „Tā ar bērniņu asarās nosliks.
- 225 „Bet ja viens tie izglābtu viņu,
 „Tad viņas dēls tādu valdību uzcelš,
 „Kāda nebija vēl virs zemes.“
 Līdz to Vidvuts sacījis bija,
 Iesāka tā savas asaras slaucīt
- 230 Un viņam paredzēj', teikdama tā:
 „Lai gan, draugs, tevim daudz bija cīņu,
 „Sirdsēstu par savu zelt' līgaviņu;
 „Tomēr drīzumā tu visu veiksi
 „Un pie augstāka darba steigsi;
- 235 „Tautu vienotājs vēlāku kļūsi,
 „Ķēniņš, krīvis Latvijai būsi;
 „Uzkāpsi pēdīgi uguņu sārtā,
 „Darbiem pacēlies dieviņu kārtā.
 „Pēc tevis Latvijā varoņi rasies,
- 240 „Kas ar sirdību kājās stāsies,
 „Kad nāks Latvija grūtos laikos,
 „Naidnieku, vaidnieku briesmīgos baigos,
 „Kas no vakaru puses rasies.
 „Tiem tavš dzimums tad preti stāsies
- 245 „Un mani ar dēlu izglābt spēs,
 „Manas gaužas asaras nožāvēs.“
 Nu viņš aizsniedza lielo zivi,
 Kas tūdaļ vaicāja, ko teica Dieviņš,
 Bet mūsu Vidvuts turēdams prātā
- 250 Labo mācību, ko deva Dieviņš,
 Sacīja pēc ziņas kārīgai zivij:
 „Tagadiņ nevaru tev to vēl sacīt,
 „Pārnesi pirms pār Daugavu mani,
 „Tad tevim sacīšu, ko teica Dieviņš.“

- 255 Un to lielaja zivs arī darija.
 Uz zivs muguras nonāca Vidvuts
 Pie tā vīra, kas dzēra ūdeni.
 Par to Vidvutam stāstīja Dieviņš:
 „Tas ira gudrā dievredža skauģis.
- 260 „Negants ļautiņu vecākais būdams,
 „Dzirdēja, ka visi ļautiņi slavē
 „Gudro vientuli ozola birzē,
 „Palika tas pret dievredzi skaudīgs,
 „Nomaitāt gribēja vientuli, gudro.
- 265 „Un kādu naksniņu sasauca skauģis
 „It visus burmaņus, raganas kopā.
 „Zīlnieki zīlēja, zavēja ilgi,
 „Līdz tie pēdīgi dabūja zināt:
 „Gudrajam smadzenēs atrodas akmenis,
- 270 „Gudrības akmenis, kuŗš daudz dārgāks,
 „Nekā deviņu ķēniņu zemes.
 „Kam šis gudrības akmenis rokā,
 „Tas pats laimīgais ir zemes virsū. —
 „Skaugis dzirdējis tik lielas lietas,
- 275 „Burmaņiem, raganām dāvanas deva,
 „Atlaida zīlniekus uz viņu mājām,
 „Nosprieda tūdaliņ vientuli nokaut,
 „Gudrības akmeni nodabūt rokā.
 „Naktī slepkava ielīda birzē,
- 280 „Paslēpās aiz kāda biezokņa krūma.
 „Kad no ozola iznāca gudrais
 „Un ar kokiem iesāka runāt,
 „Skaugis uzbruka vientulim virsū
 „Un viņu tūdaliņ nogalināja.
- 285 „Un no smadzenēm gudrības akmeni
 Izjēmis ārā, slepkava turpat
 „Kalniņā apraka vientuļa galvu
 „Un nu gribēja pats iet projām.
 „Bet, redzi, gudrības akmenis sāka

- 290 „Tik spoži spīdēt, ka no tā spožuma
 „Slepkava apstulba uz tām pēdām.
 „Nu viņš skatījās uz to vietu,
 „Kur bija apracis gudrā galvu.
 „Tobrīdi galviņa pacēlās, sauca :
- 295 „Bēdz jel projām, Nelaimes dēls!
 „Gudrības akmeni gan esi atradis,
 „Bet nu ir kapā zaudēsi mieru!“ —
 „Piepeši kokos iekrācās vētra.
 „Slepkavam bailēs gudrības akmenis
- 300 „Izkrita nu no rokām ārā,
 „Ritēja zemē, ritēja projām,
 „Kur sauca galviņa nemiera lāstu. —
 „Galviņa nogrima vienādi zemāk,
 „Gudrības akmenis palika turpat
- 305 „Un par strautiņu tecēja lejā.
 „Briesmīgā naktī, krācot vētrai,
 „Iesāka zibeņi laistīties kokos;
 „Gudrā mitekļis, varenais ozols,
 „Ar lielu troksni gāzās zemē,
- 310 „Uzkrita dievredža slepkavam virsū,
 „Caur savu smagumu nosita skauģi.
 „Bet nu dievredža slepkavas dvēsele
 „Nekur nespēja uziet miera.
 „Tā pa pasauli maldījās apkārt.
- 315 „Tad viņu ierāva Likteņa bedrē,
 „Daugavas, melnaces, tumšajā dzelmē,
 „Kur tai nu gadu simteņus ilgi
 „Jādzer ūdenis, vienumēr ūdenis.“
 Niedrīšu Vidvuts noskumis teica :
- 320 „Ak, tu patiesi paredzēj's bijī,
 „Ka tavas dieniņas drīz būs beigtas,
 „Gudro dievredzi, ozola bīrzē!
 „Ak, cik daudz man jāpateic tevīm
 „Par tām mācībām, ko manīm devi!

- 325 „Nu dusi saldi dvēseļu namā,
 „Kur Dieva šūpolī ielika tevi,
 „Kur tevi, gulišu, Dieva-dēli šūpo:
 „Aijā, dārgā dvēselīte!
 „Mūžam esi nemiruse. —
- 330 „Tev par piemiņu, kā reiz solījis,
 „Vidvuts ozola baznīcu dēstīs!“
 Bet tā stāstīja Dieviņš tāļāk:
 „Ilgi, ilgi ļautiņi nu apraudāja
 „Cienīto labdari, vientuli gudro,
- 335 „Un tai avotā mazgāja acis,
 „Kurš no gudrā galvas-kausa tecēja.
 „Un šinī avotā nu visi atrod
 „Jo lielu, teicamu veselības spēku.
 „Avotā mazgāti, top slimi — veseli,
- 340 „Top slimi — veseli, top muļķi — gudri,
 „Top muļķi — gudri, top veci — jauni.
 „Bet tik pavasara naktīs nedrīkst
 „Galvas-kausa avota tuvumā gulēt.
 „Tur koki pusnakti šausmīgi šņāc,
- 345 „Sākdami it visi runāt, stāstīt
 „Par viņa gudrā, vientuļa nāvi.
 „Mēnesis galviņu apspīd baigos.
 „Galviņa paceļas, atjauno lāstu,
 „Ko par slepkavu izsacījuse
- 350 „Tā viņa briesmīga nedarba nakti.
 „Bet tas cilvēks, kas viņu dzird,
 „Tūdaliņ mēms top uz visu mūžu.
 „Tomēr pasaules beidzamā galā
 „Gudrais vientulis piecelsies atkal
- 355 „Un no jauna dievredzis dzīvos.
 „Tad arī slepkavam grēks taps piedots,
 „Mitēsies ūdeņa dzeršanas slāpes.“
 Bet šos beidzamos Dieviņa vārdus
 Niedrišu Vidvuts sacīja skaugim,

- 360 Kad labu gabalu tālāku bija.
 Un tā skauģis, dzīdamies pakaļ,
 Nevarēj' Niedrīšu Vidvutu panākt.
 Nu nāca Vidvuts līdz tam vīram,
 Kas pie akmeņa kaldināts bija
- 365 Ar spoži spīdošu gredzenu rokā.
 Par to stāstīja mīlais Dieviņš:
 „Dzīvodams virs zemes vecos laikos,
 „Tas bija vareni stipris vīrs,
 „Cīnījās pūkiem un purnu velniem
- 370 „Un viņus dažureiz pārvārēt spēja.
 „Tamlabad palika vareni lepnis,
 „Un tas iesāka lielities dikti,
 „Ka pašu Dieviņu uzvarēt spējot.
 „Reiz vēlu vakarā stiprnieka būdā
- 375 „Vecītis ienācis, noguris gauži,
 „Un naktsmājiņas stiprniekam lūdzās.
 „Naktsmājas gan viņam stiprnieks deva;
 „Bet tam novelkot skrandaiņas drānas,
 „Stiprnieks ieraudzīj' gredzenu pirkstā,
- 380 „Kas kā saules stari spīdēja spoži.
 „Stiprniekam uznāca varena kāre
 „Nodabūt spožo gredzenu rokā.
 „Kad vecis apgula, nosita viņu
 „Un, viņam novilcis no pirksta gredzenu,
- 385 „Nosisto aiznesa uz upi projām,
 „Tur viņu iesvieda atvara dzelmē.
 „Nu sev gredzenu uzmaucis pirkstā,
 „Stiprnieks gribēja iet savu ceļu,
 „Bet nu piepeši nokrāca koki,
- 390 „Sacēlās varena, neganta vētra,
 „Un tik briesmīgi Pērkonis bārās
 „Un tik šaudīgus zibeņus meta,
 „Ka gauži iztraukts, stiprnieks nostāj.
 „Briesmīga balss viņam tagadiņ sauca:

- 395 „Nelaiimes dēls, ko tu nu esi darījis! —
 Stiprnieks uzmeta gredzenam acis,
 „Un tas ar izbailēm ierauga tagad,
 „Ka no gredzena izauga ārā
 „Milzīgas vaŗa vaŗas ap viņa rokām.
- 400 „Stiprnieks mēģina ar visu spēku,
 „Nokratīt pinekļus, aizbēgt projām,
 „Bet ne no pēdām nespēja kustēt.
 „Ak, vaŗa pinekli ap viņu žņaudzās,
 „Vienumēr cietāki, cietāki kopā;
- 405 „Gariņi novilka atvara dzelmē,
 „Tur pie akmeņa piekala viņu.
 „Nosistais vecītis rādījās vīram
 „Un tad sacīja tam šādu lāstu:
 „Tu mani nositi gredzena labad,
- 410 „Nu tad ar' palieci gredzena sargs
 „Līdz tai dieniņai, kur kāds rasies,
 „Kas jems no tevis gredzenu pretim! —
 „Tā nu daudz, daudz cilvēku mūžu
 „Gul šis stiprnieks atvara dzelmē,
- 415 „Vienumēr gaidīdams atsvabināšanu.
 „Ik simtu gadiņu reiz no dzelmes
 „Iet tas virs zemes, cilvēkiem rādās;
 „Bet līdz šim vēl neviens nava radies,
 „Kas no saslēgtā kārojis būtu
- 420 „Jemt preti šausmīgi spožo gredzenu.
 „Tā viņam jāpaliek gredzena sargam
 „Līdz tai dieniņai, kur kāds rasies,
 „Kas jems spožo gredzenu pretim.“
 Kad šos beidzamos Dieviņa vārdus
- 425 Niedrīšu Vidvuts stiprniekam teica,
 Tad tas žvadināj' dusmīgi vaŗas,
 „Gribēdams kaut kā Vidvutu aizgrābt.
 Bet tas nevarēj' vis viņu sasniegt.
 Sasniedzis otraju Daugavas malu,

- 430 Niedrīšu Vidvuts sacīja zivij:
 „Pagaidi, līdz es kalniņā nākšu,
 „Tad tevīm pateikšu Dieviņa vārdus.“
 Bet no zivs bija sacījis Dieviņš:
 „Tamlabad, ka bija pārgalvja cilvēks,
 435 „Kas daudz cilvēku nāvīgi mocīja,
 „Tamlabad uzauga spurainie kārkli
 „Un viņam augs jo dienas jo vairāk.“
 Kad no kalniņa Niedrīšu Vidvuts
 Dieviņa vārdus uzsauca zivij,
 440 Tad viņa, nākdama varenās dusmās,
 Ar tādu brāzumu griezās apkārt,
 Tā, ka Daugavas, melnaces, vilņi
 Līdz pat kalna galiņam sitās,
 Bet taču nespēja Vidvutu sasniegt.
 445 Nu no kalniņa lejiņā steigdams,
 Satika Niedrīšu Vidvuts iedams,
 Ai, Veļu-māmiņu, peleķīti, kalsno,
 Kurai pārziņa par dvēselītēm.
 Nākdama no kāda patumša gala,
 450 Kas bija aizkūpis ziliem dūmiem,
 Kā aizkūpuse, aizkurta pirtiņa,
 Vidvutam pieteica, lai zemes virsū,
 Kad uz pasauli iznāca ārā,
 Zemlikas veļiem gādāja garos —
 455 Dieva dienās, dvēseļu dienās,
 Kur ar veļiem sērst viņa nāca.
 Niedrīšu Vidvuts solījies gādāt,
 Dzirdēdams tālumā nu Joda pilī
 Jau Joda suņus jo sīvi rejām, —
 460 Aizsteidza projām ātriem soļiem —
 Nebija šīs saules atmatas, druvas,
 Ne šīs saulītes mīlīga dzīve.
 Pēdīgi nonāca tas līdz jūrai,
 Kur tad ietapa lielā mežā.

- 465 Mežā bij pulka briežu, kazu,
 Bij pulka lāču un citu putnu.
 Iegājis mežā, Niedrīšu Vidvuts
 Nonāca līdz kādam varenam kokam,
 Zem kuŗa izzuda ikkuŗa gaisma,
- 470 Kā kad debesis aizklāja sauli.
 Uzmetis kokam augšā acis,
 Redzēja Vidvuts stumbura galā
 Pārāki lielu, lielu, milzīgu ligzdu,
 Zem kuŗas tas bija iekļuvis ēnā.
- 475 Niedrīšu Vidvuts uzkāpa kokā,
 Uzkāpa kokā, iekāpa ligzdā.
 Ligzdā atrada putna bērņus,
 Pār tiem miglains lietutiņš lija.
 Vidvuts žēloja putniņu bērņus,
- 480 Pār tiem pārklāja tas savus svārkus.
 Putnēni sasila biezos svārkos
 Un tā Niedrīšu Vidvutam teica:
 „Ak līdz mūsu vecāki pārnāks,
 „Tad viņi tūдалиņ nokņābs tevi.“
- 485 Niedrīšu Vidvuts putnēniem lūdza,
 Lai viņu paslēpa tādās briesmās.
 Putnēni iedeva pelēku olu.
 Kad to ielika Vidvuts mutē,
 Tad neviens viņu nevarēj' redzēt.
- 490 Tā viņu putnēni paslēpa briesmās.
 Trešā dienā saviem veciem,
 Kas abi ēkas dižumu bija,
 Putnēni sacīja, ka tiem esot
 Kautkur paslēpts kāds labs svešnieks,
- 495 Kas pret negaisu sargājis viņus;
 Bet viņu tad tik vecājiem rādīs,
 Ja tie apsola svešnieku saudzēt,
 To arī solīja lielie putni.
 Nu viņiem rādījās Niedrīšu Vidvuts.

- 500 Un nu ar' putnu tēviņam lūdza,
Lai viņu aiznesa uz zemes virsu.
Putnu tēviņš solījās aiznest
To tikai tad, ja tas trijās dienās
Sanesa tā ligzdu ar gaļu pilnu.
- 505 Niedrišu Vidvuts izgāja medīt,
Medīja mežā briežus, lāčus,
Sanesa ligzdā trīs dienu laikā
Vairāk kā simtu medītu putnu.
Nu jēma lielais putnu tēviņš
- 510 It visu ligzdu ar visu gaļu,
Ar visu gaļu uz savu muguru.
Un pats Niedrišu Vidvuts arī
Lielājam putnam mugurā sēdās,
Mugurā uzsēdās nopūsdamies:
- 515 „Lai Laimas-māte, lai Vēja-māte,
Lai jūras dievekle palīgā nāk!“
Nopūtās; bet tam sacīja putnis:
„Tiklīdz atmetu atpakaļ galvu,
„Tad gaļas gabalu met man mutē.
- 520 „Ja tevīm pēdīgi pietrūktu gaļas,
„Ko pa gabalam mest man mutē,
„Tad tevi tūdaliņ ar visu ligzdu
„Iemestu bez gala platā jūrā,
„Pār kuŗu jāpārnes man tevi pāri.“
- 525 Sacīja, cēlās spārnos augšā,
Skrēja, laidās pār platu jūru.
Līdzīgi viesulim, līdzīgi pūķim
Niedrišu Vidvuts, iliņš, jāja
Pār platu jūru veselu gadu.
- 530 Drīz vien putnis atgāza galvu
Un viņam Vidvuts no sava krājuma
Iemeta mutē gabalu gaļas.
Tā tas sagāja nu cauru gadu.
Uz vienu reizu Vidvutam likās,

- 535 Ka jau kā būtu redzama zeme;
 Bet nu ar' milzīgā ligzdā gaļas
 Nebija itin ne cik vairs iekšā.
 Vidvutam palika īsteni bail,
 Ka tam nesāktu pietrūkt gaļas.
- 540 Uz vienu reizu tas bija putnam
 Beidzamo gabalu iemetis mutē.
 Ko nu darīt, ja vēl putnis
 Laizdamies atgāztu atpakaļ galvu?
 Zemīte vēl jau nebija klāt. —
- 545 Un vēl putnis atgāza galvu!
 Vidvuts steigšus izgriezta gabalu
 No savas paša kājas ikriem
 Un to iemeta putnam rīklē.
 Skrējuši caur trim tumsām cauri,
- 550 Caur trim tumsām, caur trim gaismām,
 Pēdīgi iznāca nu uz zemi.
 Kad tā milzīgā putnā jādams
 Uz zemi iznācis, iesāka staigāt,
 Vidvutam kāja sāpēja dikti
- 555 Un tas iedams kliboja gauži.
 Putnis prasīja: „Kamlabad klibo?“
 Vidvuts drusciņu bīdamies teica,
 Ka gaļas aptrūcis; tamlabad sevim
 No kājas ikriem izgriezis gabalu,
- 560 Iemetis to pašu putnam mutē.
 Putnis atteica: „Man jau likās,
 „Ka beigas kumoss citāda gaļa;
 „Jo tas bij manim pārāki gārds.
 „Ak, ja es to būtu agrāki zinājis,
- 565 „Ka tevīm iraid tik gārda gaļa,
 „Es tevi tūdaliņ apēdis būtu;
 „Bet nu vairs nevaru pievārēt tevi.“
 Un nu gabalu atriya putnis
 Un to pielika, pieplikškināja,

- 570 Kur bija Vidvuts izgriezis ikrus.
 Nu bija kāja vesela atkal.
 Putnis tagadiņ aizlēca projām,
 Niedrišu Vidvuts staigāja tālāk.
 Nu zemes virsū tālāku iedams,
- 575 Tas tumšā liepmežā ietika iekšā.
 Tam cauri izgājīs, sasniedza otru.
 Šai mežā satika tas zelta galviņu,
 Kas viņam vaicāja: „Ko tu še meklē?“
 Vidvuts atteica: „Zemgali meklēju.“
- 580 Galviņa sacīja: „Nāc manim līdz,
 „Tad arī drīz uz Zemgali tiksī.“
 Nu gāja Vidvuts pa tumšu mežu,
 Kur tik vienīgi galviņu redzēja,
 Kā mazu saulīti pa priekšu ritam.
- 585 Tai gāja Vidvuts vienumēr pakaļ;
 Pēdīgi galviņa ieritēj' alā,
 Kur viņai Vidvuts ielīda pakaļ.
 Tur viņš atrada lielu zilu istabu
 Un platu galdu istabas vidū,
- 590 Uz kuŗa galviņa uzlēca augšām
 Un uz Vidvutu runāja tā:
 „Vienu lāgu jāgriez tev bērza zari
 „Un šie zariņi jāsasien slotās;
 „Otru lāgu jānocērt tev meža koki
- 595 „Un tad šie koki jāskalda malkā;
 „Trešu lāgu jāsakur ar malku uguns,
 „Kam ira jādeg mēneša laiku.
 „Un tad ar slotām ugunī slauki
 „It visu, kas tikai vien nāks priekšā.
- 600 „Nebīsties! nedarīs tev it ne nieka.“
 Sacīja. Un lai tas sūdzēties nevar:
 „Deviņi amati, desmitais bads“,
 Gādāja galviņa par labu pārtiku.
 Vidvuts darīja, kā viņam lika:

- 605 Sagrieza zarus, sasēja slotas,
 Sasēja slotiņas, nocirta kokus,
 Nocirta kokus, skaldīja malku.
 Skaldīja malku, sakūra uguni,
 Sakūris uguni, iesāka slaucīt.
- 610 Te, redzi, gadījās visādi zvēri,
 Slaikanas čūskas, ragaiņi vēži;
 Tad arī sieviņas un daiļi zirdziņi,
 Un daiļi zirdziņi un daiļi ratiņi, —
 Vidvuts slaucīja ugunī visu.
- 615 Jau viņš vareni nokusis bija,
 Jau bija beidzamā dieniņa klāt,
 Te zelta galviņa ritēja pate,
 Lai nu tas ar' viņu ugunī slauka.
 Vidvutam palika gan viņas žēl,
- 620 Bet viņš gribēja paklausīgs būt, —
 Slaucīja ugunī ar' zelta galviņu.
 Uz reizu apdzisa lielā uguns
 Un viņa priekšā ar zelta matiem
 Zeltaine stāvēja un viņam teica :
- 625 „Es esmu Saulīte, Pērkonis, kaimiņš,
 „Bij mani bildināt par līgaviņu;
 „Es viņu nejēmu, viņš man tāpēc
 „Uzlaida virsū negantus zvērus,
 „Tos tu tagadiņ sadedzināji,
- 630 „Un viņi nu visi redzami būs
 „Debesu spožo zvaigznišu starpā.
 „Es kā galviņa paliku maza
 „Un manas kalpones plātīja zemei
 „Manu zelta mēteli ar ielociņiem.
- 635 „Tu mani izglābi, nu varu pate
 „No jauna spīdēt, ļautiņus sildīt,
 „Ļautiņus sildīt, ir bārenīšus;
 „Bet tev, puisīti, ka mani izglābi,
 „Tamlabad dāvinu nu šo vietu.“

- 640 Sacīja, — izcēla dižanu pili.
Un nu vēl zeltmatu Saulīte teica:
„Nosauci šo pili par Saules pili,
„Tā tevīm piederēs uz bērnu bērniem;
„Bet kad nāks viņa svešnieku rokās,
645 „Tad viņa tūdaliņ nozudīs, nodegs.“
Sacīja, nozuda nu zeltainīte.
Bet nu saulīte spīdēja gaiši,
Spīdēja mīlīgi, zemītes virsū
Ļautiņus, bāriņus sasildīdama.
- 650 Dižana Saulespils, Vidvuta manta,
Pacēlās taisni tur Sakas-lejā,
Kur viņa tēvs bija līdumu līdis,
Kur bija lielais Pērkoņa akmenis,
Zem kuŗa atrada teicamās lietas:
- 655 Pērkoņa zobenu un Velna arklu.
Te pat redzēja ar' ievu krūmu,
To ievu krūmiņu ar lāča ādu,
Ko tur uzkāra Niedrišu Vidvuts
Drīz pēc tam, kad piedzimis bija.
- 660 Bij savu dzimteni atradis Vidvuts.
Nu bija tik uz Zemgali doties,
Mīļo Skaistīti pārvest mājās,
Tad pēc nebaltu dieniņu trača,
Pēdīgi baltās dieniņas nāca.
-